

**UCHWAŁA NR IX/65/24
RADY MIEJSKIEJ ALEKSANDROWA KUJAWSKIEGO**

z dnia 29 listopada 2024 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
Miasta Aleksandrów Kujawski na lata 2024-2029**

Na podstawie art. 18 ust. 2, pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465), art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Aleksandrów Kujawski na lata 2024-2029, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

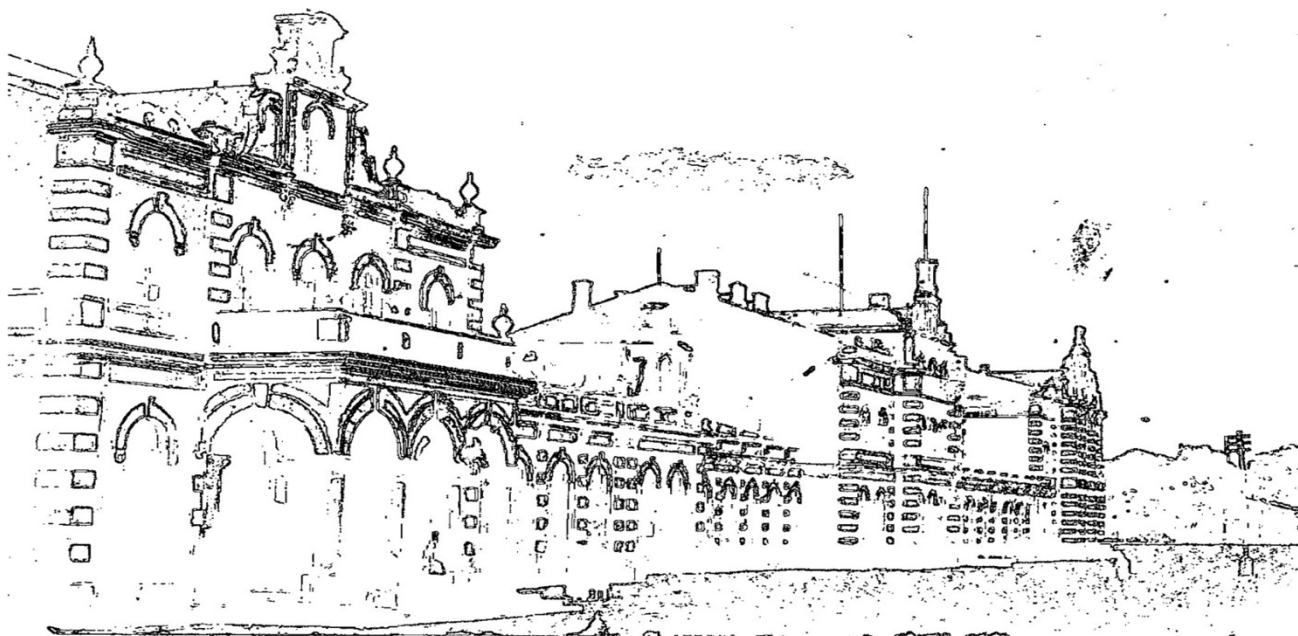
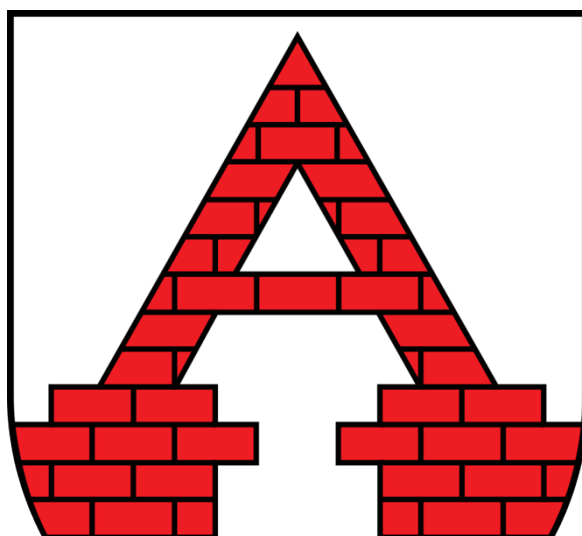
§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Aleksandrów Kujawski.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w sposób zwyczajowo przyjęty.

Przewodnicząca Rady
Miejskiej Aleksandrowa
Kujawskiego

Lidia Kulpa

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Aleksandrowa Kujawskiego na lata 2024-2029

**Gmina Miejska Aleksandrów Kujawski
Powiat Aleksandrowski
Województwo Kujawsko-Pomorskie**

Aleksandrów Kujawski 2024

Spis treści

I.	Wstęp	5
II.	Metodologia opracowania Strategii	9
III.	Diagnoza sytuacji społecznej	10
1.	Charakterystyka sytuacji społecznej	10
1.1.	Charakterystyka ogólna miasta	10
1.2.	Demografia	11
1.3.	Rynek pracy	15
1.4.	Gospodarka mieszkaniowa	18
1.5.	Ochrona zdrowia	20
1.6.	Edukacja	21
1.7.	Kultura i sport	26
1.8.	Podmioty wsparcia społecznego	31
1.9.	Współpraca z organizacjami pozarządowymi	46
1.10.	Pomoc obywatelom Ukrainy	48
2.	Problemy społeczne występujące na terenie miasta	49
2.1.	Bezrobocie	50
2.2.	Ubóstwo	53
2.3.	Problemy osób z niepełnosprawnością oraz długotrwale lub ciężko chorych	54
2.4.	Problemy osób starszych	58
2.5.	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	61
2.6.	Uzależnienia	74
2.7.	Bezdomność	81
2.8.	Przemoc w rodzinie	82
2.9.	Przestępczość	88
IV.	Wyniki badania ankietowego	91

V.	Analiza strategiczna z analizą SWOT	102
VI.	Analiza potencjałów, barier i potrzeb w sferze społecznej	106
1.	Potencjał gminy	106
2.	Bariery i potrzeby	107
VII.	Prognoza zmian w zakresie objętym strategią	109
1.	Prognoza demograficzna	109
2.	Prognoza zmian	109
VIII.	Wizja rozwoju społecznego i cele strategiczne	110
IX.	Kierunki niezbędnych działań	111
X.	Sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe	114
XI.	Monitoring i wskaźniki pomiaru stopnia realizacji strategii	115
XII.	Powiązanie Strategii z dokumentami strategicznymi wyższej rangi oraz z dokumentami na szczeblu lokalnym	119
XIII.	Prowadzenie polityki informacyjnej strategii	128
XIV.	Wnioski i podsumowanie	128
	Spis rysunków	131
	Spis tabel	131
	Spis wykresów	133

Wykaz skrótów

ATBS – Aleksandrowskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o. o.

Dz.U. – Dziennik Ustaw

CUS – Centrum Usług Społecznych

GUS – Główny Urząd Statystyczny

MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Kujawskim.

M.P. – Monitor Polski

KPPUIWS – Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu

OSP – Ochotnicza Straż Pożarna

SIM – Społeczna Inicjatywa Mieszkaniowa

SOR – Strategia Odpowiedzialnego Rozwoju

SRPS – Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

ŚDS – Środowiskowy Dom Samopomocy

tj. – to jest

WTZ – Warsztaty Terapii Zajęciowej

I. Wstęp

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Aleksandrów Kujawski jest dokumentem definiującym najważniejsze kierunki interwencji w odniesieniu do problemów społecznych występujących na terenie gminy. Jest narzędziem materializacji lokalnej polityki społecznej. Zobowiązanie sporządzenia dokumentu wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1283), w którym

zostało napisane: „do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

W Strategii wskazano obszary problemowe, cele i kierunki działań. Osiągnięcie wyznaczonych celów i rezultatów podlegać będzie stałemu monitoringowi i okresowej ewaluacji. Planowanie strategiczne zakłada myślenie długofalowe, skupione na dążeniu do realizacji określonego celu działań. W obszarze rozwiązywania problemów społecznych jest to przede wszystkim integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, a w konsekwencji zachowanie lub podniesienie spójności społecznej w społeczności lokalnej.

W Strategii uwzględniono zakres problematyki społecznej w następujących dziedzinach:

1. Bezrobocie,
2. Ubóstwo,
3. Problemy osób z niepełnosprawnością oraz długotrwale lub ciężko chorych,
4. Problemy osób starszych,
5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego,
6. Uzależnienia,
7. Bezdomność,
8. Przemoc w rodzinie,
9. Przestępczość.

Wskazane dziedziny nie mają charakteru rozłącznego – cechą charakterystyczną są wzajemne powiązania, zarówno w odniesieniu do obszaru funkcjonalnego, jak i na płaszczyźnie podmiotowej. Zgodnie z art. 16b, ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1283.), strategia rozwiązywania problemów społecznych zawiera przede wszystkim:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Akty prawne regulujące opracowanie i wykonanie strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowią również:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2024 r. poz. 609 ze zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2024r. poz. 475 ze zm.),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2024 r. poz. 917),

- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz.U. z 2023 r. poz. 1335),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2024r. Poz. 177 ze zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2023 r. poz. 571 ze zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy (Dz.U. z 2024 r. poz. 424 ze zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2023 r. poz. 1939 ze zm.),
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz.U. z 2023 r. poz. 2424 ze zm.),
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2024 r. poz. 323 ze zm.),
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. z 2024 r. poz. 421 ze zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2023 r. poz. 2151 ze zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2024 poz. 44 ze zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz.U. z 2022 r. poz. 41),
- ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz.U. z 2023 r. poz. 802),
- ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. z 2024r. poz. 356),
- ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz.U. z 2024 r. poz. 769),
- ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (Dz.U. z 2022 r. poz. 1105),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2023 r. poz. 1504 ze zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. z 2023 r. poz. 1993 ze zm.),
- ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2023 r. poz. 1550 ze zm.),
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2023 r. poz. 2809 ze zm.),
- ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2023 r. poz. 1251 ze zm.),
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2024 r. poz. 497 ze zm.),
- ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2024 r. poz. 572),
- ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2023 r. poz. 120 ze zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2023 r. poz. 1270 ze zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (Dz.U. z 2023 r. poz. 725),
- ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu niektórych przedsięwzięć mieszkaniowych (Dz.U. z 2024 r. poz. 304),

- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2024 r. poz.146 ze zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz.U. z 2024 r. poz. 978),
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U. z 2024 r. poz. 799),
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. systemie oświaty (Dz.U. z 2024 r. poz. 750 ze zm.),
- uchwała nr 149 Rady Ministrów z dnia 23 sierpnia 2023 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2024-2028 (M.P. 2023 poz. 881),
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2023 r. poz. 1923),
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2021 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz.U. z 2021 r. poz. 1092 ze zm.),
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz.U. z 2024 r. poz. 266 ze zm.).

Różnorodność problemów społecznych nakłada na realizatorów polityki społecznej konieczność uwzględniania adekwatnych instrumentów pomocowych. Głównym celem strategii rozwiązywania problemów społecznych jest pogłębianie i rozwój form pracy socjalnej, kooperacja z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się problemami społecznymi oraz instytucjami funkcjonującymi w sferze polityki społecznej. Świadomość przenikania się perspektyw problemowych wskazuje, iż w rozwiązywanie problemów społecznych powinni zostać zaangażowani różni przedstawiciele społeczni – poza przedstawicielami sektora publicznego także przedstawiciele sektora pozarządowego oraz pozostali członkowie wspólnoty samorządowej Gminy miejskiej Aleksandrów Kujawski.

Przy rozwiązywaniu problemów społecznych należy położyć nacisk na wykorzystanie dostępnych instrumentów o charakterze innowacyjnym i aktywizującym, w tym z zakresu ekonomii społecznej. Aby można było mówić o angażowaniu członków społeczności lokalnej w proces strategicznego rozwiązywania problemów społecznych, ich udział musi zostać uwzględniony na każdym etapie planowania strategicznego – począwszy od wyboru kierunków priorytetowych, a skończywszy na opracowaniu planu wdrażania i monitorowania Strategii.

Skuteczna strategia to taka, która jest konkretnym instrumentem kierunkowania i programowania działań społecznych. To zbiór reguł, które metodycznie stosowane pozwalają na efektywne działanie, urzeczywistniając jednocześnie sukces podejmowanych przedsięwzięć. Stanowią szansę na skuteczne budowanie i wykorzystanie potencjału w sferze instytucjonalnej i społecznej na rzecz kształtowania ładu społecznego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Aleksandrów Kujawski na lata 2024-2029 jest wieloletnim dokumentem programowym, stanowiącym niebagatelne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego jego mieszkańców, zwłaszcza grup społecznych, którym grozi izolacja społeczna. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych została opracowana z uwzględnieniem bieżących potrzeb społecznych. Planowane sposoby zaspokajania tych potrzeb są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania. Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, ale także edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień, bezpieczeństwa czy sytuacji na lokalnym rynku pracy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada poprawę jakości życia mieszkańców, szczególnie wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Dzięki różnym formom pomocy, w tym aktywizacji, likwidacji barier architektonicznych, czy edukacji zakłada się zmniejszenie, skali problemu występującego na terenie gminy. W

myśl ustawy o pomocy społecznej podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem lokalnym.

Zapisy zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Aleksandrów Kujawski realizowana będzie w okresie 2024-2029, zgodnie z określonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Strategia będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym aktualizacjom związanym ze zmieniającą się sytuacją społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców i przepisami prawa.

Różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym.

Zakłada się, że ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Aleksandrów Kujawski obejmują lata 2024-2029, gdyż w tym okresie będą realizowane w sposób stały zdefiniowane cele strategiczne. Koordynacja wypełniania założeń dokumentu należeć będzie do Gminy miejskiej Aleksandrów Kujawski i Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Kujawskim.

Dla oceny stopnia ich wdrożenia przygotowany został zestaw propozycji wskaźników realizacji celów strategii. Realizacja Strategii powinna wpłynąć na wzrost jakości życia mieszkańców gminy miejskiej, ze szczególnym uwzględnieniem osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, osób niepełnosprawnych, osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków, osób starszych i rodzin, w tym rodzin niewydolnych opiekuńczo-wychowawczo. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości gminy miejskiej, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najsukuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

II. Metodologia opracowania Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Miasta Aleksandrów Kujawski na lata 2024-2029 została podzielona na trzy zasadnicze części.

Pierwsza część – to część diagnostyczna, która ukazuje charakterystykę sytuacji społecznej Gminy miejskiej Aleksandrów Kujawski. Zbadano strukturę demograficzną, stan gospodarki oraz sytuację na rynku pracy. Przedstawiono także dostępne dla mieszkańców usługi społeczne, czyli: pomoc społeczną, edukację i ochronę zdrowia. Analizy dokonano w oparciu o:

- informacje Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Kujawskim,
- dane Głównego Urzędu Statystycznego,
- dane dostępne na stronach internetowych oraz w dokumentach strategicznych Gminy miejskiej Aleksandrów Kujawski

W pierwszej części ukazano także rezultaty przeprowadzonego badania ankietowego, którego celem było rozpoznanie problemów społecznych i potrzeb mieszkańców.

Część druga – strategiczną – stanowi analiza SWOT – analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń, a także analiza potencjałów, barier i potrzeb w sferze społecznej oraz prognoza zmian problemów społecznych wskazanych w części diagnostycznej. Prognoza ta została podzielona na 2 główne części:

- prognozę demograficzną sporządzoną w oparciu o Prognozę dla gmin na lata 2023-2060 opracowaną przez GUS;
- prognozę zmian problemów społecznych Miasta Aleksandrów Kujawski w wyniku realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Aleksandrów Kujawski na lata 2024-2029 oraz zadań w zakresie pomocy społecznej, które będą miały na celu przeciwdziałanie i niwelowanie istniejących problemów.

Prognoza stanowi fundament do określania celów strategicznych i kierunków działań.

Część trzecia – to określenie celów strategicznych i kierunków działań niezbędnych do zmniejszenia negatywnych zjawisk społecznych występujących na terenie gminy miejskiej. Ukazano w niej również sposób realizacji Strategii oraz określono możliwe wskaźniki monitorowania wykonania planowanych działań.

III. Diagnoza sytuacji społecznej

1. Charakterystyka sytuacji społecznej

1.1. Charakterystyka ogólna miasta

Miasto Aleksandrów Kujawski położone jest w centralnej Polsce na Kujawach, między Toruniem a Włocławkiem. Administracyjnie obszar miasta znajduje się w środkowej części województwa kujawsko-pomorskiego w strefie oddziaływania dużych aglomeracji: warszawskiej, gdańskiej, poznańskiej, łódzkiej. W strukturze użytkowania gruntów przeważają tereny leśne, które zajmują 176 ha oraz tereny zabudowy mieszkaniowej - 172, 9 ha. Tereny komunikacyjne zajmują 97,5 ha, zieleń urządzona 60,1 ha, tereny przemysłowe i składy 58,2 ha a tereny upraw polowych 72,9 ha. Przeważają, zatem tereny zainwestowane, jednak duży udział, jak na obszar miejski zajmują tereny zielone. Miasto graniczy z gminą wiejską Aleksandrów Kujawski (powiat aleksandrowski) oraz gminą Wielka Nieszawka (powiat toruński). Jest oddalone o 25 km od Torunia - samorządowej stolicy województwa kujawsko-pomorskiego i 38 km od Włocławka. Na terenie Gminy Wiejskiej - Aleksandrów Kujawski przebiega droga krajowa nr 91 Łódź-Gdańsk oraz autostrada A-1 wraz ze zjazdem, łącząca Półwysep Skandynawski z południem Europy. W pobliżu Aleksandrowa planowana jest budowa zapory wodnej na Wiśle pod Nieszawą. Przez Aleksandrów przebiega także zelektryfikowana linia kolejowa relacji Łódź-Bydgoszcz-Gdańsk.

Bardzo korzystne położenie geograficzno-komunikacyjne Aleksandrowa u zbiegu głównych szlaków drogowych i kolejowych kraju ma istotne znaczenie dla rozwoju miasta. Gospodarczy pejzaż miasta tworzy przede wszystkim silne rzemiosło i dynamicznie rozwijający się handel. W mieście nie ma uciążliwego przemysłu; istniejące zakłady przemysłowe wiążą swą działalność z produkcją rolną. Na terenie miasta działa kilka firm, których wyroby sprzedawane są nie tylko na rynku lokalnym, ale przede wszystkim poza granicami kraju.

Miasto Aleksandrów Kujawski otwarte jest na inwestorów, którzy chcieliby rozpocząć albo rozwinąć swoją działalność na terenie miasta, przyczyniając się jednocześnie do zmniejszenia bezrobocia. Aleksandrów posiada rozbudowaną infrastrukturę techniczną i komunalną (oczyszczalnia ścieków, wysypisko międzygminne, własne ujęcia wody podziemnej o bardzo dobrych parametrach jakościowych).

1.2. Demografia

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego w roku 2023 miasto zamieszkiwały 11 474 osoby, z czego liczba mężczyzn wyniosła 5 427 osób (47,30%), a liczba kobiet 6 047 osoby (52,70%). Na przestrzeni lat 2019-2023 zmniejszyła się liczba mieszkańców o 628 osób, tj. 5,47%. Przez cały okres liczba kobiet przeważała nad liczbą mężczyzn. Spadek liczby ludności dotyczył zarówno mężczyzn (spadek o 328 osób, tj. 5,70%), jak i kobiet (spadek o 300 osób, tj. 4,73%).

Tabela 1 Liczba ludności miasta Aleksandrów Kujawski w latach 2019 – 2023

ogółem	osoba	12 102	12 058	11 910	11 536	11 474
mężczyźni		5 755	5 726	5 667	5 476	5 427
kobiety		6 347	6 332	6 243	6 060	6 047

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 1 Liczba ludności (wg płci) miasta Aleksandrów Kujawski w latach 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując sytuację demograficzną w zakresie poszczególnych grup ekonomicznych, na przestrzeni lat 2019-2023 odnotowano:

- spadek wśród ludności w wieku przedprodukcyjnym o 0,78%,
- spadek wśród ludności w wieku produkcyjnym o 10,34%,
- wzrost wśród ludności w wieku poprodukcyjnym o 4,91%.

Tabela 2 Ludność miasta Aleksandrów Kujawski w latach 2019 – 2023 wg grup ekonomicznych

	2019	2020	2021	2022	2023
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	2 041	2 077	2 019	2 063	2 025
Ludność w wieku produkcyjnym	7 251	7 117	6 985	6 583	6 501
Ludność w wieku poprodukcyjnym	2 810	2 864	2 906	2 890	2 948

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2023 r. sytuacja demograficzna przedstawiała się następująco:

- udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w ludności ogółem wynosił 17,65%,
- udział ludności w wieku produkcyjnym w ludności ogółem wynosił 56,66%,
- udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem wynosił 25,69%.

Obserwuje się wzrost udziału liczby osób w wieku poprodukcyjnym, co świadczy negatywnie o sytuacji demograficznej na terenie miasta. Zaobserwować można proces starzenia się społeczeństwa. Wzrost liczby osób starszych wiąże się z koniecznością zaspokojenia rosnących potrzeb tej grupy społeczeństwa, głównie w zakresie opieki społeczno-socjalnej i zdrowotnej.

Wykres 2 Udział poszczególnych grup ekonomicznych miasta Aleksandrów Kujawski w ogólnej liczbie ludności w [%] w latach 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przyrost naturalny

Przez cały badany okres (2019-2023) na terenie miasta Aleksandrów Kujawski odnotowano ujemny przyrost naturalny, który świadczy o większej liczbie zgonów ogółem niż urodzeń żywych. Szczegółowe dane dotyczące przyrostu naturalnego przedstawione zostały w poniższej tabeli oraz na wykresie.

Tabela 3 Urodzenia żywe i zgony ogółem oraz przyrost naturalny w latach 2019-2023

		2019	2020	2021	2022	2023
Urodzenia żywe ogółem	osoba	112	104	83	101	75
Zgony ogółem		143	188	187	164	144
Przyrost naturalny ogółem		-31	-84	-104	-63	-69

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 3 Przyrost naturalny w latach 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Migracje

Poprzez migracje rozumie się stałą lub czasową zmianę miejsca pobytu. Saldo migracji ma istotny wpływ na wysokość populacji danego obszaru. Tylko w roku 2020 odnotowano dodatnie saldo migracji, co świadczy o większej liczbie osób meldujących się niż wymeldowujących na terenie miasta Aleksandrów Kujawski. Natomiast w pozostałych okresach saldo migracji było ujemne. Najniższe saldo migracji zanotowano w roku 2019, i wyniosło -82. Pozytywną informacją jest to, iż z roku na rok ujemne saldo migracji maleje. Szczegóły prezentuje tabela oraz wykres poniżej.

Tabela 4 Saldo migracji w mieście Aleksandrów Kujawski na przestrzeni lat 2019-2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Zameldowania	119	154	147	143	152
Wymeldowania	201	136	185	157	163
Saldo migracji	-82	18	-38	-14	-11

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 4 Saldo migracji w mieście Aleksandrów Kujawski na przestrzeni lat 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

1.3. Rynek pracy

Według danych GUS na terenie miasta Aleksandrów Kujawski w roku 2023 zarejestrowanych było 1295 podmiotów gospodarczych, z czego 1206, tj. 93,12% funkcjonowało w sektorze prywatnym. Liczba podmiotów gospodarczych ogółem w latach 2019-2023 zwiększyła się o 167 działalności (tj. o 14,80%). Strukturę działalności gospodarczej, zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym prezentuje tabela poniżej.

Tabela 5 Struktura działalności gospodarczej według sektorów na terenie miasta Aleksandrów Kujawski w latach 2019-2023¹

	2019	2020	2021	2022	2023
--	------	------	------	------	------

¹ Dane o liczbie podmiotów są ujmowane w tablicach wg sekcji i działów Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD). Jednostki wpisane (od 1999 - rejestr KRUPGN) w układzie sektorów (sektor publiczny, sektor prywatny) oraz w układzie sekcji Klasyfikacji Działalności: do 1999 roku: Europejskiej, od 2000 roku: Polskiej (w podziale na sektor publiczny i sektor prywatny). Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. Dane dla miejscowości statystycznych z rejestru Regon podawane są wg: - adresu zamieszkania dla osób fizycznych z krajowym adresem zamieszkania, - adresu siedziby dla pozostałych jednostek tj. osób fizycznych z zagranicznym adresem zamieszkania, osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz jednostek lokalnych. W związku z wprowadzonymi od 1 grudnia 2014 r. zmianami przepisów prawnych regulujących sposób zasilania rejestru REGON informacjami o podmiotach podlegających wpisowi do Krajowego Rejestru Sądowego, od danych według stanu na 31 grudnia 2014 r. istnieje możliwość wystąpienia w rejestrze REGON niewypełnionych pozycji dotyczących przewidywanej liczby pracujących, adresu siedziby/zamieszkania, rodzaju przeważającej działalności oraz formy własności. W związku z powyższym dane naliczone z rejestru REGON według ww. informacji mogą nie sumować się na liczbę ogółem prezentowaną w danej podgrupie.

Ogółem		1128	1172	1224	1255	1295
Ogółem		62	62	63	63	63
Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego		32	32	33	33	33
Spółki handlowe		5	5	5	5	5
Ogółem		1064	1106	1144	1167	1206
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą		801	833	865	876	890
Spółki handlowe		72	79	83	92	112
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego		15	13	13	14	15
Spółdzielnie		5	5	6	6	6
Fundacje		1	1	1	2	4
Stowarzyszenia i organizacje społeczne		31	33	34	35	38

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

W 2023 roku w sektorze prywatnym można zaobserwować przodowanie dwóch sekcji nad innymi. Jest to sekcja F związana z branżą budowlaną (208 podmiotów) oraz sekcja G powiązana z handlem hurtowym i detalicznym, naprawą pojazdów samochodowych, włączając motocykle (300 podmiotów). Natomiast największa liczba podmiotów w sektorze publicznym w 2023 roku znajdowała się w sekcji L - działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (19 podmiotów) oraz P – edukacja (19 podmiotów)

Ogółem największy wzrost w latach 2019-2023 odnotowała sekcja F - budownictwo. Liczba podmiotów w tej sekcji zwiększyła się o 56 tj. o 36,84%. Natomiast, w badany okresie nie odnotowano znaczących spadków w poszczególnych branżach.

Tabela 6 Podział i liczba podmiotów gospodarczych w latach 2017-2021

Sekcja D	podmiot	1	1	1	1	1
Sekcja E		2	2	2	2	2
Sekcja F		1	1	1	1	1
Sekcja I		1	1	1	1	1
Sekcja L		19	19	19	19	19
Sekcja M		1	1	1	1	1

Sekcja O		12	12	12	12	12
Sekcja P		19	19	19	19	19
Sekcja Q		4	4	5	5	5
Sekcja R		2	2	2	2	2
Sekcja A	podmiot	10	10	10	9	9
Sekcja C		90	90	94	91	89
Sekcja D		25	30	30	39	52
Sekcja F		152	166	181	200	208
Sekcja G		303	308	311	307	300
Sekcja H		50	53	59	59	60
Sekcja I		26	25	25	20	24
Sekcja J		11	13	17	18	20
Sekcja K		30	31	30	30	34
Sekcja L		57	59	64	63	63
Sekcja M		75	85	83	84	83
Sekcja N		31	31	34	32	37
Sekcja O		2	2	1	1	1
Sekcja P		27	26	26	29	35
Sekcja Q		44	46	50	51	52
Sekcja R		26	24	22	24	24
Sekcja S i T		103	104	104	107	112

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

LEGENDA:

A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo

C Przetwórstwo przemysłowe

E Dostawa Wody: gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją

F Budownictwo

G Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle

H Transport i gospodarka magazynowa

I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi

J Informacja i komunikacja

K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa

- L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
- M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
- N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
- O Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne
- P Edukacja
- Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
- R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
- S Pozostała działalność usługowa
- T Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby świadczące usługi na własne potrzeby

Wykres 5 Liczba podmiotów gospodarczych (wg sekcji PKD) w roku 2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

1.4. Gospodarka mieszkaniowa

Według danych GUS w 2023 roku na terenie Miasta Aleksandrowa Kujawskiego znajdowały się 5 133 mieszkania (wzrost o 444 szt., tj. 9,47% w stosunku do roku 2019) o łącznej powierzchni 342 251 m² (wzrost o 25 081 m², tj. 7,91% w stosunku do roku 2019). Liczba izb w tym samym roku wyniosła 18 784 i wzrosła w stosunku do roku 2019 o 1 170 szt., tj. 6,42%. Rozwój mieszkalnictwa na terenie gminy jest dynamiczny.

Tabela 7 Zasoby mieszkaniowe na terenie miasta Aleksandrów Kujawski w latach 2019-2023

Mieszkania	szt.	4 689	4 791	4 867	5 005	5 133
Izby	szt.	17 614	17 848	18 043	18 425	18 784
Powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	317 170	323 905	328 036	335 486	342 251

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Zadaniem własnym Miasta jest tworzenie warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych swoim mieszkańcom. Zakres odpowiedzialności obejmuje przede wszystkim zapewnienie lokali socjalnych i komunalnych mieszkańcom o niskich dochodach. Lokale te służą zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych osobom o niskich dochodach, które nie posiadają tytułu prawnego do innego lokalu oraz osób eksmitowanych na podstawie wyroku sądowego. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego na terenie miasta w zasobie miasta Aleksandrów Kujawski 2022 roku znajdowało się 207 mieszkań komunalnych o łącznej powierzchni użytkowej 7 909 m² natomiast w 2023 r. 222 mieszkania komunalne o łącznej powierzchni użytkowej 8 253 m² co stanowi wzrost zasobu mieszkaniowego o 4,35% rok do roku.

W 2021 roku miasto Aleksandrów Kujawski podjęło działania polegające na poszukiwaniu zewnętrznych środków finansowych na zwiększenie zasobu mieszkaniowego miasta. Inwestycja polega na budowie czterokondygnacyjnego budynku, gdzie powstaną 33 mieszkania. Celem realizowanego przedsięwzięcia jest poprawa sytuacji mieszkaniowej

oraz uatrakcyjnienie zamieszkania na terenie miasta Aleksandrów Kujawski. Przystąpiono do spółki pod firmą Społeczna Inicjatywa Mieszkaniowa (SIM) – Krajowy Zasób Nieruchomości – sp. z o.o., w celu budowy budynków mieszkalnych wielorodzinnych, w których będzie możliwość wynajmu mieszkania, wynajmu mieszkania z możliwością jego wykupu oraz wykupu mieszkania. W związku z przystąpieniem do spółki, Miasto Aleksandrów Kujawski otrzymało na ten cel z Rządowego Funduszu Rozwoju Mieszkalnictwa dotację celową w wysokości 2 403 318,24 zł oraz zabezpieczyła wkład własny w kwocie 593 042,85 zł. Zakłada się, że dzięki realizacji współpracy powstanie 33 lokali mieszkalnych o łącznej powierzchni 1293,65 m².

W projekcie budowlanym przedmiotowej inwestycji zaplanowano instalację fotowoltaiczną oraz wykorzystanie pomp ciepła jako źródła ogrzewania. W roku 2023r. zaprojektowano inwestycje uzyskano prawomocne pozwolenie na budowę również w 2023r. został złożony wniosek o grant z Funduszu Dopłat oraz grant OZE. W IV. kw. 2023 r. podpisano umowy partycypacyjne w kosztach budowy nieruchomości mieszkalnej.

ATBS

Na terenie miasta funkcjonuje Aleksandrowskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o. o. (ATBS), którego zadaniem jest budowanie domów mieszkalnych i ich eksploatacja na zasadach najmu. Ponadto ATBS może m. in. nabywać budynki mieszkalne, przeprowadzać ich remonty i modernizację, sprawować na podstawie umów zlecenia zarząd budynkami mieszkalnymi nie stanowiącymi własność Spółki. Na początku 2023 roku w ramach ATBS funkcjonowały dwa budynki wielolokalowe stanowiące własność Towarzystwa (budynek 40 rodzinny przy ul. Słonecznej 6 oraz budynek 20 rodzinny przy ul. Słonecznej 10). W miesiącu marcu 2023 roku oddano do użytku kolejny budynek mieszkalny wielorodzinny z 32 mieszkaniami i infrastrukturą techniczną oraz 32 naziemnymi miejscami parkingowymi przy ul. Słonecznej 4. Inwestycja realizowana była przy wsparciu finansowym w kwocie 3 943 178,15 zł z Funduszu Dopłat w ramach realizacji przez Bank Gospodarstwa Krajowego Rządowego Programu Budownictwa Komunalnego.

Powyższe działania mają na celu zwiększenie dostępności lokali mieszkalnych dla różnych grup społecznych oraz uatrakcyjnienia rynku mieszkaniowego na terenie miasta Aleksandrów Kujawski, a tym samym ograniczenie migracji mieszkańców gminy do większych aglomeracji.

1.5. Ochrona zdrowia

Ochrona zdrowia na terenie miasta odpowiada za sprawowanie opieki zdrowotnej nad mieszkańcami. Na terenie miasta Aleksandrów Kujawski znajdują się trzy poradnie rodzinne. Opieka lekarska sprawowana jest również poprzez prywatne gabinety lekarskie i stomatologiczne. Swoją siedzibę ma tu także Powiatowy Szpital.

- Powiatowy Szpital w Aleksandrowie Kujawskim Sp. z o.o. ul. Słowackiego 18 87-700 Aleksandrów Kujawski, adres strony: <http://www.szpital-aleksandrow.internetdsl.pl/>
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Przychodnia Rodzinna” ul. Słowackiego 20a, 87-700 Aleksandrów Kujawski adres strony: <http://www.nzoz-rodzinna.pl/>
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Przychodnia Lekarska Kędzierscy” ul. Słowackiego 20, 87-700 Aleksandrów Kujawski

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Przychodnia Medycyny Rodzinnej” ul. Spółdzielcza 2 e, 87-700 Aleksandrów Kujawski

Dodatkowo na terenie miasta funkcjonuje pięć aptek:

- Apteka Aspirynka ul. Wojska Polskiego 17
- Apteka Puls Osiedlowa ul. Spółdzielcza 2E
- Pod Konwalia ul. Fryderyka Chopina 14
- Aloes ul. Juliusza Słowackiego 43
- Herba s.c. Jutrowscy E.M.P. ul. Juliusza Słowackiego 95

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego liczba porad lekarskich w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w latach 2019-2023 zanotowała wzrost o 4 127 porad, tj. 2,64%, a liczba porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej zwiększyła się o 5 673 porad, tj. 5,25%. W okresie tym zmianie nie uległa natomiast liczba aptek.

Tabela 8 Opieka zdrowotna na terenie miasta Aleksandrów Kujawski w latach 2019-2023

Ambulatoryjna opieka zdrowotna – porady lekarskie ogółem	-	156 391	109 256	166 517	154 087	160 518
Podstawowa opieka zdrowotna – porady ogółem	-	107 958	80 959	132 517	115 252	113 631
Apteki ogólnodostępne	ob.	5	5	5	5	5
Ludność na aptekę ogólnodostępną	osoba	2420	2 354	2 325	2 307	2 295

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

1.6. Edukacja

Na terenie miasta funkcjonuje kilkanaście placówek edukacyjnych. Każda z nich zapewnia dostęp do wykwalifikowanej kadry oraz bogatą ofertę dydaktyczną. Dyrektorzy jednostek oświatowych systematycznie zakupują pomoce dydaktyczne oraz sprzęt sportowy niezbędny do prowadzenia zajęć edukacyjnych. Bazę oświatową uzupełniają znajdujące się przy placówkach szkolnych zespoły boisk do gry m.in. w piłkę nożną, piłkę ręczną, koszykówkę czy siatkówkę, z których korzystają uczniowie, różne grupy sportowe oraz mieszkańcy miasta.

Żłobki dziecięce

Na terenie miasta funkcjonują 2 żłobki: jedno publiczne i jedno niepubliczne. Są to:

- Żłobek Miejski w Aleksandrowie Kujawskim
- Niepubliczny Żłobek „Akademia Malucha”

Żłobek to placówka, której głównym celem jest pomoc rodzicom w opiece nad dziećmi oraz ich wychowaniu. Żłobek wypełnia takie zadania, jak:

- zapewnienie dziecku opieki w warunkach zbliżonych do warunków domowych
- zagwarantowanie dziecku właściwej opieki pielęgnacyjnej

- zapewnienie opieki edukacyjnej, w postaci zabaw z elementami edukacji, które uwzględniają indywidualne potrzeby dziecka

Przedszkola:

Na terenie miasta funkcjonują 7 przedszkoli: jedno publiczne i sześć niepublicznych. Są to:

- Przedszkole im. Juliana Tuwima - (Liczba dzieci: 160 os.)
- Niepubliczne przedszkole „Stacyjkowo” - (Liczba dzieci: 71 os.)
- Przedszkole niepubliczne „Cypisek” - (Liczba dzieci: 22 os.)
- Przedszkole niepubliczne „Akademia Malucha” - (Liczba dzieci: 84 os.)
- Przedszkole niepubliczne „Bim-Bam-Bino” - (Liczba dzieci: 86 os.)
- Przedszkole Zgromadzenia Sióstr Służebniczek Niepokalanego Poczęcia NMP - (Liczba dzieci: 87 os.)
- Przedszkole niepubliczne „Jaś i Małgosia” - (Liczba dzieci: 25 os.)²

Nadrzędnym celem wychowania przedszkolnego jest wspieranie całościowego rozwoju dziecka. Zadania w tym zakresie były realizowane w codziennej pracy Przedszkoli przez ich dyrektorów i nauczycieli we współpracy z rodzicami, opartej na wzajemnym zaufaniu i dialogu. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym to stosunek liczby dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego, w wieku od 3 do 5 lat, do liczby wszystkich dzieci w tym wieku jako grupa wiekowa objęta wychowaniem przedszkolnym niezależnie od zmian ustawowych, wyrażony procentowo.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego liczba dzieci w wieku 3-5 lat w latach 2019- 2023 utrzymała się na podobnym poziomie (2019 – 307 osób a w 2023 – 308 osób) lecz przy wyższym odsetku dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym (2019 – 104,90%, 2023 – 117,50%). W 2020 roku pomimo najwyższej liczby dzieci w wieku przedszkolnym (342) odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym wynosił 98,20%. W następnych latach odsetek ten systematycznie rośnie by w roku 2023 wynieść 117,50% - co jest wynikiem zadawalającym.

Tabela 9 Wychowanie przedszkole na terenie miasta Aleksandrów Kujawski w latach 2019-2023

dzieci w wieku przedszkolnym	dzieci w wieku 3 – 5 lat	osoba	307	342	341	320	308
dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym		osoba	322	336	339	342	362
odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym		%	104,90	98,20	99,40	106,90	117,50

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Szkoły podstawowe

Na terenie miasta Aleksandrów Kujawski funkcjonuje 6 szkół podstawowych, w tym 4 szkoły publiczne i 2 niepubliczne. Są to:

² Rejestr Szkół i Placówek Oświatowych <https://rspo.gov.pl/>

- Szkoła podstawowa nr 1 im. Polskich Podróżników
- Szkoła podstawowa nr 3 im. Józefa Wybickiego
- Szkoła podstawowa specjalna nr 4 im. Jana Pawła II
- Publiczna szkoła podstawowa Towarzystwa Salezjańskiego im Św. Jana Bosko
- Niepubliczna Szkoła muzyczna I stopnia Camerata Vladislavia
- Niepubliczna szkoła podstawowa specjalna „Cypisek”

Od 2019 roku Egzamin gimnazjalny zastąpiony został pisany na zakończenie 8-letniej szkoły podstawowej egzaminem ósmoklasisty. Analizując wyniki egzaminu ósmoklasisty na terenie miasta Aleksandrów Kujawski w latach 2022-2023 uczniowie średnio uzyskali wyniki niewiele niższe od średnich wyników wojewódzkich oraz lepsze od wyników powiatowych (z wyjątkiem wyników z języka angielskiego w roku 2022, które były wyższe od województwa). W latach 2019-2020 średnie wyniki uczniów z miasta Aleksandrów Kujawski były wyższe zarówno od średnich wyników powiatowych, jak i wojewódzkich (z wyjątkiem wyników z matematyki w roku 2020, które były niższe od województwa).

Tabela 10 Średnie wyniki procentowe egzaminu ósmoklasisty w [%] uzyskanych na terenie Miasta Aleksandrów Kujawski, powiatu aleksandrowskiego i województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2019 -2023

	Średni wynik dla miasta Aleksandrow Kujawski	62%	43%	57%
	Powiat aleksandrowski	60%	39%	51%
	Województwo kujawsko-pomorskie	60%	42%	55%
	Średni wynik dla miasta Aleksandrow Kujawski	58%	40%	51%
	Powiat aleksandrowski	56%	38%	47%
	Województwo kujawsko-pomorskie	56%	43%	50%
	Średni wynik dla miasta Aleksandrow Kujawski	57%	43%	59%
	Powiat aleksandrowski	55%	41%	57%
	Województwo kujawsko-pomorskie	57%	43%	62%
	Średni wynik dla miasta Aleksandrow Kujawski	57%	51%	64%
	Powiat aleksandrowski	57%	50%	59%
	Województwo kujawsko-pomorskie	58%	53%	63%
	Średni wynik dla miasta Aleksandrow Kujawski	64%	46%	60%
	Powiat aleksandrowski	64%	45%	59%
	Województwo kujawsko-pomorskie	66%	49%	62%

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku

W poniższej tabeli przedstawiono współczynnik skolaryzacji tzn. stosunek osób uczących się w szkołach podstawowych do całej populacji osób będących w wieku przypisanym danemu poziomowi kształcenia w okresie 2019-2023.

Tabela 11 Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkolnictwa podstawowego na terenie Miasta Aleksandrów Kujawski w latach 2019-2023

Szkoły podstawowe	%	133,29	130,58	129,48	128,27	119,70

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS <https://bd1.stat.gov.pl/BDL/start>

Na przestrzeni całego okresu współczynnik skolaryzacji kształtował się na poziomie powyżej 100,00%, co spowodowane jest tym, że część uczniów z obszaru powiatu aleksandrowskiego uczy się w placówkach oświatowych zlokalizowanych Miasta Aleksandrów Kujawski.

Szkoły ponadpodstawowe

Na terenie miasta Aleksandrów Kujawski funkcjonują 3 szkoły ponadpodstawowe. Są to:

- Publiczne liceum ogólnokształcące Towarzystwa Salezjańskiego
- Zespół szkół nr 2 im Majora Henryka Dobrzańskiego „Hubala”
- Zespół szkół nr 1 Centrum Kształcenia Praktycznego

Tabela 12 Średnie wyniki procentowe egzaminu maturalnego w [%] uzyskanych na terenie Miasta Aleksandrów Kujawski, z podziałem na licea i technika w latach 2021 -2023

Liceum Ogólnokształcące Towarzystwa Salezjańskiego		94,74%	60,30%	65,61%	79,02%
	Zespół szkół nr 1 Centrum Kształcenia Praktycznego	57,50%	55,85%	31,25%	56,40%
	Zespół szkół nr 2 im Majora Henryka Dobrzańskiego „Hubala”	25%	45,94%	23,40%	47,87%
	Szkoła Techniczna bydgoskiego Zakładu Doskonalenia Zawodowego	33,33%	27,22%	30%	55,56%
	Liceum Ogólnokształcące Towarzystwa Salezjańskiego	98,67%	61,44%	70,59%	82,11%

Zespół szkół nr 1 Centrum Kształcenia Praktycznego	61,11%	45%	41,50%	64,94%
Zespół szkół nr 2 im Majora Henryka Dobrzańskiego „Hubala”	32,26%	44,42%	26,19%	50,71%
Szkoła Techniczna bydgoskiego Zakładu Doskonalenia Zawodowego	45,45%	49,91%	28,14%	49,82%
Liceum Ogólnokształcące Towarzystwa Salezjańskiego				
Liceum Ogólnokształcące Towarzystwa Salezjańskiego	97,80%	66,97%	77,12%	83,22%
II Liceum Ogólnokształcące ZS nr 2 im Majora Henryka Dobrzańskiego „Hubala”				
II Liceum Ogólnokształcące ZS nr 2 im Majora Henryka Dobrzańskiego „Hubala”	64,71%	46,47%	37,94%	51,41%
Zespół szkół nr 1 Centrum Kształcenia Praktycznego				
Zespół szkół nr 1 Centrum Kształcenia Praktycznego	73,47%	60,76%	43,29%	68,08
Zespół szkół nr 2 im Majora Henryka Dobrzańskiego „Hubala”				
Zespół szkół nr 2 im Majora Henryka Dobrzańskiego „Hubala”	53,57%	45,03%	31,77%	56,44%
Szkoła Techniczna bydgoskiego Zakładu Doskonalenia Zawodowego				
Szkoła Techniczna bydgoskiego Zakładu Doskonalenia Zawodowego	36%	57,32%	26,92%	53,42%

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku

Pomoc materialna dla uczniów

Pomoc materialna na terenie miasta Aleksandrów Kujawski jest udzielana uczniom w celu zmniejszenia różnic w dostępie do edukacji, umożliwienia pokonywania barier dostępu do edukacji wynikających z trudnej sytuacji materialnej ucznia. Celem pomocy materialnej dla uczniów nie jest zaspokojenie potrzeb życiowych rodzin, znajdujących się w trudnej sytuacji w ich codziennej egzystencji.

Pomoc materialna przysługuje:

1. uczniom szkół publicznych i niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych dla młodzieży i dla dorosłych oraz słuchaczom publicznych kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i kolegiów pracowników służb społecznych - do czasu ukończenia kształcenia, nie dłużej jednak niż do ukończenia 24 roku życia;
2. wychowankom publicznych i niepublicznych ośrodków umożliwiających dzieciom i młodzieży, a także dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym z niepełnosprawnościami sprzężonymi realizację odpowiednio obowiązku szkolnego i obowiązku nauki - do czasu ukończenia realizacji obowiązku nauki.

Rodzaje świadczeń pomocy materialnej dla uczniów to stypendium szkolne oraz zasiłek szkolny.

1.7. Kultura i sport

Korzystanie z dóbr i usług prowadzonych przez instytucje zajmujące się kulturą i sportem ma wpływ na jakość życia mieszkańców i świadczy o poziomie rozwoju społecznego. Placówki kultury i sportu, które znajdują się na terenie gminy

mają za zadanie prowadzić działalność upowszechniającą kulturę, sport i rekreację. Odbywa się to poprzez rozbudzanie zainteresowań kulturalnych mieszkańców, organizowanie imprez, zajęć kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych, kształtowanie nawyków aktywnego uczestnictwa w powyższych działaniach oraz udostępnianie bazy na działalność sportowo-rekreacyjną.

Na terenie miasta Aleksandrów Kujawski zadania z zakresu popularyzacji kultury realizują przede wszystkim Miejskie Centrum Kultury im. Mariana Szafrąńskiego oraz Miejska Biblioteka Publiczna im. Marii Danilewicz Zielińskiej. Ponadto na terenie gminy działają również pozarządowe organizacje i stowarzyszenia, których głównym zadaniem jest zaspokajanie sportowych potrzeb mieszkańców oraz kreowanie kulturalnej tożsamości tego regionu.

Instytucje kultury

Życie kulturalne Aleksandrowa Kujawskiego skupia się głównie wokół Miejskiego Centrum Kultury, które jest miejscem amatorskiego ruchu artystycznego, rozwijanego w dziedzinach: plastyki, muzyki, folkloru, tańca współczesnego, modelarstwa i sztuk scenicznych. MCK prowadzi również działalność w kierunku upowszechniania sztuki: rzeźby, malarstwa, grafiki. Kolejną imprezą, którą na stałe wpisała się do kalendarza imprez w mieście jest Międzynarodowy Festiwal „STACJA ALEKSANDRÓW”. Festiwal co roku organizowany jest przez Burmistrza Aleksandrowa Kujawskiego. Festiwal ma w założeniu zwrócić także uwagę na gmach zabytkowego dworca kolejowego. Dworzec jest najciekawszym zabytkiem miasta, mówiącym wiele o przeszłości i związanym w sposób nierozzerwalny z historyczną genezą miejscowości. Stanowi też jeden z elementów dziedzictwa kulturowego, kształtującego świadomość i pamięć historyczną mieszkańców miasta i regionu. Podczas festiwalu organizowane są koncerty, na których można wysłuchać największych oraz tych mniej znanych dzieł muzyki klasycznej.

Każdy miesiąc w roku zapewnia atrakcje i zabawę dla mieszkańców i gości naszego miasta. Przez cały rok organizowane są imprezy kulturalne. Organizacją imprez kulturalnych zajmują się m.in. instytucje kultury tj.:

- Miejskie Centrum Kultury im. Mariana Szafrąńskiego ul. Parkowa 3, 87-700 Aleksandrów Kujawski
- Miejska Biblioteka Publiczna im. Marii Danilewicz Zielińskiej ul. Wojska Polskiego 2, 87-700 Aleksandrów Kujawski

Miejskie Centrum Kultury w Aleksandrowie Kujawskim - podstawowym celem działalności Centrum jest tworzenie odpowiednich warunków do aktywnego uczestnictwa wszystkich grup odbiorców w kulturze a także współtworzenie jej wartości. Realizowane jest to na wiele sposobów. W czasie roku szkolnego oferowane są różne formy działalności artystycznej dla najmłodszych jak i młodzieży. Oferowane są zajęcia: plastyczne, fotograficzne oraz koła zainteresowań. W Centrum działają zespoły: Zespół wokalny młodzieżowy "Kulturki" oraz zespół muzyczny "Nieznani Band". Wszystkie zespoły jak też koła zainteresowań należące do MCK-u biorą udział w konkursach, przeglądach zdobywając nagrody i wyróżnienia. Działalność muzyczną zespołów można również usłyszeć podczas koncertów i festynów organizowanych przez Centrum, ale także w innych miejscowościach województwa kujawsko-pomorskiego. Młodzi "Plastycy" i "Fotograficy" przynajmniej raz w roku zapraszają do zwiedzania wystaw swoich prac przygotowywanych podczas zajęć w MCK. Podczas ferii zimowych i wakacji z pomocą Urzędu Miejskiego w Aleksandrowie Kujawskim zapewniane są dzieciom i młodzieży wspólne zabawy, zajęcia plastyczne, sportowe i warsztatowe. Dzieciom, młodzieży a także dorosłym stwarzana możliwość korzystania z zajęć tanecznych, aerobiku a także językowych i innych form aktywności.

Dorośla część społeczeństwa może i chętnie korzysta z zajęć koła fotograficznego oraz sekcji chóralnej. Bardzo prężnie działa Klub Seniora "Złoty Wiek", który od wielu lat spotyka się w salach Centrum. Odbywają się próby, koncerty. Klub bierze udział też w wielu koncertach, przeglądach, spotkaniach artystycznych w całym województwie. Przy MCK działa również bardzo aktywna Grupa Turystyczno - Krajoznawcza organizująca spotkania w sali MCK oraz wycieczki piesze i rowerowe dla zainteresowanych dorosłych i młodzieży. Centrum współpracuje również z organizacjami pożytku publicznego jak PZN w Aleksandrowie Kujawskim, Stowarzyszeniem "Aleksandrowska Kultura" i ZHP. W salach MCK spotykają się grupy AA "Tratwa", "Ola", odbywają się także spotkania z psychologiem. W murach Miejskiego Centrum Kultury funkcjonuje Świetlica Środowiskowa MOPS. Wiele wydarzeń kulturalnych współorganizowanych jest z Uniwersytetem Trzeciego Wieku. Wspólnymi cyklicznymi wydarzeniami są Konkursy Fotograficzne: "Mój Uniwersytet" i "Mój Region". MCK wspiera również artystyczno-okolicznościowe inicjatywy aleksandrowskich szkół, przedszkoli i innych placówek jak np. Warsztatów Terapii Zajęciowej. Poza codziennymi zajęciami od lat organizowane są konkursy muzyczne, plastyczne, fotograficzne, koncerty, wystawy plastyczne, fotograficzne i przeglądy. Między innymi są to „Przegląd Kołęd”, "Kulturalne Przesilenie", Przegląd Ruchu Seniora "O Zegar Czasu". Organizowane są również "Spotkania ze znanymi ludźmi" podczas których goszczą aktorzy, artyści, politycy, sportowcy tacy jak Karolina Lutczyn-Friedek i Maciej Friedek, Adam Woronowicz, Artur Ciecierski, Dariusz Malejonek, Zdrowa Woda, Otylia Jędrzejczak, Kazimiera Szczuka, Janusz Zemke i inni. Równie ważni jak wielcy artyści są rodzimi twórcy. Dla nich stworzony został projekt pn."Aleksandrowskie Spotkania z Pasją". Przedsięwzięcie to daje możliwość każdemu kto posiada zdolności i pasję do zaprezentowania ich szerszej publiczności, ale także konfrontacji, nawiązania nowych ważnych znajomości, zdobyciu nowych doświadczeń. Na bazie Aleksandrowskich Spotkań z Pasją zawiązała się grupa pn. "Aleksandrowscy Pasjonaci" spotykająca się w MCK. Grupa ta to w większości osoby, które prezentowały swoje pasje a teraz wspólnie planujące wyjazdy na pokazy, festyny, przeglądy, kiermasze w całym województwie i poza nim. Dla młodzieży stworzone zostało analogiczne przedsięwzięcie pod nazwą "Młodzieżowe spotkania z pasją". Miejskie Centrum Kultury cały czas prężnie się rozwija, oferta jest otwarta, dynamiczna, różnorodna, odpowiadająca oczekiwaniom mieszkańców Aleksandrowa Kujawskiego. Centrum kultury organizuje i współorganizuje szereg różnych imprez i wydarzeń kulturalnych. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, na przestrzeni lat 2019-2023, liczba imprez kulturalnych organizowanych na terenie miasta wzrosła o 292%, natomiast liczba uczestników wzrosła o 515%. Nadmienić jednak należy, iż w latach 2020 – 2022 panował w Polsce stan epidemii wywołany koronawirusem SARS-CoV-2 (Covid-19). Wówczas zakazana lub ograniczona była możliwość organizowania imprez kulturalnych.

Tabela 13 Liczba imprez kulturalnych oraz ich uczestnicy na terenie miasta Aleksandrów Kujawski w latach 2019-2023

		2019	2020	2021	2022	2023
Liczba imprez kulturalnych	szt.	93	39	36	36	365
Liczba uczestników imprez kulturalnych	osoba	4 853	2209	8 886	1019	29 828

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Ponadto, przy Miejskim Centrum Kultury w Aleksandrowie Kujawskim, działa wiele zespołów, grup czy klubów artystycznych podzielonych na grupy. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, na przestrzeni lat 2019-2022

liczba kół, klubów i sekcji kulturalnych zmniejszyła się o 23,08%, a liczba ich członków o 6,86%. Pokazuje to malejące zainteresowanie mieszkańców kulturą oraz chęci uczestnictwa w życiu kulturalnym miasta i całego regionu.

Tabela 14 Koła, kluby i sekcje kulturalne oraz liczba ich członków na terenie miasta Aleksandrów Kujawski w latach 2019-2022

Koła / kluby / sekcje	szt.	13	13	9	10	-
Członkowie kół / klubów / sekcji	osoba	204	204	190	190	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Miejska Biblioteka Publiczna im. Marii Danilewicz Zielińskiej w Aleksandrowie Kujawskim jest samorządową instytucją kultury, której organizatorem jest Gmina Miejska Aleksandrów Kujawski. Od 2016 roku siedzibą biblioteki jest spora część odrestaurowanych pomieszczeń zabytkowego dworca kolejowego (wejście od strony Parku Miejskiego im. Jana Pawła II).

Zakres działania Biblioteki obejmuje:

- gromadzenie, przechowywanie i ochronę materiałów bibliotecznych,
- zaspakajanie i rozwijanie potrzeb czytelniczych mieszkańców,
- udostępnianie zbiorów bibliotecznych i prowadzenie działalności informacyjnej o zbiorach własnych i innych bibliotek,
- wspomaganie systemu edukacji narodowej,
- pomnażanie i popularyzowanie dziedzictwa kulturowego,
- współpracy z innymi bibliotekami oraz instytucjami kultury.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego księgozbiór biblioteki na przestrzeni lat pozostał na podobnym poziomie (minimalny wzrost o 1,22%) natomiast liczba czytelników zmniejszyła się o 22,82%, a liczba wypożyczonych przez nich na zewnątrz woluminów wzrosła o 2,20%. Obrazuje to postępujący spadek zainteresowania czytelnictwem wśród mieszkańców miasta jednak przy minimalnym wzroście wypożyczeni księgozbioru.

Tabela 15 Księgozbiór oraz liczba czytelników biblioteki na terenie miasta Aleksandrów Kujawski w latach 2019-2023

Księgozbiór	wol.	44 157	43 902	44 082	43 977	44 700
Czytelnicy w ciągu roku	osoba	1 512	1 113	933	1 131	1 167
Wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	wol.	26 457	19 607	17 870	22 219	27 040

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

Sport i rekreacja

Na terenie Aleksandrowa Kujawskiego znajdują się obiekty sportowe w skład których wchodzi między innymi: Stadion Miejski, kompleksy sportowe „Moje Boisko Orlik 2012”, boisko wielofunkcyjne, hala sportowa w X.X. Kolegium

³ Brak danych za 2023 rok

Kujawskim Towarzystwa Salezjańskiego, sztuczne boisko na których przez cały rok organizowane są turnieje sportowe oraz imprezy rekreacyjne. Gmina Miejska Aleksandrów Kujawski organizuje zajęcia sportowo – rekreacyjne dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych z placówek oświatowych z terenu miasta pn. „SKS-y jako forma aktywności pozalekcyjnej w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych w Aleksandrowie Kujawskim”. Zajęcia współfinansowane są przez Ministerstwo Sportu i Turystyki ze środków Państwowego Funduszu Zająć Sportowych dla Uczniów. Na terenie Aleksandrowa Kujawskiego co roku organizowanych jest wiele imprez sportowo – rekreacyjnych mających na celu promowanie aktywnego spędzania czasu wolnego i zdrowego trybu życia, a także uprawiania różnorodnych dyscyplin sportowych. W mieście organizowane są biegi masowe imienia Edwarda Grzymały, które na stałe wpisały się w kalendarz imprez sportowych. Odbywają się pokazy siłaczy Strong Man. Reaktywowano również Aleksandrowską Ligę Tenisa Stołowego. Regularnie odbywają się turnieje piłki nożnej, koszykówki oraz siatkówki o zasięgu wojewódzkim. Na szczególną uwagę zasługują Międzyszkolny Festyn Rekreacyjno-Sportowy pn. „Nastolatów Wyczyny bez Narkotyków, Alkoholu i Nikotyny”, w którym uczestniczy młodzież szkolna z całego powiatu.

Do celów rekreacyjnych służy " PZU Trasy Zdrowia". Instalacje pozwalają na wykonywanie różnorodnych ćwiczeń na wszystkie grupy mięśniowe. Obok urządzeń postawione zostały tablice informacyjne, które pomagają ćwiczącym na wykorzystanie w pełni możliwości instalacji i tym samym wykonanie profesjonalnych treningów, dostosowanych do indywidualnych możliwości. Zróżnicowany sprzęt dostępny jest dla każdego, bez względu na wiek czy przygotowanie sportowe. Trasa umożliwia także aktywność w takich obszarach jak np. bieganie, nordic walking, spacer czy narty biegowe oraz pozwala na realizację wielu inicjatyw promujących zdrowy styl życia, angażujących mieszkańców we wszystkich grupach wiekowych.

Na terenie miasta działają stowarzyszenia sportowe, które zajmują się organizowaniem zawodów, rozgrywek sportowych i w ten sposób rozwijają zainteresowanie sportem wśród dzieci i młodzieży, a także organizują im czas wolny. Należy tu wymienić: Aleksandrowska Szkółkę Piłki Nożnej „Viking”; Miejski Związkowy Klub Sportowy „Orlęta”, Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej „Rywal” oraz Uczniowski Klub Sportowy „Jedynka A.K.”

Ponadto na terenie miasta funkcjonują stowarzyszenia, które w swoich zadaniach statutowych również realizują zajęcia sportowe. Są to między innymi: Chorągiew Kujawsko – Pomorska Związku Harcerstwa Polskiego Hufiec Aleksandrów Kujawski, Polski Związek Hodowców Gołębi Poczтовых Sekcja Aleksandrów Kujawski, Polski Związek Wędkarski Koło Aleksandrów Kujawski, Salezjańskie Stowarzyszenie Wychowania Młodzieży, Stowarzyszenie na rzecz dzieci i osób niepełnosprawnych „Bądźmy Razem”.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego liczba klubów sportowych i prowadzonych w nich sekcji na przestrzeni lat 2018-2022 spadła (spadek liczby klubów sportowych o 25%, sekcji o 31,25%). W ślad za tym spadła również liczba członków i ćwiczących o 40,95%. Obrazuje to znaczny spadek aktywności sportowej wśród mieszkańców miasta w badanym okresie.

Tabela 16 Kluby sportowe oraz liczba członków na terenie miasta Aleksandrów Kujawski w latach 2018-2022⁴

⁴ Dane dostępne co 2 lata. Brak danych za 2019,2021 oraz 2023 rok.

Kluby	szt.	8	6	6
Sekcje sportowe	szt.	16	9	11
Członkowie	osoba	652	503	385
Ćwiczący ogółem	osoba	670	475	374
Ćwiczący mężczyźni	osoba	409	353	257
Ćwiczący kobiety	osoba	261	122	117
Ćwiczący do 18 lat ogółem	osoba	500	370	290

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

1.8. Podmioty wsparcia społecznego

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie z organizacjami społecznymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi, fundacjami, stowarzyszeniami, pracodawcami oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej polega w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń,
- pracy socjalnej,
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom, które znajdują się w ciężkich sytuacjach życiowych, a w szczególności z powodu:

- ubóstwa,
- sieroctwa,
- bezdomności,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- przemocy w rodzinie,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,

- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- alkoholizmu lub narkomanii,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Celem pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Pomoc społeczna powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy. Świadczenie pomocy społecznej powinno służyć również umacnianiu rodziny. Potrzeby osoby i rodziny korzystającej z pomocy powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i możliwościom pomocy społecznej.

Do obowiązków ośrodków pomocy społecznej należy realizacja zadań własnych i zadań zleconych w zakresie ustalonym ustawami (wskazanymi w rozdziale 1 niniejszej Strategii), w tym przede wszystkim ustawą o pomocy społecznej, zgodnie z którą ośrodki pomocy społecznej realizują następujące zadania:

1. **Zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym:**

- opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka,
- sporządzanie, zgodnie z art. 16a, oceny w zakresie pomocy społecznej,
- udzielania schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowego,

- i. opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem,
- j. praca socjalna,
- k. organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- l. prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych,
- m. dożywianie dzieci,
- n. sprawianie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,
- o. kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,
- p. pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- q. sporządzanie sprawozdawczości i przekazywanie jej województwu, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
- r. utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników,
- s. przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,
- t. opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o oświadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

2. Zadania własne gminy:

- a. przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych,
- b. przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,
- c. prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki,
- d. opracowanie i realizacja projektów socjalnych,
- e. podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,
- f. współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach oraz realizacji Programu Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

3. Zadania zlecone z zakresu administracji rządowej realizowane przez gminę:

- a. organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- b. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną,
- c. prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- d. realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia,
- e. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom i osobom, o których mowa w art. 5a,
- f. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia oraz zapewnianie posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- g. wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Ustawowe zadania pomocy społecznej na terenie gminy, wypełnia Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej ul. Słowackiego 12 87-700 Aleksandrów Kujawski (dalej MOPS), Środowiskowy Dom Samopomocy ul. Limanowskiego 12 oraz Warsztat Terapii Zajęciowej ul. Wojska Polskiego 21.

Motto Ośrodka to: „Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości”. Misją Ośrodka jest podejście systemowe do rozwiązywania problemów społecznych celem przeciwdziałania marginalizacji, wykluczeniu i patologiom społecznym, a także poprawy jakości życia mieszkańców miasta Aleksandrów Kujawski.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej jest jednostką organizacyjną gminy miejskiej Aleksandrów Kujawski. Obszarem działania Ośrodka jest miasto Aleksandrów Kujawski. Celem działania Ośrodka jest pomoc społeczna wspierająca osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Zadania Pomocy Społecznej realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej polegają w szczególności na:

1. przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń;
2. pracy socjalnej;
3. prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej;
4. analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
5. realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;
6. rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

7.integracja osób i rodzin niepełnosprawnych w środowisku lokalnym, współpraca ze Środowiskowym Domem Samopomocy oraz z Warsztatami Terapii Zajęciowej.

Swoje zadania placówka realizuje współdziałając na zasadzie partnerstwa z administracją samorządową i rządową, placówkami pomocy społecznej, z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, fundacjami, Kościołem Katolickim, innymi Kościołami i związkami wyznaniowymi, placówkami służby zdrowia, instytucjami, pracodawcami oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

W MOPS zatrudnionych jest 27 osób. Są to:

1. Kierownik
2. Zastępca kierownika
3. Główny księgowy
4. Pracownik biurowy
5. Pracownicy socjalni – 8 etatów
6. Opiekunki domowe – 10 etatów
7. Wychowawcy świetlic – 2 etaty
8. Asystent rodziny
9. Pracownicy realizujący świadczenia rodzinne – 2 etaty

Poniżej przedstawiono schemat organizacyjny Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Kujawskim.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Kujawskim jest jednostką organizacyjną i budżetową miasta, realizującą zadania administracji rządowej i samorządowej z zakresu pomocy społecznej. Bieżące funkcjonowanie Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej zapewniają środki finansowe z budżetu gminy oraz środki z budżetu państwa.

Siedziba MOPS nie jest dostosowana do osób z niepełnosprawnością. Obiekt nie posiada również windy.

Zgodnie z art. 36 ustawy o pomocy społecznej, świadczeniami z pomocy społecznej są:

1. świadczenia pieniężne:

- zasiłek stały,
- zasiłek okresowy,
- zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
- pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki,
- świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
- wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd;

2. świadczenia niepieniężne:

- praca socjalna,
- bilet kredytowany,
- składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- składki na ubezpieczenia społeczne,
- pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie,
- sprawienie pogrzebu,
- poradnictwo specjalistyczne,
- interwencja kryzysowa,
- schronienie,
- posiłek,
- niezbędne ubranie,

- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia,
- mieszkanie chronione,
- pobyt i usługi w domu pomocy społecznej,
- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie – w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych.

Celem działalności Ośrodka jest w szczególności:

1. udzielanie pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osobom i rodzinom oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka;
2. doprowadzenie do możliwie pełnego życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem;
3. umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne zasoby, możliwości i uprawnienia oraz zapobieganie powstawaniu takich sytuacji;
4. umożliwienie osobom i rodzinom zagrożonym wykluczeniem społecznym, w tym osobom niepełnosprawnym, uczestnictwa w życiu społecznym;
5. wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych oraz organizowanie pieczy zastępczej.

Ośrodek realizuje zadania Gminy (zadania własne, zlecone z zakresu administracji rządowej, nałożone przepisami prawa lub wykonywane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej lub innymi podmiotami) w szczególności w zakresie:

1. pomocy społecznej;
2. wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
3. przeciwdziałania przemocy domowej;
4. zatrudnienia socjalnego;
5. rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych;
6. funduszu alimentacyjnego;
7. świadczeń rodzinnych.

Przy realizacji zadań statutowych Ośrodek współpracuje z organami administracji rządowej oraz samorządowej, urzędami, instytucjami i organizacjami społecznymi, Kościołem Katolickim i innymi kościołami, związkami wyznaniowymi, fundacjami, stowarzyszeniami, sądami, prokuraturą, komornikami osobami fizycznymi i prawnymi oraz innymi podmiotami realizującymi cele i zadania z zakresu zadań określonych w Statucie Ośrodka i wynikających z przepisów prawa.

Do podstawowych zadań Ośrodka w szczególności należy:

1. przyznawanie i wypłacanie świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej;
2. ustalanie uprawnień do świadczeń niepieniężnych z pomocy społecznej i ich realizacja;
3. praca socjalna;
4. kierowanie i ustalanie odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia i domach pomocy społecznej;
5. analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
6. tworzenie warunków do rozwoju pomocy społecznej we współpracy z organizacjami pozarządowymi;
7. wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki;
8. przyznawanie i wypłacanie świadczeń rodzinnych;
9. rehabilitacja zawodowa i społeczna, mająca na celu umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwo w życiu społecznym i korzystanie z przysługujących im uprawnień zawartych w odrębnych przepisach;
10. zapewnienie obsługi organizacyjno-technicznej Zespołu Interdyscyplinarnego;
11. pomoc osobom, rodzinom i społecznościom będących ofiarami przemocy lub znajdujących się w sytuacji kryzysowej;
12. realizacja programów i projektów, których celem jest poprawa funkcjonowania osób, grup oraz społeczności lokalnych;
13. aktywizowanie różnych środowisk do podejmowania działań samopomocowych, tworzenie lokalnego – środowiskowego systemu wsparcia;
14. przyznawanie i wypłacanie świadczeń wychowawczych;
15. rozwijanie nowych form pomocy społecznej w ramach zidentyfikowanych potrzeb;
16. pobudzanie społecznej aktywności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin;
17. organizacja pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w celu przywrócenia rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji;
18. prowadzenie postępowań w sprawie potwierdzania prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych osobom innym niż ubezpieczeni;
19. sporządzanie oceny zasobów pomocy społecznej oraz zestawienia potrzeb w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
20. przyznawanie i wypłacanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego;
21. podejmowanie działań wobec dłużników alimentacyjnych;
22. zapewnienie szkolenia, doskonalenia zawodowego i doradztwa dla kadry Ośrodka;
23. realizacja Karty Dużej Rodziny;
24. prowadzenie spraw, w tym przyznawanie i wypłacanie świadczeń zgodnie z ustawą o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

W poniższej tabeli przedstawiono informacje na temat formy pomocy społecznej kierowanej do mieszkańców miasta Aleksandrów Kujawski w latach 2019 – 2023. Na przestrzeni lat liczba osób, którym przyznano świadczenia ogółem zmalała o 22%, lecz kwota przyznanych świadczeń wzrosła o 6,50%. W roku 2023 najwięcej środków

przeznaczono na zasiłki okresowe. Najwięcej świadczeń w 2023r. zostało przyznanych w ramach zasiłków celowych, z czego najwięcej środków (98%) przekazano w ramach innych zasiłków celowych i w naturze ogółem.

Głównymi powodami przyznania rodzinom pomocy społecznej w 2023 r. było: ubóstwo (347 rodzin – 681 osób w rodzinach) i bezrobocie (241 rodziny – 510 osób w rodzinach).

Zgodnie z informacjami w tabeli na przestrzeni lat 2019-2023 liczba osób pobierających świadczenia i ich kwota ulegały wahaniom. Wskaźniki w poszczególnych obszarach form pomocy kształtowały się następująco:

- liczba osób pobierających świadczenia zasiłku stałego wzrosła o 8,70%, a wypłacona kwota tych świadczeń o 25%,
- liczba osób pobierających świadczenia zasiłku specjalnego celowego zmniejszyła się o 66,67%, a wypłacona kwota tych świadczeń o 78,27%,
- liczba osób, której Gmina opłaciła pobyt w domu pomocy społecznej, wzrosła o 50,00%, a wypłacona kwota tego świadczenia o 163 970 zł.

Tabela 17 Pomoc społeczna na terenie miasta Aleksandrów Kujawski - zadania własne Gminy w latach 2019-2023

Forma pomocy		Liczba osób, którym przyznano świadczenie [szt.]					Kwota świadczeń [zł]					
		2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023	
Razem		1 409	1 302	1 260	1 114	1 099	2 423 459	2 250 091	2 556 942	2 606 920	2 580 614	
Zasiłki stałe		69	66	59	71	75	356 437	316 760	327 727	449 393	445 558	
W tym przyznane dla osoby:	Samotnie gospodarującej	58	58	50	60	64	334 960	297 321	305 858	410 911	414 161	
	Pozostającej w rodzinie	11	8	9	11	11	21 477	19 439	21 869	38 482	31 397	
Zasiłki okresowe		383	376	364	309	263	1 169 873	1 197 838	1 259 306	1 208 251	976 637	
z tego przyznane z powodu:	bezrobocia	326	309	330	276	241	1 084 512	1 047 058	1 175 938	1 104 108	912 877	
	Długotrwałej choroby	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	niepełnosprawności	16	21	13	13	10	14 963	23 211	16 869	24 453	22 287	
	Innego niż wyżej wymienione	41	46	21	20	12	70 398	127 569	66 499	79 690	41 473	
Zasiłki celowe												
Z tego:	Na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego		1	0	0	6	4	2 500	0	0	6 200	16 935
	Inne zasiłki celowe i w naturze ogółem		781	674	636	547	540	450 405	259 377	403 199	332 806	318 589
	z tego:	Zasiłki specjalne celowe	21	19	17	8	7	14 725	8 821	7 435	5 697	3 200
Świadczenia niepieniężne z pomocy społecznej												
W tym	Posiłek ogółem		121	126	141	118	153	125 258	139 051	181 392	209 385	335 116
	Z tego:	Dla dzieci	77	89	99	62	92	77 582	90 261	124 286	90 455	175 164
	Usługi opiekuńcze		47	53	52	54	54	117 940	111 686	115 472	122 519	122 192
	Sprawienie pogrzebu		1	1	0	0	1	3 999	2 905	0	0	4 570
Odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej		6	6	8	9	9	197 047	222 474	269 846	278 366	361 017	

Tabela 18 Powody przyznawania pomocy społecznej mieszkańcom miasta Aleksandrów Kujawski w 2023r.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	347	681
Sieroctwo	0	0
Bezdomność	9	9
Potrzeba ochrony macierzyństwa	0	0
W tym wielodzietność	0	0
Bezrobocie	241	510
Niepełnosprawność	70	126
Długotrwała lub ciężka choroba	18	67
Bezradność w sprawie opieki wychowawczych i prowadzenie gospodarstwa domowego - ogółem	0	0
W tym rodziny niepełne	0	0
Rodziny wielodzietne	0	0
Przemoc w rodzinie	0	0
Potrzeba ochrony ofiar handlu z ludźmi	0	0
Alkoholizm	42	50
Narkomania	2	2
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	6	6

Źródło: Dane MOPS w Aleksandrowie Kujawskim

W ustawie o pomocy społecznej określone są zadania ośrodka pomocy społecznej. W szczególności należy do nich zaliczyć pracę socjalną. Zgodnie z art. 45 jest ona świadczona na rzecz poprawy funkcjonowania rodzin i osób w ich środowisku społecznym, jak również na rzecz zapobiegania pogorszeniu się ich sytuacji.

Praca socjalna prowadzona jest:

- z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej;
- ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności.

Praca socjalna może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny lub projekt socjalny. Celem pracy socjalnej jest umożliwienie, wspieranie lub wywołanie zmiany sposobu funkcjonowania osoby i rodziny oraz jej otoczenia, a także wzmocnianie potencjału osób i rodzin do przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych.

Do etapów metodycznego postępowania pracy socjalnej należą:

1. Diagnoza i ocena;
2. Wyznaczenie celów działania;
3. Opracowanie planu działania i budowa indywidualnego pakietu usług;
4. Realizacja planu działania;
5. Systematyczne ewaluacja działań;
6. Ewaluacja końcowa.⁵

Pracownik socjalny w pierwszej kolejności przeprowadza analizę sytuacji danej rodziny w oparciu o zasoby oraz jej ograniczenia. Musi dokładnie poznać sytuacje bytowe osób i rodzin, które zgłaszają się o pomoc. Analizę sytuacji rodziny przeprowadza się za pomocą takich narzędzi jak kwestionariusz wywiadu środowiskowego lub innej specjalistycznej dokumentacji, służącej precyzyjnemu opracowaniu diagnozy rodziny.

W kwestionariuszu tym znajdują się m.in. takie informacje, jak:

- dane osoby, z którą przeprowadza się wywiad, dane o rodzinie,
- informacje o członkach rodziny,
- analiza budżetu domowego rodziny,
- sytuacja mieszkaniowa osoby/rodziny,
- sytuacja osób wspólnie zamieszkujących,
- sytuacja zawodowa osoby/rodziny,
- sytuacja zdrowotna rodziny,
- sytuacja osób niepełnosprawnych,
- sytuacja osób uzależnionych od alkoholu lub narkotyków,
- potrzeby osób lub rodzin zgłoszone podczas przeprowadzenia wywiadu,
- ocena sytuacji osoby/rodziny i wnioski pracownika socjalnego,
- plan pomocy lub działań na rzecz osoby lub rodziny.⁶

Pracownicy socjalni analizują i oceniają zjawiska, które powodują zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej oraz zajmują się kwalifikowaniem do uzyskania tych świadczeń oraz plan pomocy (projektowanie działań). Ich zakres obowiązków obejmuje także pomoc w uzyskaniu poradnictwa dotyczącego możliwości rozwiązywania problemów oraz pobudzaniu społecznej aktywności i inspirowaniu

⁵ K. Kadela, J. Kowalczyk, Standardy pracy socjalnej Rekomendacje organizacyjne i praktyczne

⁶ J. Krzyszkowski (pod. red.), POLITYKA, POMOC, PRACA, Podręcznik dla pracowników socjalnych, Wybrane aspekty pracy socjalnej

działań samopomocowych w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób, rodzin, grup i środowisk społecznych.

Wobec powyższego, świadczenie pracy socjalnej może odbywać się m.in. poprzez monitorowanie sytuacji interesantów, poradnictwo specjalistyczne, edukację, pomoc w przygotowaniu do pełnienia określonej roli społecznej. Praca socjalna opiera się również na podejmowaniu różnego rodzaju interwencji np. odebranie dziecka wobec bezpośredniego zagrożenia zdrowia i życia lub wobec osób starszych pozostawionych bez należytej opieki albo doświadczających przemocy domowej oraz występowanie na rzecz osoby/rodziny do innych instytucji, celem objęcia pomocą według ich kompetencji. W przypadku umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej, pracownik socjalny ma za zadanie monitorowanie ich sytuacji życiowej, edukowaniu w zakresie nabywania właściwych kompetencji wychowawczych, a także ocenianiu oraz opiniowaniu dla organizatorów pieczy zastępczej ich gotowości i motywacji do ponownego przejęcia opieki nad dzieckiem. Praca socjalna świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód. Może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny lub projekt socjalny. Wykorzystuje się w niej właściwe dla tej działalności metody i techniki, stosowane z poszanowaniem godności osoby i jej prawa do samostanowienia.

Na terenie miasta Aleksandrów Kujawski działają dwie świetlice środowiskowe, które funkcjonują w ramach struktury organizacyjnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Kujawskim. Siedziby świetlic mieszczą się w:

1. w budynku Szkoły Podstawowej nr 1 w Aleksandrowie Kujawskim przy ul. Sikorskiego 5;
2. w budynku Miejskiego Centrum Kultury w Aleksandrowie Kujawskim przy ul. Parkowej 3.

Świetlice są placówkami wsparcia dziennego prowadzonymi w formie placówek opiekuńczych. Świetlice przeznaczone są dla dzieci w wieku od 7 do 16 lat, uczęszczających do szkoły Miasta Aleksandrów Kujawski.

Celem Świetlic jest w szczególności:

1. udzielanie pomocy w wyrównywaniu szans dzieciom z rodzin zamieszkałych Miasta Aleksandrów Kujawski;
2. zapewnienie opieki wychowawczej;
3. łagodzenie niedostatków wychowawczych w rodzinie;
4. tworzenie warunków do nauki własnej i pomocy w nauce;
5. rozwijanie zainteresowań i uzdolnień wychowanków;
6. prowadzenie profilaktycznej działalności edukacyjnej w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii;
7. eliminowanie zaburzeń zachowania.

Do zadań Świetlic należy w szczególności:

1. opieka po zajęciach szkolnych;

2. pomoc w odrabianiu lekcji;
3. organizowanie zajęć profilaktycznych;
4. organizowanie zajęć plastycznych, kulinarnych, sportowych, informatycznych i innych w miarę występujących potrzeb i możliwości;
5. organizowanie czasu wolnego i rozwój zainteresowań;
6. organizowanie wycieczek, gier, zabaw i imprez okolicznościowych;
7. pomoc w rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych;
8. pomoc w rozwiązywaniu kryzysów szkolnych, rodzinnych, rówieśniczych i osobistych;
9. organizowanie pomocy socjalnej;
10. zapewnienie dożywiania – w miarę występujących potrzeb i możliwości;
11. prowadzenie współpracy z podmiotem prowadzącym i środowiskiem lokalnym;
12. współpraca z rodzicami / opiekunami prawnymi wychowanków;
13. prowadzenie dokumentacji pracy z dzieckiem.

Świetlice mogą organizować imprezy środowiskowe, działania interwencyjne oraz działania profilaktyczne i edukacyjne na rzecz środowiska lokalnego. W celu realizacji zadań Świetlice współpracują z instytucjami, które prowadzą działalność w obszarze pomocy dziecku i rodzinie, a także z mediami, fundacjami, stowarzyszeniami, osobami prawnymi, osobami fizycznymi, itp. W okresie wakacji oraz ferii zimowych zajęcia prowadzone w Świetlicach są realizowane w formie: półkolonii, kolonii, obozów, itp.

Na terenie Aleksandrowa Kujawskiego działa również szereg innych placówek pomocy. Sieć tych jednostek tworzą zespoły oraz komisje, które zajmują się problemami społecznymi związanymi z uzależnieniami oraz przemocą w rodzinie; Należy wyszczególnić Zespół Interdyscyplinarny, Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Centrum Profilaktyki Uzależnień

W Aleksandrowie Kujawskim działają jednostki organizacyjne, których działalność skierowana jest bezpośrednio na rzecz osób z niepełnosprawnością. Są to: Środowiskowy Dom Samopomocy im. prof. J. W. Piltza oraz Warsztat Terapii Zajęciowej im. Edwarda Stachury.

Środowiskowy Dom Samopomocy im. prof. Jana Władysława Piltza

Środowiskowy Dom Samopomocy im. prof. Jana Władysława Piltza w Aleksandrowie Kujawskim jest ośrodkiem wsparcia i stanowi ogniwo oparcia społecznego dla osób przewlekle psychicznie chorych lub głębiej niepełnosprawnych intelektualnie, upośledzonych umysłowo, a dla osób z lekkim tylko wówczas, gdy oprócz niepełnosprawności intelektualnej występują inne sprzężone zaburzenia zwłaszcza neurologiczne, mających poważne trudności w życiu codziennym, wymagających pomocy i opieki niezbędnej do życia w środowisku rodzinnym i społecznym. Podstawowym zadaniem Domu jest podtrzymanie i rozwijanie umiejętności uczestników niezbędnych do możliwie jak najbardziej samodzielnego życia, zaspakajanie podstawowych potrzeb w zakresie usamodzielnienia i integracji społecznej. W Ośrodku prowadzona jest terapia, treningi i kampanie informacyjno-

edukacyjne na rzecz osób chorych psychicznie i promocji zdrowia psychicznego. Z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych w 2023 roku korzystało 51 uczestników z niepełnosprawnościami, w tym 29 osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi i 3 osoby z zaburzeniami autystycznymi.

Warsztat Terapii Zajęciowej im. Edwarda Stachury

Warsztat Terapii Zajęciowej im. Edwarda Stachury w Aleksandrowie Kujawskim jest placówką realizującą zadania z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnością. Celem rehabilitacji społecznej jest możliwie pełne włączenie osób z niepełnosprawnością we wszystkie przejawy życia społecznego, a celem rehabilitacji zawodowej jest możliwie najlepsze przygotowanie osoby z niepełnosprawnością do pełnienia roli pracownika. W 2023 roku do placówki uczęszczało 35 uczestników, w tym 16 osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności i 19 osób z umiarkowanym, którzy rozwijali swoje kompetencje społeczne i interpersonalne podejmując nowe działania, poszerzając wachlarz doświadczeń życiowych, uczestnicząc w ciekawych formach rekreacji.

Rozwiązania osłonowe

Kryzys energetyczny powstały w 2022 roku spowodował wprowadzenie rozwiązań osłonowych. W związku z powyższym jednostki samorządu terytorialnego otrzymały wówczas obowiązek zorganizowania wypłaty dodatkowych świadczeń, które realizowane były w ramach struktury Urzędu Miejskiego. W 2023 roku na podstawie ustawy z dnia 15 grudnia 2022 roku o szczególnej ochronie niektórych odbiorców paliw gazowych w związku z sytuacją na rynku gazu przyznawana była refundacja podatku VAT od ceny gazu (rozpatrzone pozytywnie 72 wnioski na łączną kwotę 57 961,86 zł). Ponadto w 2023 roku w związku z ustawą o zakupie preferencyjnym paliwa stałego dla gospodarstw domowych Miasta Aleksandrów Kujawski został uruchomiony punkt dystrybucji i sprzedaży węgla dla mieszkańców. Zamówienia realizowane były w oparciu o składane do Urzędu Miejskiego wnioski. W 2023 roku złożono 569 wniosków, na podstawie których sprzedano 743,31 ton węgla.

1.9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Rada Miejska Aleksandrowa Kujawskiego, uchwałami corocznie przyjmuje roczny program współpracy Gminy Miejskiej Aleksandrów Kujawski z organizacjami pozarządowymi i innymi uprawnionymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Przyjmując ten Program Rada deklaruje chęć do budowania dialogu obywatelskiego, umacniania lokalnych działań, stwarzania warunków do powstawania inicjatyw i struktur funkcjonujących na rzecz społeczności lokalnej.

Program opisuje zasady współpracy pomiędzy władzami samorządowymi a działającymi na terenie miasta Aleksandrów Kujawski Organizacjami Pozarządowymi. Program opisuje m.in. zasady i formy współpracy, priorytetowe obszary zadań publicznych, określa wysokość środków przeznaczanych na realizację programu,

sposób tworzenia programu oraz przebieg konsultacji. Współpraca Gminy Miejskiej Aleksandrów Kujawski z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego odbywa się na zasadach pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności. Współpraca realizowana jest w kilku obszarach, zarówno w formie zlecenia realizacji zadań publicznych, jak i w formach pozafinansowych.

Celem głównym Programu jest budowanie i wzmacnianie dialogu społecznego pomiędzy Organizacjami Pozarządowymi a Gminą. Natomiast cele szczegółowe to:

1. wzmocnienie współpracy Gminy z Organizacjami Pozarządowymi;
2. budowa społeczeństwa obywatelskiego i aktywizacja społeczności lokalnej;
3. promocja i rozwój potencjału sektora pozarządowego poprzez zlecenie Organizacjom Pozarządowym realizacji zadań publicznych;
4. budowanie partnerskiej współpracy opartej na wzajemnym zaufaniu stron;
5. zwiększenie efektywności realizacji zadań publicznych.

Realizacja Programu obejmuje następujące priorytetowe sfery pożytku publicznego:

1. kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego;
2. wspierania i upowszechniania kultury fizycznej;
3. turystyki i krajoznawstwa;
4. działalności na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynku dzieci i młodzieży;
5. działalności na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

Współpraca Gminy z Organizacjami Pozarządowymi odbywa się w m.in. w następujących formach:

1. zlecenia Organizacjom Pozarządowym realizacji zadań publicznych na zasadach określonych w Ustawie zarówno w trybie otwartych konkursów ofert, jak i w trybie uproszczonym.

- Współpraca o charakterze finansowym Gminy Miejskiej Aleksandrów Kujawski z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego polegała na zlecaniu zadań publicznych w formie ich wspierania wraz z udzieleniem dotacji. Zlecenie zadań odbywa się w drodze otwartych konkursów ofert ogłaszanych w trybie pożytku publicznego, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie.

⇒ W 2023 roku ogłoszono trzy otwarte konkursy ofert, w tym dwa konkursy ogłoszono w trybie pożytku publicznego, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz jeden konkurs zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie. Łączna wysokość środków przeznaczonych na dotacje wynosiła 218 000,00 zł, z tego podmioty dotowane

wykorzystały 209 500,00 co stanowi 96,10 % kwoty przeznaczonej w budżecie na dotacje.

2. wzajemnego informowania się o planowanych kierunkach działalności;

3. konsultowania z Organizacjami Pozarządowymi wybranych projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących ich działalności statutowej;

- W 2023 roku od 26 października do 9 listopada 2023 r. zostały przeprowadzone konsultacje z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego projektu uchwały Rady Miejskiej Aleksandrowa Kujawskiego w sprawie przyjęcia rocznego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2024 r. Konsultacje te zostały zarządzone Zarządzeniem nr 114/2023 Burmistrza Aleksandrowa Kujawskiego z dnia 26 października 2023 r. Konsultacje zostały przeprowadzone w formie zbierania uwag do projektu uchwały pisemnie i elektronicznie. Zarządzenie o przeprowadzeniu konsultacji oraz ogłoszenie konsultacji zostało opublikowane w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Miejskiej Aleksandrów Kujawski. Ogłoszenie o konsultacjach ukazało się również na stronie internetowej Gminy oraz w mediach społecznościowych – oficjalny profil miasta na FB. W wyznaczonym na przeprowadzenie konsultacji terminie nie wpłynęły żadne uwagi ani wnioski w sprawie przedmiotowego Programu.

4. udostępniania informacji o działalności Organizacji Pozarządowych na terytorium Gminy;

- Organizacje miały możliwość przysyłać do Urzędu Miejskiego informacje na temat realizowanych przez nie różnorodnych działań, które zamieszczane były na stronie internetowej miasta www.aleksandrowkujawski.pl, na miejskim fb oraz przekazywane do lokalnej prasy. W ten sposób Gmina Miejska promowała i pomagała w tworzeniu dobrego wizerunku organizacji pozarządowych.

5. monitoringu potrzeb Organizacji Pozarządowych prowadzących działalność na terytorium Gminy;

6. udzielania w ramach posiadanych środków organizacyjnych, kadrowych i lokalowych wsparcia merytorycznego działalności Organizacji Pozarządowych na terytorium Gminy

- W ramach tego punktu sprawozdania możemy wymienić m.in. bezpłatne użyczenie sali im. E. Stachury na aleksandrowskim dworcu, druk materiałów informacyjnych, pomoc w dotarciu do źródeł finansowania zewnętrznego.

7. wspólnej realizacji przedsięwzięć przez Gminę i Organizacje Pozarządowe

- Dotyczy to współorganizacji takich imprez jak np. Piknik Rycerski, Motoserce, Ministranckie Święto Dominika Savio, Koncert Jubileuszowy chóru Lutnia Nova, Mikołajki, Festiwal Piosenki Harcerskiej „WESOŁA NUTKA”. W tym punkcie sprawozdania należy również wspomnieć o uczestnictwie przedstawicieli takich organizacji jak np. ZHP i ZHR w uroczystościach i świętach państwowych oraz miejskich pełniąc warty w miejscach odbywania się wydarzenia. Organizacje zapraszane były także na wydarzenia, imprezy oraz inne różnorodne przedsięwzięcia związane z miastem.

Inną formą współpracy Gminy Miejskiej z organizacjami pozarządowymi jest możliwość objęcia Patronatem Burmistrza Aleksandrowa Kujawskiego przedsięwzięć organizowanych przez organizacje pozarządowe i inne podmioty. W ramach patronatu fundowano np. drobne nagrody, przekazywano gadżety promocyjne miasta, wspierano realizację przedsięwzięcia. W roku 2023 pozytywnie rozpatrzonych zostało 30 wniosków o patronat, w tym 16 wniosków złożonych przez organizacje pozarządowe z prośbą o objęcie ich przedsięwzięć honorowym patronatem Burmistrza Aleksandrowa Kujawskiego.

1.10. Pomoc obywatelom Ukrainy

Na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2022 roku o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa gmina miejska Aleksandrów Kujawski udziela pomocy obywatelom Ukrainy, którzy przebywali w Aleksandrowie Kujawskim. W 2023 roku z zakresu ewidencji ludności nadano specjalny numer PESEL UKR dla 11 obywateli Ukrainy. Mieszkanie, którego właścicielem jest Gmina Miejska Aleksandrów Kujawski przeznaczone było na pomoc trzyosobowej rodzinie z Ukrainy w formie zakwaterowania, w którym w roku 2022 celem zachowania standardów niezbędnych do codziennego życia w mieszkaniu dokonano podstawowych napraw i modernizacji. Do końca 2023 roku na wsparcie w postaci dopłat do czynszu za lokal, zakupów artykułów spożywczych, leków, środków czystości, drobnych sprzętów i mebli przeznaczono łącznie 4 383,08 zł. Pieniądże te w kwocie 2 587,12 zł pochodziły z dotacji otrzymanej z Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego, natomiast reszta została sfinansowana ze środków własnych Gminy.

Pomoc obywatelom Ukrainy świadczona za pośrednictwem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej to również wypłata jednorazowych świadczeń pieniężnych oraz świadczeń rodzinnych, pielęgnacyjnych i dodatków do zasiłków rodzinnych. Jednorazowe świadczenie pieniężne w 2023 roku wynosiło 300,00 zł na osobę. Pomoc przyznawana na podstawie art. 31 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. W ramach świadczenia MOPS rozpatrzył 3 wnioski w wyniku czego wsparciem zostało objętych 6 osób. Na wypłatę w/w świadczenia w omawianym okresie przeznaczono kwotę 1 800,00 zł. W 2023 roku wydatki na świadczenia rodzinne do których prawo przysługuje na podstawie art. 26 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2022 roku o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa wyniosły ogółem 4 179,68 zł. Wypłacono 42 zasiłki rodzinne na kwotę 1 818,00 zł, 2 zasiłki pielęgnacyjne o łącznej wartości 431,68 zł oraz 10 dodatków do zasiłków rodzinnych na kwotę 1 930,00 zł. Na terenie miasta Aleksandrowa Kujawskiego przebywały również dzieci będące obywatelami

Ukrainy w związku z powyższym zachodziła konieczność kontynuowania rozwiązań wprowadzonych w 2022 roku z zakresu edukacji.

Na mocy ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa przyjęto następujące rozwiązania mające na celu kształcenie uczniów z Ukrainy. Ze względu na brak znajomości języka polskiego wśród uczniów z Ukrainy podjęto decyzję o stworzeniu 1 oddziału przygotowawczych w Szkole Podstawowej Nr 1 im. Polskich Podróżników – oddział dla etapu I-III. Stosowano wymóg dostosowania realizowanych w szkole programów nauczania – w tym zakresu treści nauczania – do możliwości i potrzeb uczniów z Ukrainy przyjmowanych do oddziałów przygotowawczych w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych. Celem oddziałów przygotowawczych jest umożliwienie uczniom nieznającym języka polskiego nauki tego języka. Na ten cel w omawianym okresie przeznaczane było w oddziale przygotowawczym co najmniej 6 godzin tygodniowo. Pozostałe godziny były swobodnie rozdysponowane przez dyrektora szkoły na realizację zajęć wspierających adaptację uczniów i przygotowanie ich do dalszej nauki. Środki w kwocie 180 151,00 zł wydatkowane na ten cel pochodziły z Funduszu Pomocy Ministerstwa Finansów.

2. Problemy społeczne występujące na terenie miasta

Problem społeczny to zjawisko, które dla większej lub znaczącej części pewnej zbiorowości stanowi fakt uciążliwy oraz wymagający przeciwdziałania. Problemy społeczne mogą stanowić przeszkodę do efektywnego funkcjonowania państwa, bądź nawet uniemożliwiają realizację celów społecznych. Do najpowszechniejszych problemów społecznych, które szczegółowo przeanalizowano w dalszej części Strategii, należą:

- bezrobocie,
- ubóstwo,
- długotrwałe i ciężkie choroby,
- niepełnosprawność,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- uzależnienia, w tym alkoholizm i narkomanię,
- bezdomność,
- przemoc w rodzinie,
- przestępczość.

2.1. Bezrobocie

Bezrobocie, obok ubóstwa i niepełnosprawności, to jeden z największych problemów gospodarczych i społecznych naszej cywilizacji. Status bezrobotnego jest przypisywany osobom zdrowym, gotowym do podjęcia pracy w danym zawodzie, które z powodu braku zapotrzebowania na pracowników nie mogą podjąć pracy

zarobkowej. W wyniku tego zjawiska diametralnie pogarsza się stan życia osób nim dotkniętych, który może prowadzić również do izolacji społecznej. Niepokojącym zjawiskiem jest dziedziczenie bezrobocia. Związek przyczynowo – skutkowy wyjaśnia, że w większości bezrobotni rodzice nie są w stanie zapewnić swoim dzieciom odpowiedniego wykształcenia. Ponadto sami będąc w sytuacji niekorzystnej egzystencjonalnie, często nieświadomie przekazują złe wzorce i cechy charakteru, które powinni wyeliminować. Do wzorców tych należą m.in.: bezradność, pesymizm i brak wpływu na życiową sytuację. W ten sposób upowszechnia się bierność, która prowadzi do trwałego braku zatrudnienia. Najczęściej osoby te mają niski poziom wykształcenia, więc konieczne w tym przypadku są spotkania i zajęcia z psychologiem.

Najwięcej aktywnych zawodowo mieszkańców miasta pracuje w sektorze rolniczym, następnie w przemyśle i budownictwie, sektorze usługowym oraz handlu.⁷ Stan i zmiany zachodzące na rynku pracy mają wpływ na bezrobocie. W roku 2023 na terenie miasta zarejestrowanych było 458 bezrobotnych, z czego 235 stanowiły kobiety.

Tabela 19 Bezrobotni zarejestrowani z terenu miasta Aleksandrów kujawski w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023
Ogółem	586	711	555	477	458
Mężczyźni	282	334	261	224	223
kobiety	304	377	294	253	235

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

W 2023 r. wśród bezrobotnych dominowały osoby długotrwale bezrobotne. W przeciągu ostatnich pięciu lat ich liczba zmalała o 28%. W 2023 r. udział osób bezrobotnych, w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym, wynosił 7,2%.

Tabela 20 Liczba bezrobotnych z podziałem na grupy - stan na koniec grudnia danego roku

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023
Do 25 roku życia	71	89	53	49	48
Do 30 roku życia	139	174	110	110	96
powyżej 50 roku życia	161	171	140	117	116
Długotrwale bezrobotni	319	397	358	274	229

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

⁷ <http://polskawliczbach.pl>

Wśród bezrobotnych według wieku dominują osoby w powyżej 50 roku życia. Według czasu pozostawiania bez pracy najliczniejszą grupę stanowią osoby, które pozostają bez pracy od 1 do 12 miesiąca. Najwięcej osób bezrobotnych według wykształcenia jest w grupie z wykształceniem podstawowym. W tabeli poniżej zostały przedstawione szczegółowe dane dotyczące bezrobocia na terenie miasta Aleksandrów Kujawski.

Tabela 21 Bezrobocie na terenie miasta Aleksandrów Kujawski w latach 2019 - 2023

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba osób bezrobotnych OGÓŁEM: W tym	586	711	555	477	458
kobiet	304	377	294	253	235
mężczyzn	282	334	261	224	223
Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku	108	117	81	75	85
Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych	29	21	22	18	23
Liczba osób bezrobotnych wg wieku:					
Do 25 roku życia	71	89	53	49	48
Do 30 roku życia	139	174	110	110	96
powyżej 50 roku życia	161	171	140	117	116
Liczba osób bezrobotnych wg czasu pozostawiania bez pracy:					
Bezrobotni do 1 miesiąca	64	41	60	54	50
Bezrobotni od 1 miesiąca do 12 miesięcy	289	344	209	233	244
Bezrobotni od 12 miesięcy do 24 miesięcy	86	145	96	53	69
Bezrobotni powyżej 24 miesięcy	147	181	190	137	95
Liczba osób bezrobotnych wg wykształcenia:					
Wykształcenie podstawowe i poniżej	198	248	180	163	154
Wykształcenie zasadnicze zawodowe	188	224	176	151	136
wykształcenie średnie, policealne, średnie zawodowe	158	180	147	124	132
wykształcenie wyższe	42	59	52	39	36

Źródło: Dane Powiatowy Urząd Pracy w Aleksandrowie Kujawskim

Na przestrzeni lat 2019-2023 liczba rodzin objętych pomocą z powodu bezrobocia zmniejszyła się o 27,19%, a liczba osób w tych rodzinach spadła o 26,93%.

Tabela 22 Liczba beneficjentów MOPS w Aleksandrowie Kujawskim korzystających z pomocy z powodu bezrobocia

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba rodzin	331	309	330	276	241
Liczba osób w rodzinach	698	654	677	558	510

Źródło: Dane MOPS w Aleksandrowie Kujawskim

W rozwiązywaniu problemu dotyczącego bezrobocia wśród mieszkańców znaczącą rolę odgrywa Powiatowy Urząd Pracy w Aleksandrowie Kujawskim. Oferta działań adresowanych do bezrobotnych jest duża. Obejmuje między innymi: pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, podnoszenie kwalifikacji, świadczenia pieniężne, prace interwencyjne, roboty publiczne, prace społecznie użyteczne, pomoc na podjęcie działalności gospodarczej. Działania Miasta w zakresie walki z bezrobociem obejmują głównie tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi gospodarczemu na terenie gminy i przedsiębiorczości mieszkańców, a także organizowanie prac interwencyjnych i robót publicznych.

2.2. Ubóstwo

Ubóstwo definiuje się jako niedostateczną ilość środków materialnych dla zaspokojenia potrzeb jednostki. Ośrodek pomocy społecznej jest zobowiązany do pomocy ludziom, których miesięczny dochód nie przekracza kwoty określonej w ustawie o pomocy społecznej na podstawie kryterium dochodowego. Jednymi z najczęstszych powodów ubóstwa są bezrobocie i niechęć podejmowania pracy, ale również długotrwałe i ciężkie choroby uniemożliwiające lub utrudniające podjęcie pracy. Zjawisko ubóstwa najbardziej widoczne jest w rodzinach wielodzietnych, rodzinach samotnie wychowujących dzieci oraz w rodzinach utrzymujących się ze źródeł niezarobkowych (innych niż renta i emerytura). Liczba rodzin objętych pomocą z powodu ubóstwa w latach 2019 - 2023 na terenie miasta Aleksandrów Kujawski spadła o 20,23%, a liczba osób w tych rodzinach o 15,93%.

Tabela 23 Liczba beneficjentów MOPS w Aleksandrowie Kujawskim korzystających z pomocy z powodu ubóstwa

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba rodzin	435	426	365	390	347
Liczba osób w rodzinach	810	836	761	732	681

Źródło: Dane MOPS w Aleksandrowie Kujawskim

W rodzinach korzystających ze wsparcia z powodu ubóstwa, trudną sytuację powoduje nałożenie się również innych czynników negatywnych, takich jak bezrobocie, niepełnosprawność, choroba, niewydolność opiekuńczo-wychowawcza czy występującym uzależnieniem lub przemocą.

Pomoc w zakresie dożywiania

Program „Posiłek w szkole i w domu” - celem programu jest zapewnienie posiłku dzieciom, uczniom i młodzieży oraz objęcie pomocą osób dorosłych, zwłaszcza starszych, chorych lub niepełnosprawnych i samotnych, a także wzmocnienie opiekuńczej funkcji szkoły podstawowej poprzez tworzenie warunków umożliwiających spożywanie przez uczniów posiłku w trakcie pobytu w szkole. Zgodnie z wieloletnim rządowym programem "Posiłek w szkole i w domu" Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Kujawskim realizował taką formę pomocy. W 2023 r. osoby i rodziny były objęte w/w pomocą na podstawie Umowy zawartej w dniu 16 marca 2023 r. pomiędzy Wojewodą Kujawsko - Pomorskim a Burmistrzem Miasta Aleksandrowa Kujawskiego. Pomoc kierowana była do osób i rodzin o niskich dochodach i zagrożonych bezrobociem. W 2023 r. pomocą w zakresie dożywiania objętych zostało 670 osób z 370 rodzin. Z pomocy w formie posiłku skorzystało 92 dzieci i młodzieży oraz 61 osób dorosłych:

- 45 dzieci do 7 roku życia,
- 47 uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej

Pomoc społeczną w formie zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności przyznano 517 osobom. Na realizację pomocy w zakresie dożywiania w 2023 r. wydano łącznie 629 405 zł., w tym:

- posiłki 335 116zł.
- Zasiłki 294 289 zł.

2.3. Problemy osób z niepełnosprawnością oraz długotrwale lub ciężko chorych

Niepełnosprawność wiąże się z obniżeniem sprawności funkcji fizycznych, umysłowych bądź psychicznych. Osoby dotknięte tymi schorzeniami są często wykluczane z życia społecznego. Muszą codziennie zmagać się z wieloma problemami, np. niedostosowaniem infrastruktury do ich potrzeb. Niejednokrotnie towarzyszy temu izolacja społeczna oraz trudności ze znalezieniem pracy. Niepełnosprawność kwalifikuje się na podstawie typu choroby i obszaru, jaki ona obejmuje. Orzekanie o niepełnosprawności oraz jej stopniowanie określa Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz.U. z 2021 r. poz. 857). Rodzaje niepełnosprawności oznaczane są według kodów. Na podstawie tego dokumentu określa się następujące kody dla przyczyn niepełnosprawności:

- 01-U Upośledzenie umysłowe,
- 02-P Choroby psychiczne,
- 03-L Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu,
- 04-O Choroby narządu wzroku,
- 05-R Upośledzenie narządu ruchu,
- 06-E Epilepsja,
- 07-S Choroby układu oddechowego i krążenia,
- 08-T Choroby układu pokarmowego,

- 09-M Choroby układu moczowo-płciowego,
- 10-N Choroby neurologiczne,
- 11-I Inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego,
- 12-C Całościowe zaburzenia rozwojowe.

Istotnym problemem dla osób borykających się z niepełnosprawnością są restrykcyjne kryteria dochodowe, które decydują o tym, czy osoba niepełnosprawna otrzyma odpowiednią pomoc finansową i materialną, czy też nie. Należy bowiem pamiętać, że niepełnosprawność w rodzinie bardzo nadwyręża domowy budżet, a oferta publicznej opieki zdrowotnej oraz innych podmiotów w zakresie terapii i rehabilitacji jest niewystarczająca. W związku z tym, osoby niepełnosprawne i ich rodziny są zmuszone korzystać z kosztownych usług świadczonych przez prywatne podmioty. Pogorszenie sytuacji finansowej wynika również z rezygnacji z pracy w celu opieki nad niepełnosprawną osobą. Nierzadko mają również miejsce problemy z powrotem na rynek pracy opiekuna osoby niepełnosprawnej i trudności w znalezieniu opieki nad taką osobą na czas pracy zawodowej. Warto także podkreślić, że niepełnosprawność w rodzinie nie tylko wpływa na sytuację finansową, ale także na inne sfery życia rodziny. Do często pojawiających się problemów można zaliczyć: wyczerpanie, wypalenie, depresję, kryzysy małżeńskie (odchodzenie partnerów). Praca socjalna z osobą niepełnosprawną to szeroko rozumiane dążenie pracownika socjalnego do poprawy funkcjonowania i do samodzielnej egzystencji osoby niepełnosprawnej.

W 2023 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Kujawskim realizował następujące programy:

- **Program Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej.** Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Kujawskim realizował w roku 2023 Program Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2023. MOPS dzięki Programowi zapewnił dostępność do usługi asystenta tj. wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym 15 osobom. Usługi asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej polegały w szczególności na: pomocy w czynnościach samoobsługowych, w tym utrzymaniu higieny osobistej i czynnościach pielęgnacyjnych, wsparciu w prowadzeniu gospodarstwa domowego i wypełnianiu ról społecznych, wsparciu w podejmowaniu aktywności życiowej i komunikowaniu się z otoczeniem. Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2023 realizowany był od maja do grudnia 2023 r. Kwota środków finansowanych z Funduszu Solidarnościowego na realizację Programu wynosiła 284.192 zł.

- Program Opieka Wytchnieniowa.** Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Kujawskim w roku 2023 realizował Program Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej „Opieka Wytchnieniowa” – edycja 2023 w ramach Funduszu Solidarnościowego. Na realizację Programu otrzymano dotację w kwocie 29.376 zł. Program realizowany był od czerwca do grudnia 2023r. i adresowany do członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności lub osobami posiadającymi orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie traktowane na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Opieka wytchnieniowa miała na celu odciążenie członków rodzin lub opiekunów osób niepełnosprawnych poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. Dzięki temu wsparciu opiekunowie osób niepełnosprawnych mogli przeznaczyć czas na wypoczynek lub załatwienie niezbędnych spraw. Z programu skorzystały trzy środowiska. Uczestnicy Programu byli bardzo zadowoleni ze wsparcia jakim zostali objęci.

Tabela 24 Liczba beneficjentów MOPS w Aleksandrowie Kujawskim korzystających z pomocy z powodu niepełnosprawności

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba rodzin	76	75	72	84	70
Liczba osób w rodzinach	90	89	101	117	126

Źródło: Dane MOPS w Aleksandrowie Kujawskim

Zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego

Zasiłek rodzinny przyznawany jest na częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. Przyznawany jest na określony czas, tj. do ukończenia przez dziecko 18 roku życia lub nauki w szkole, ale nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia, albo 24 roku życia, jeśli kontynuuje naukę w szkole i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Świadczenia opiekuńcze

Dla osób z niepełnosprawnością przyznawany jest:

- zasiłek pielęgnacyjny — przysługuje niepełnosprawnemu dziecku, osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, osobie, która ukończyła 75 lat, osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej

16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia. Przyznawany jest on, aby pokryć częściowo wydatki, które wynikają z konieczności zapewnienia osobie niepełnosprawnej opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Nie jest on zależny od dochodu. Zasilek pielęgnacyjny nie przysługuje osobie przebywającej w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie, jeżeli instytucja zapewnia nieodpłatnie pełne utrzymanie, osobie uprawnionej do dodatku pielęgnacyjnego, który jest wypłacany przez ZUS i KRUS oraz jeżeli członkowi rodziny przysługuje za granicą świadczenia na pokrycie wydatków związanych z pielęgnacją tej osoby (chyba, że przepisy koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej).

- specjalny zasilek opiekuńczy — zasilek przysługuje osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny, a także małżonkom, jeżeli nie podejmują zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej - w celu sprawowania stałej opieki nad osobą z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności. Ponadto muszą zostać spełnione następujące wskazania: konieczność stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.
- świadczenie pielęgnacyjne — świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje matce albo ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka, osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną lub innym osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny (z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności — jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności).

Prawo do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych

Na mocy art. 54 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych przyznaje się prawo do świadczeń zdrowotnych. Świadczenia zdrowotne są wydawane na podstawie decyzji administracyjnych i są finansowane przez oddział wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia.

Usługi specjalistyczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi są szczególnym rodzajem usług specjalistycznych. Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego określa, że ośrodki pomocy społecznej w porozumieniu z poradniami zdrowia psychicznego czy innymi specjalistycznymi placówkami terapeutycznymi organizują oparcie

społeczne dla osób, które z powodu choroby psychicznej lub upośledzenia umysłowego mają poważne trudności w życiu codziennym, zwłaszcza w relacjach z otoczeniem, w zakresie edukacji, zatrudnienia oraz w sprawach bytowych. Pomoc w formie usług specjalistycznych może być przyznana osobom, które wymagają pomocy innych osób, a rodzina nie może takiej pomocy zapewnić. Usługi świadczone są w miejscu zamieszkania osoby (gmina), która potrzebuje pomocy. Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi mogą obejmować:

- uczenie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia,
- pielęgnacja jako wspieranie procesu leczenia,
- rehabilitacja fizyczna i usprawnianie zaburzonych funkcji organizmu w zakresie nieobjętym przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- pomoc mieszkaniowa,
- zapewnienie dzieciom i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi dostępu do zajęć rewalidacyjnych i rewalidacyjno-wychowawczych, w wyjątkowych przypadkach, jeżeli nie mają możliwości uzyskania dostępu do zajęć, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego.

W 2023 roku specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone 24 beneficjentom z 18 rodzinom wydatkowano kwotę 452 335zł. Specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone były przez osoby posiadające kwalifikacje do wykonywania zawodu: pedagoga, logopedy, rehabilitanta, psychologa - wiedzę i umiejętności pozwalające świadczyć określone specjalistyczne usługi w zakresie uczenia i rozwijania niezbędnych umiejętności do samodzielnego życia, wspieranie procesu leczenia, rehabilitacji fizycznej i usprawnianie zaburzonych funkcji organizmu, terapii pedagogicznej. Specjalistyczne usługi opiekuńcze dostosowane były do rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz. U. z 2005r., Nr 189, poz. 1598 z póź. zm.) ustalano odpłatność za specjalistyczne usługi opiekuńcze. Do świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych zatrudniono specjalistów wyłonionych w ramach przetargu zgodnie z ustawą Prawo Zamówień Publicznych. Zrealizowano również świadczenie płatne dla 1 opiekuna prawnego wyznaczonego przez Sąd. Wydano kwotę 2.758zł.

2.4. Problemy osób starszych

Starość to nieuchronny etap życia każdego człowieka, pomimo to pojęcie starości nie zostało jeszcze jednoznacznie zdefiniowane. Za podstawowe cechy starości uznaje się stopniowy wzrost zależności od otoczenia, demencja i szczególnie widoczne postępujące ograniczenie ruchowe. Główne problemy osób

starszych to uczucie izolacji i braku przydatności w ukształtowanej hierarchii społecznej, a także samotność i w dużej mierze życie w ubóstwie.

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) za początek starości uznaje 60 rok życia. Wyróżnia trzy zasadnicze etapy starości:

- 60 – 75 rok życia – wiek podeszły (tzw. wczesna starość);
- 75 – 90 rok życia – wiek starczy (tzw. późna starość);
- 90 rok życia i powyżej – wiek sędziwy (tzw. długowieczność).

Według danych Rejestru mieszkańców Urzędu Miasta w Aleksandrowie Kujawskim według stanu na dzień 31 grudnia 2023r. na terenie miasta mieszkało 3 245 osób starszych.

Miasto Aleksandrów Kujawski zapewnia wsparcie dla osób starszych wymagających całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności poprzez dopłaty do kosztów utrzymania mieszkańców miasta w Domach Pomocy Społecznej. Ponadto osoby, które ukończyły 75 lat, mogą pobierać zasiłek pielęgnacyjny.

Na terenie miasta do 2022 roku funkcjonował Dom Dziennego Pobytu, który powstał w odpowiedzi na potrzeby osób starszych z Miasta i Gminy Aleksandrów Kujawski. Przebywały tam osoby, którym zależy na interesującym spędzaniu wolnego czasu w przyjaznej domowej atmosferze i w miłym towarzystwie.

Podopiecznym zapewniano się uczestnictwo w życiu społecznym, kulturalnym i towarzyskim. Dało to też wsparcie rodzinom, którym zależy na zapewnieniu bezpieczeństwa, towarzystwa i utrzymania dobrej kondycji psychicznej, fizycznej i społecznej swoim bliskim. Oprócz wspólnie przygotowywanych i spożywanych posiłków celebrowane były uroczystości takie jak urodziny czy imieniny uczestników, a umiejętności kucharskie szlifowane były na warsztatach kulinarnych prowadzonych pod okiem fachowców. Organizowane były wyjazdy do kina, teatru i na koncerty. Wszystkie zajęcia odbywały się pod czujnym okiem wykwalifikowanej kadry: opiekunowie medyczni, terapeuci, rehabilitanci i psychologowie. Dom Dziennego Pobytu mieścił się w Aleksandrowie Kujawskim przy ul. Długiej 8 i składał się z pomieszczeń, dostosowanych do potrzeb Seniorów.⁸

Usługi opiekuńcze

Usługi opiekuńcze to forma pomocy społecznej udzielana w ramach systemu wsparcia socjalnego. Uzyskać ją mogą osoby samotne i w rodzinach, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione. Dzieli się ona na:

- **usługi opiekuńcze**, które obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem,

⁸ <https://dziennydompobytu.pl>

- **specjalistyczne usługi opiekuńcze**, które są usługami dostosowanymi do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.

Mieszkańcy miasta mogą zwrócić się o pomoc w formie usług opiekuńczych do Miejsko Ośrodka Pomocy Społecznej. Zakres usług, wysokość odpłatności lub jej brak ustala Kierownik Ośrodka na podstawie przeprowadzonego w przedmiotowej sprawie wywiadu środowiskowego.

W 2023 roku pomocą usługową objęto 54 osoby starsze, niepełnosprawne, które ponosiły odpłatność za usługi opiekuńcze zgodnie z Uchwałą Nr XXVI/212/09 Rady Miejskiej Aleksandrowa Kujawskiego z dnia 30 stycznia 2009 r. w sprawie: szczegółowych warunków przyznania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze w zależności od posiadanych dochodów. Wydatkowano kwotę 726 671,35 zł głównie na zatrudnienie 10 opiekunek. Pomoc usługowa ma za zadanie zaspakajanie codziennych potrzeb, podstawową opiekę higieniczną zleconą przez lekarza, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Z tej formy pomocy mogą korzystać osoby samotne, które z powodu wieku lub choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione. Usługi mogą być przyznane również osobom, które wymagają pomocy innych osób, a rodzina nie może takiej pomocy zapewnić. Usługi opiekuńcze łączą elementy usług medycznych oraz usług domowych i mają na celu umożliwienie pozostania jak najdłużej we własnym środowisku. Usługi opiekuńcze przyznaje się na podstawie zlecenia lekarskiego oraz na wniosek osoby zainteresowanej a po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego analizowana jest sytuacja socjalno-bytowa w celu ustalenia odpłatności za świadczone usługi opiekuńcze i wydania decyzji administracyjnej w tym zakresie.

Natomiast specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone 24 beneficjentom z 18 rodzin. Wydatkowano na ten cel 452 335 zł. Specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone były przez osoby posiadające kwalifikacje do wykonywania zawodu: pedagoga, logopedy, rehabilitanta, psychologa - wiedzę i umiejętności pozwalające świadczyć określone specjalistyczne usługi w zakresie uczenia i rozwijania niezbędnych umiejętności do samodzielnego życia, wspieranie procesu leczenia, rehabilitacji fizycznej i usprawnianie zaburzonych funkcji organizmu, terapii pedagogicznej. Specjalistyczne usługi opiekuńcze dostosowane były do rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności. Zgodnie z Obwieszczeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 24 maja 2024 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz.U. 2024 poz. 816) ustalano odpłatność za specjalistyczne usługi opiekuńcze. Do świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych zatrudniono specjalistów wyłonionych w ramach przetargu zgodnie z ustawą Prawo Zamówień Publicznych.

2.5. **Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego**

Rodzina to podstawowa jednostka społeczna, na której opiera się istnienie całego społeczeństwa. Jest powołana do rozwoju jednostkowego i najlepiej kształtuje życie człowieka. To najlepsze naturalne środowisko, w którym dziecko jest otoczone opieką oraz ma możliwość rozwijania swoich umiejętności i zaspokajania

podstawowych potrzeb. Właściwemu funkcjonowaniu rodziny może zagrażać bardzo dużo czynników, wśród których istotną rolę odgrywają dysfunkcje społeczne. Główne źródła dezorganizacji rodzin stanowią: przemoc, alkoholizm, narkomania, długotrwałe bezrobocie czy ubóstwo. Takie zjawiska są przyczyną problemów z brakiem integracji i rozwoju przestrzeni sąsiedzkiej. Jeżeli w rodzinie pojawiają się powyższe dysfunkcje, odpowiednie instytucje i służby zobligowane są do podjęcia na jej rzecz odpowiednich działań. Należy wspierać rodzinę, by przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. Zastosowane rozwiązania powinny polegać na kooperacji różnych podmiotów wsparcia społecznego, głównie po to, aby udzielona pomoc dawała jak największe prawdopodobieństwo dobrego rozwiązania problemów rodzin dysfunkcyjnych. Oprócz wsparcia finansowego powinno uwzględnić się również pomoc psychologów, pedagogów czy policji, po to, by walczyć z trudnościami i rozwijać umiejętności wychowawcze rodzin oraz budować więzi rodzinne.

W przypadkach bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych rodziny mogą liczyć na wsparcie ze strony MOPS. W poniższej tabeli przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin i osób w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej w wyniku bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na terenie miasta w latach 2019-2022 spadła o 35,90%, a liczba osób w rodzinach o 39,13%. W rodzinach niepełnych liczba rodzin objęta pomocą spadła o 44,44%, a liczba osób w tych rodzinach spadła o 60%. W analizowanych latach liczba rodzin wielodzietnych objętych pomocą zwiększyła się o 100%, natomiast liczba osób w tych rodzinach wzrosła o 500%. Rok 2023 to niestety wzrost w porównaniu z rokiem 2022 liczby rodzin bezradnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Tabela 25 Liczba beneficjentów MOPS w Aleksandrowie Kujawskim z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023
Bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych					
Liczba rodzin	39	45	21	25	34
Liczba osób w rodzinach	69	94	42	42	70
w tym rodziny niepełne					
Liczba rodzin	9	9	3	5	34
Liczba osób w rodzinach	30	33	16	12	70
w tym rodziny wielodzietne					
Liczba rodzin	0	2	1	1	9
Liczba osób w rodzinach	0	11	5	5	36

Źródło: Dane MOPS w Aleksandrowie Kujawskim

Zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego

Zasiłek rodzinny przyznawany jest na częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. Przyznawany jest na określony czas, tj. do ukończenia przez dziecko 18 roku życia lub nauki w szkole, ale nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia, albo 24 roku życia, jeśli kontynuuje naukę w szkole i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności. Beneficjent mający prawo do zasiłku rodzinnego może ubiegać się o następujące dodatki:

- dodatek z tytułu urodzenia dziecka,
- dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
- dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka,
- dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
- dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
- dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania,
- dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego.

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka „Becikowe”

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka, przysługująca na każde urodzone żywe dziecko zależy od dochodu rodziny, który w przeliczeniu na osobę nie może przekroczyć kwoty 1 922 zł netto. Drugim warunkiem jest dostarczenie zaświadczenia wystawionego przez lekarza lub położną potwierdzającego pozostawanie kobiety pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu (wymóg dotyczy tylko biologicznych rodziców). Wyżej wymienione świadczenie przysługuje na wniosek złożony w terminie do 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka, a w przypadku, gdy wniosek dotyczy dziecka objętego opieką prawną, opieką faktyczną albo dziecka przysposobionego – w terminie 12 miesięcy od dnia objęcia dziecka opieką albo przysposobienia, nie później niż do ukończenia przez dziecko 18 roku życia. Wniosek złożony po terminie pozostaje bez rozpoznania. Wysokość świadczenia wynosi 1 000 zł i jest ono wydawane jednorazowo.

Zasiłek dla opiekunów

W dniu 15 maja 2014 r. weszła w życie ustawa z 4 kwietnia 2014 roku o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz.U z 2024 r. poz. 246), w której określono warunki nabywania oraz zasady ustalania i wypłacania zasiłków dla opiekunów osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 r. w związku z wygaśnięciem z mocy prawa decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r. poz. 1217, 1735.) z dniem 1 lipca 2013 r. Zasiłek dla opiekuna przysługuje:

- za okresy od dnia 1 lipca 2013 r. do dnia poprzedzającego dzień wejścia w życie ustawy, w których osoba spełniała warunki do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego

określone w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2024 r. poz. 323, 858) w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2012 r. (bez ograniczenia wiekowego powstania niepełnosprawności, ale z zachowaniem kolejności obowiązku alimentacyjnego),

- od dnia wejścia w życie ustawy, jeżeli osoba spełnia warunki do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego określone w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2012 r. (bez ograniczenia wiekowego powstania niepełnosprawności, ale z zachowaniem kolejności obowiązku alimentacyjnego).

Świadczenie pielęgnacyjne

Od 1 stycznia 2010 r. przyznanie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego nie jest uzależnione od spełnienia kryterium dochodowego. Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje:

- 1) Matce albo ojcu;
- 2) Innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2023 r. poz. 2809) ciąży obowiązek alimentacyjny;
- 3) Opiekunowi faktycznemu dziecka (tj. osobie faktycznie opiekującej się dzieckiem, która wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka):
 - jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Osobie innej niż spokrewniona w pierwszym stopniu, na której ciąży obowiązek alimentacyjny, świadczenie pielęgnacyjne przysługuje pod warunkiem, że nie ma osoby spokrewnionej w pierwszym stopniu albo gdy osoba ta nie jest w stanie sprawować opieki nad osobą niepełnosprawną.

Świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje, jeżeli:

- 1) Osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do emerytury, renty, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego;
- 2) Osoba wymagająca opieki:
 - pozostaje w związku małżeńskim,

- została umieszczona w rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej spokrewnionej z dzieckiem, na której ciąży obowiązek alimentacyjny, albo w związku z koniecznością kształcenia, rewalidacji lub rehabilitacji w placówce zapewniającej całodobową opiekę, w tym w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym i korzysta w niej z całodobowej opieki przez więcej niż 5 dni w tygodniu, z wyjątkiem zakładów opieki zdrowotnej;
- 3) Osoba w rodzinie ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury;
 - 4) Osoba w rodzinie ma ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego albo do świadczenia pielęgnacyjnego na to lub na inne dziecko w rodzinie;
 - 5) Na osobę wymagającą opieki członek rodziny jest uprawniony za granicą do świadczenia na pokrycie wydatków związanych z opieką, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Zasiłek dla opiekuna jako świadczenie będące realizacją wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 5 grudnia 2013 r., sygn. akt TK akt K 27/13

W dniu 15 maja 2014 r. weszła w życie ustawa z 4 kwietnia 2014 roku o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz.U z 2024 r. poz. 246), w której określono warunki nabywania oraz zasady ustalania i wypłacania zasiłków dla opiekunów osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 r. w związku z wygaśnięciem z mocy prawa decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 1217, 1735) z dniem 1 lipca 2013 r.

Zasiłek dla opiekuna przysługuje:

- za okresy od dnia 1 lipca 2013 r. do dnia poprzedzającego dzień wejścia w życie ustawy, w których osoba spełniała warunki do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego określone w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2024 r. poz. 323, 85) w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2012 r. (bez ograniczenia wiekowego powstania niepełnosprawności, ale z zachowaniem kolejności obowiązku alimentacyjnego),
- od dnia wejścia w życie ustawy, jeżeli osoba spełnia warunki do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego określone w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2012 r. (bez ograniczenia wiekowego powstania niepełnosprawności, ale z zachowaniem kolejności obowiązku alimentacyjnego).

Świadczenie rodzicielskie

Od stycznia 2016 r. świadczenie rodzicielskie należy do katalogu świadczeń rodzinnych. Postępowanie w sprawie przyznania świadczeń rodzicielskich kończy się wydaniem decyzji administracyjnej. Świadczenie rodzicielskie to wypłacane po urodzeniu dziecka wsparcie finansowe dla rodziców, którzy nie mają uprawnień do zasiłku macierzyńskiego (nie podlegają ubezpieczeniu chorobowemu). Mogą więc z niego skorzystać m.in. studenci, osoby bezrobotne (niezależnie od tego, czy są zarejestrowane w urzędzie pracy, czy nie), osoby pracujące na podstawie umów zlecenia i o dzieło oraz rolnicy. Zasadniczo świadczenie przysługuje matce dziecka. Świadczenie rodzicielskie przysługuje również ojcu dziecka w przypadku:

- skrócenia okresu pobierania świadczenia rodzicielskiego na wniosek matki dziecka po wykorzystaniu przez nią tego świadczenia za okres co najmniej 14 tygodni od dnia urodzenia dziecka,
- śmierci matki dziecka,
- porzucenia dziecka przez matkę.

Świadczenie rodzicielskie przysługuje także:

- opiekunowi faktycznemu dziecka (tj. osobie faktycznie opiekującej się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka) w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – do ukończenia 10. roku życia,
- rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej, w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – do ukończenia 10. roku życia,
- osobie, która przysposobiła dziecko, w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – do ukończenia 10. roku życia.

Świadczenie rodzicielskie wynosi 1 000,00 zł netto miesięcznie i jest przyznawane niezależnie od dochodu rodziny. Świadczenie rodzicielskie nie przysługuje w następujących przypadkach:

- nie otrzymują go osoby otrzymujące zasiłek macierzyński,
- w momencie, gdy jeden rodzic otrzymuje zasiłek macierzyński, drugi rodzic/opiekun nie będzie mógł skorzystać ze świadczenia rodzicielskiego,
- świadczenie nie będzie przysługiwać również wtedy, gdy rodzice/opiekunowie korzystają z tego typu świadczeń z tytułu urodzenia dziecka w innych systemach niż powszechny system ubezpieczeniowy (np. funkcjonariusze służb mundurowych),
- gdy dziecko zostało umieszczone w pieczy zastępczej (w przypadku matki lub ojca lub osoby, która przysposobiła dziecko),

- gdy rodzic/opiekun nie sprawuje lub zaprzestał sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem, np. w związku z wykonywaniem pracy zarobkowej uniemożliwiającej sprawowanie tej opieki,
- gdy w związku z wychowywaniem / opieką nad tym samym dzieckiem jest już ustalone prawo do świadczenia rodzicielskiego, dodatku do zasiłku rodzinnego w okresie urlopu wychowawczego, świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub zasiłku dla opiekuna,
- gdy osobom uprawnionym do świadczenia rodzicielskiego przysługuje za granicą świadczenie o podobnym charakterze do świadczenia rodzicielskiego, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Osoba pobierająca świadczenie rodzicielskie nie może jednocześnie wykonywać pracy, która uniemożliwia jej sprawowanie osobistej opieki nad dzieckiem.

Fundusz Alimentacyjny

Świadczenie z funduszu alimentacyjnego jest wypłacane na dziecko, jeśli jeden z rodziców dziecka nie wywiązuje się z obowiązku alimentacyjnego. Świadczenie wypłaca gmina właściwa ze względu na zamieszkanie dziecka i przysługuje osobie uprawnionej:

- do ukończenia przez 18 roku życia,
- do ukończenia nauki w szkole lub w szkole wyższej, jednak nie dłużej niż do ukończenia 25 roku życia,
- bezterminowo, jeśli osoba uprawniona legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Wysokość świadczenia uzależniona jest od wysokości zasądzonych alimentów, jednak nie może być wyższa niż 500 zł na dziecko. Przyznanie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego uzależnione jest od spełnienia kryterium dochodowego. Świadczenia te przysługują, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza miesięcznie kwoty 1209 zł netto. Świadczenia nie będą przysługiwać w wypadku, gdy:

- osoba uprawniona ukończyła 18 rok życia i nie uczy się w szkole lub szkole wyższej,
- osoba uprawniona ukończyła 25 rok życia i nie legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- dochód na osobę w rodzinie przekracza kryterium dochodowe,
- egzekucja alimentów okazała się skuteczna,
- osoba uprawniona zawarła związek małżeński,
- osoba uprawniona została umieszczona w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie lub w pieczy zastępczej.

Gmina w każdej chwili może wstrzymać wypłatę świadczenia z funduszu alimentacyjnego, mimo że jest ono przyznawane na określony okres. Stanie się, to, gdy:

- osoba uprawniona odmówi udzielenia bądź nie udzieli w wyznaczonym terminie wyjaśnień, co do okoliczności mających wpływ na prawo do świadczeń,
- osoba uprawniona odmówi udzielenia organowi prowadzącemu postępowanie egzekucyjne informacji mających wpływ na skuteczność egzekucji lub udzieli informacji nieprawdziwych,
- osoba uprawniona nie podejmuje świadczeń przez trzy kolejne miesiące kalendarzowe.

Świadczenie wychowawcze „Rodzina 800+”

Program wsparcia dla rodzin wychowujących dzieci „Rodzina 800 Plus”, reguluje ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U.2024.421 t.j.). Polega on na wypłacaniu rodzinom świadczeń wychowawczych w wysokości 800,00 zł miesięcznie na dziecko, co ma zapewnić częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Od 1 lipca 2019 roku programem objęto wszystkie dzieci do 18 roku życia bez względu na dochody uzyskiwane przez rodzinę. Od 1 stycznia 2022 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyjmuje, rozpatruje wnioski oraz przyznaje świadczenia na bieżąco.

Świadczenie wychowawcze z programu "Rodzina 800+" przysługuje na dziecko do ukończenia 18 roku życia:

- matce lub ojcu;
- opiekunowi faktycznemu dziecka (tj. osobie faktycznie opiekującej się dzieckiem, która wystąpiła z wnioskiem do sądu opiekuńczego o przysposobienie dziecka)
 - o jeżeli dziecko wspólnie zamieszkuje i pozostaje na utrzymaniu matki albo ojca/opiekuna faktycznego;
- opiekunowi prawnemu dziecka;
- dyrektorowi domu pomocy społecznej.

O świadczenie wychowawcze może ubiegać się każda rodzina bez względu na stan cywilny rodziców. Otrzymują je, po spełnieniu warunków ustawowych, zarówno rodziny, w których rodzice są w związku małżeńskim, rodzice pozostający w nieformalnych związkach, jak i osoby samotnie wychowujące dziecko.

Świadczenie „Dobry start”

Zgodnie z brzmieniem rozporządzenia Rady Ministrów z 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz.U. z 2021 r. poz. 1092) świadczenie przysługuje raz w roku w kwocie 300 zł na dziecko uczące się w szkole, aż do ukończenia przez nie 20 roku życia. Dzieci niepełnosprawne, uczące się w szkole, otrzymują świadczenie do ukończenia przez nie 24 roku życia. Świadczenie to przysługuje rodzicom, opiekunom faktycznym, opiekunom prawnym, rodzinom zastępczym, osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka, dyrektorom placówek opiekuńczo-wychowawczych, dyrektorom

regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych – raz w roku na dziecko oraz osobom uczącym się – raz w roku bez względu na dochód rodziny. „Dobry start” nie przysługuje natomiast dzieciom lub osobom uczącym się umieszczonym w domu pomocy społecznej, schronisku dla nieletnich, zakładzie poprawczym, areszcie śledczym, zakładzie karnym, szkole wojskowej lub innej szkole, jeżeli instytucje te zapewniają nieodpłatnie pełne utrzymanie, bądź na dziecko z tytułu rozpoczęcia rocznego przygotowania przedszkolnego (zerówka).

Ustawa „Za życiem”

Jest to ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i ich rodzin. Jednorazowe świadczenie przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu, opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód. Świadczenie to przysługuje z tytułu urodzenia się żywego dziecka posiadającego zaświadczenie potwierdzające ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu wystawione przez lekarza ubezpieczenia zdrowotnego posiadającego specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w dziedzinie położnictwa i ginekologii, perinatologii, lub neonatologii. Jednorazowe świadczenie przysługuje, jeżeli kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu.

Asystent Rodziny

Asystent rodziny towarzyszy rodzinie przez pewien czas, udziela niezbędnego wsparcia, pomaga wprowadzać zmiany w myśleniu i zachowaniu. Wszystko to ma na celu dostosowanie środowiska rodzinnego do prawidłowego rozwoju dzieci i zapewnieniu im niezbędnego bezpieczeństwa. Zadaniem asystenta rodziny są:

- prowadzenie poradnictwa i edukacji dla rodzin będących w trudnej sytuacji życiowej oraz udzielenia informacji na temat pomocy świadczonej przez właściwe instytucje rządowe, samorządowe i organizacje pozarządowe,
- udzielenie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, a dokładnie w znalezieniu pracy, podnoszeniu kwalifikacji zawodowych oraz zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny,
- sporządzenie planu pracy z rodziną we współpracy z zespołem interdyscyplinarnym,
- monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną,
- sporządzanie na wniosek Sądu opinii o rodzinie i jej członkach,
- współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, na podstawie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Od stycznia 2017 roku zgodnie z ustawą z 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2023 r. poz. 1923) kobieta w ciąży i jej rodzina, w której przyjdzie albo przyszło na świat ciężko chore dziecko; kobiety, które otrzymały informacje o tym, że ich dziecko może umrzeć w trakcie ciąży lub porodu; kobiety, których dziecko zmarło bezpośrednio po porodzie na skutek wad wrodzonych, a także kobiety, które po porodzie nie oddadzą dzieci do domu dziecka, mają prawo do skorzystania ze wsparcia asystenta rodziny. Zgodnie z przepisami rodzina jest uprawniona do porad w zakresie:

- przezwyciężenia trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka,
- wsparcia psychologicznego,
- pomocy prawnej, w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych,
- dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej.

Karta Dużej Rodziny

Karta Dużej Rodziny to rządowy program finansowany ze środków budżetu państwa, skierowany do rodzin mających na utrzymaniu co najmniej troje dzieci, niezależnie od tego, jakim dochodem dysponuje rodzina. Posiadacze Karty Dużej Rodziny mogą korzystać z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej czy transportowej na terenie całego kraju. Karta Dużej Rodziny przyznawana jest bezpłatnie, przy czym wyjątek stanowi wydanie duplikatu oraz wydanie karty w formie elektronicznej, w przypadku gdy: członkowi rodziny wielodzietnej, na jego wniosek, wydana już została wyłącznie karta tradycyjna i następnie członek rodziny wielodzietnej wnioskuje o kartę elektroniczną albo członkowi rodziny wielodzietnej, na jego wniosek, udostępniona już została karta elektroniczna i następnie członek rodziny wielodzietnej wnioskuje o wydanie karty tradycyjnej.

Pieczna zastępcza

Obowiązująca od dnia 1 stycznia 2012 r. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2022 r. poz. 447) reguluje kwestie związane z pomocą dziecku i rodzinie przez państwo i samorządy. Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych to zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełnienia tych funkcji. System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadku niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych organ wykonawczy gminy zapewnia wsparcie, które polega w szczególności na:

- analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie,
- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
- podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- pomocy w integracji rodziny,

- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- dążeniu do reintegracji rodziny.

Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka. Wsparcie następuje za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Piecza zastępcza jest sprawowana w formie rodzinnej oraz instytucjonalnej. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie orzeczenia Sądu. Objęcie dziecka pieczą zastępczą następuje na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia pełnoletniości. Osoba, która osiągnęła pełnoletniość przebywająca w pieczy zastępczej rodzinnej lub instytucjonalnej może pozostać w pieczy za zgodą odpowiednio rodziny zastępczej lub dyrektora placówki, nie dłużej niż do ukończenia 25 roku życia. Osoba ta musi spełniać określone warunki:

- kontynuuje naukę szkole, w zakładzie kształcenia nauczycieli, na uczelni, u pracodawcy,
- legitymuje się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i kontynuuje naukę w szkole, w zakładzie kształcenia nauczycieli, na uczelni, na kursach, jeśli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielnienia, u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego.

Dziecko pozbawione w części lub w całości opieki rodzicielskiej może być umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Miasta Aleksandrów Kujawski nie funkcjonuje żadna placówka opiekuńczo-wychowawcza ani dom dziecka.

Renta wdowia

W dniu 1 stycznia 2025 r. wejdzie w życie nowelizacja z 26 lipca 2024 r. ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw, która wprowadza do polskiego prawa tzw. rentę wdowią. Renta wdowia, to będzie na początku (od 1 lipca 2025 r. do 31 grudnia 2026 r.) dodatkowo wypłacane wdowie, lub wdowcowi 15% świadczenia emerytalno-rentowego po zmarłym małżonku. Albo 15% własnego świadczenia, jeżeli wdowa, lub wdowiec przejmie świadczenie zmarłego małżonka jako swoje główne, comiesięczne świadczenie (emeryturę albo rentę). Natomiast od 1 stycznia 2027 roku będzie to 25% świadczenia emerytalno-rentowego po zmarłym małżonku.

Jest też limit: suma obu świadczeń nie może być wyższa niż trzykrotność minimalnej emerytury. Wnioski o rentę wdowią będzie można składać od 1 stycznia 2025 r.

Renta wdowia będzie wypłacana bez konsekwencji zmniejszania sumy świadczeń do limitu wynoszącego trzykrotność najniższej emerytury. Nie będzie miało znaczenia, czy emerytura pochodziła z KRUS-u, ZUS-u czy z innego systemu. Także osoby, które owdowiały kilka lat temu, zyskają prawo do dodatkowych pieniędzy.

Aktywny Rodzic

Na podstawie Ustawy z dnia 15 maja 2024 r. o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka - "Aktywny rodzic" (Dz.U. 2024 poz. 858) rodzice, którzy wychowują dzieci w wieku od 12. do 35. miesiąca życia, mogą od 1 października 2024 roku złożyć do ZUS-u wnioski o wypłatę świadczenia w ramach programu „Aktywny Rodzic”. Opracowany przez rząd program wspiera rodziców w podejmowaniu i utrzymywaniu aktywności zawodowej, a także w wychowaniu dziecka. Przygotowane zostały 3 świadczenia:

- „Aktywni rodzice w pracy”,
- „Aktywnie w żłobku”,
- „Aktywnie w domu”.

To od opiekunów dziecka zależy, z której formy wsparcia skorzystają. Możliwe będzie także dokonywanie zmian w wyborze świadczenia – wszystko po to, aby rodziny otrzymywały taką pomoc, jaka jest im w danej chwili najbardziej potrzebna.

Środki w ramach programu zostaną wypłacone najpóźniej dwa miesiące od dnia złożenia wniosku.

Aktywni rodzice w pracy

Rodzice, którzy są aktywni zawodowo, mogą liczyć na świadczenie w wysokości 1500 zł miesięcznie. Kwota ta wzrasta do 1900 zł w przypadku dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności i konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.

Aktywnie w żłobku

Świadczenie w wysokości do 1500 zł miesięcznie (lub do 1900 zł w przypadku dziecka z niepełnosprawnością) jest skierowane do rodziców, których dziecko uczęszcza do żłobka / klubu dziecięcego lub pozostaje pod opieką dziennego opiekuna. Ostateczna wysokość wsparcia nie może być wyższa niż opłata, jaką ponosi rodzic za pobyt dziecka w instytucji / u opiekuna.

Aktywnie w domu

Jest to wsparcie skierowane do rodziców, którzy nie chcą lub nie mogą skorzystać z dwóch pozostałych opcji. Świadczenie ma w tym przypadku wysokość 500 zł miesięcznie.

Ta forma wsparcia zastępuje dotychczasowy rodzinny kapitał opiekuńczy, który – w odróżnieniu od nowego programu – nie przysługiwał na pierwsze dziecko.

Pomoc sąsiedzka

Na podstawie Uchwały Nr IV/42/24 Rady Miejskiej Aleksandrowa Kujawskiego z dnia 22 sierpnia 2024 r. w sprawie: przystąpienia Gminy Miejskiej Aleksandrów Kujawski do realizacji Programu „Korpus Wsparcia Seniorów” na rok 2024 oraz Uchwały Nr IV/43/24 Rady Miejskiej Aleksandrowa Kujawskiego w sprawie ustalenia szczegółowych warunków przyznawania, wymiaru, zakresu oraz sposobu rozliczania usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich realizowanych w ramach Programu „Korpus Wsparcia Seniorów” na rok 2024 gmina miejska Aleksandrów Kujawski w 2024 roku przystąpiła do programu „Korpus Wsparcia Seniorów”. Program zakłada objęciem wsparciem 10 środowisk. Diagnoza potrzeb w zakresie wsparcia osób w wieku senioralnym zamieszkujących na terenie miasta Aleksandrów Kujawski wskazuje na konieczność podejmowania

skutecznych działań mających na celu wsparcie seniorów ze względu na wiek oraz stan zdrowia. Organizacja usług sąsiedzkich ma zapewnić seniorom wsparcie społeczne i wsparcie w czynnościach dnia codziennego. Udzielenie wsparcia w ramach usług sąsiedzkich przez osoby z najbliższego otoczenia osoby wymagającej wsparcia, ma na celu gwarancję większej elastyczności udzielanej pomocy adekwatnie do zaistniałych potrzeb. Usługi opiekuńcze w formie usług sąsiedzkich adresowane są do osób samotnych w wieku 60 lat i więcej, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są ich pozbawione lub rodzina i osoby bliskie nie mogą im zapewnić takiej pomocy. Usługi sąsiedzkie mogą być realizowane samodzielnie lub jako uzupełnienie standardowych usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania.

Pozyskanie środków finansowych ze środków pochodzących z dotacji celowej budżetu państwa w zakresie realizacji przez gminy zadania własnego, określonego w art. 17 ust. 2 pkt 2a ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej umożliwi uruchomienie usług sąsiedzkich i objęcie wsparciem najbardziej potrzebujących mieszkańców miasta.

Pozostała działalność

Gmina Miejska w 2023 roku realizowała Program „Czyste powietrze”. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej przyjął 149 wniosków, w związku z którymi wystawiono 149 zaświadczeń celem przedłożenia przez beneficjentów w Urzędzie Wojewódzkim w Bydgoszczy. W roku 2023 wystawiono 74 zaświadczeń więcej niż w roku 2022.

Gmina Miejska Aleksandrów Kujawski jest jednym z partnerów w Projekcie „Kujawsko – Pomorska Teleopieka”. Liderem Projektu jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu, w partnerstwie z Kujawsko – Pomorskim Centrum Kompetencji Cyfrowych Sp. z o.o. oraz gminami województwa kujawsko – pomorskiego w latach 2021 - 2023. Głównym celem Projektu jest zwiększenie dostępu do usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym, przy wykorzystaniu nowoczesnych technologii. Teleopieka pozwala na opiekę nad daną osobą w sposób zdalny nawet, gdy opiekun jest daleko. Wykorzystuje się do tego celu specjalnie zaprojektowaną opaskę na nadgarstek. Opaska połączona jest z telecentrum ratunkowym. Z terenu miasta tą formą wsparcia objętych jest 10 niesamodzielných osób starszych. Pracownicy socjalni monitorują beneficjentów programu.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Kujawskim od maj do grudnia 2023 roku realizował Program Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2023. Dzięki Programowi zapewniono dostępność do usługi asystenta tj. wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym 15 osobom. Usługi asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej polegały w szczególności na:

- pomocy w czynnościach samoobsługowych, w tym utrzymaniu higieny osobistej i czynnościach pielęgnacyjnych,
- wsparciu w prowadzeniu gospodarstwa domowego i wypełnianiu ról społecznych,
- wsparciu w podejmowaniu aktywności życiowej i komunikowaniu się z otoczeniem.

Kwota środków finansowanych z Funduszu Solidarnościowego na wydatkowaną została w wysokości 258 683,00 zł.

W miesiącach od czerwca do grudnia 2023 roku MOPS w ramach Funduszu Solidarnościowego realizował również Program Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej „Opieka Wytchnieniowa” – edycja 2023. Zakres programu adresowany był do członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności lub osobami posiadającymi orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie traktowane na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Opieka wytchnieniowa miała na celu odciążenie członków rodzin lub opiekunów osób niepełnosprawnych poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. Dzięki temu wsparciu opiekunowie osób niepełnosprawnych mogli przeznaczyć czas na wypoczynek lub załatwienie niezbędnych spraw. Z programu skorzystały trzy środowiska, a na jego realizację otrzymano dotację, którą wydatkowano w kwocie 29 154,00 zł.

2.6. Uzależnienia

Przyczyny uzależnień mogą być:

- psychospołeczne – zaburzone oddziaływanie środowiska rodzinnego i szkolno- wychowawczego, czego przyczyną są różnorodne niepowodzenia w życiu (w sferze zawodowej lub osobistej), co w konsekwencji może doprowadzić do wycofania się jednostki w świat iluzji,
- biopsychiczne – zaburzenia emocjonalne i związana z nimi podatność na uzależnienia, zaburzony rozwój osobowości, nadpobudliwość psychiczna,
- kulturowe – potrzeba odniesienia sukcesu, zbyt mała ilość rozrywek, brak atrakcyjnych zajęć, brak celów i perspektyw, ogólna dostępność środków odurzających, sprzeciw wobec obowiązujących i społecznie akceptowanych systemów norm i wartości.

Najczęściej występującymi uzależnieniami jest alkoholizm i narkomania. Nadużywanie alkoholu czy sięganie po narkotyki jest bardzo poważnym problemem społecznym, który może prowadzić do wzrostu przemocy i przestępczości. Efektem uzależnień może być także izolacja społeczna i problemy finansowe prowadzące do wykluczenia i ubóstwa. Niestety te uzależnienia zbierają swoje żniwo wśród młodzieży i dzieci, które zafascynowane panującą modą sięgają po używki. Przeciwdziałanie więc temu zjawisku musi opierać się na współpracy wielu instytucji.

Oprócz działalności MOPS, w ramach uzależnień działają również: Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Centrum Profilaktyki Uzależnień. Na przestrzeni lat 2019-2023 liczba rodzin otrzymująca pomoc z powodu uzależnień od alkoholu zmniejszyła się o 31,15%, a liczba osób w tychże rodzinach zmniejszyła się o 42,53%. W zakresie narkomanii (z wyjątkiem 2020 i 2021 roku) liczba osób potrzebujących pomocy utrzymuje się na stałym poziomie.

Tabela 26 Liczba beneficjentów MOPS w Aleksandrowie Kujawskim powodu uzależnień od alkoholu i narkotyków

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023
------------------	------	------	------	------	------

Alkoholizm					
Liczba rodzin	61	61	46	51	42
Liczba osób w rodzinach	87	88	54	60	50
Narkomania					
Liczba rodzin	2	1	0	2	2
Liczba osób w rodzinach	2	1	0	2	2

Źródło: Dane MOPS w Aleksandrowie Kujawskim

Na przestrzeni lat 2019-2023 zauważalna jest stała liczba osób zgłoszonych na Komisję. Na terenie miasta wzrosła liczba osób skierowanych na przymusowe leczenie o 800,00%. Wzrosła natomiast o 100% liczba osób, które zgłosiły się na wezwanie. Na przestrzeni lat 2019-2023 liczba dzieci korzystających z różnych form wypoczynku utrzymuje się na stałym poziomie. Niniejsze dane świadczą o utrzymującym się problemie uzależnienia od alkoholu na terenie miasta Aleksandrów Kujawski.

Tabela 27 Uzależnienia alkoholowe na terenie miasta Aleksandrów Kujawski

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba osób zgłoszonych na Komisję	45	45	47	35	47
Liczba osób skierowanych na przymusowe leczenie	1	2	3	3	9
Liczba dzieci korzystających z różnych form wypoczynku	10	10	10	10	10
Liczba osób, które zgłosiły się na wezwanie	12	12	10	27	24

Źródło: Dane Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Aleksandrowie Kujawskim

Oprócz najczęściej spotykanych uzależnień, czyli alkoholu i narkotyków, można spotkać się także z innymi, którymi są:

- uzależnienie od dopalaczy, które wykazują działania psychoaktywne, a co za tym idzie, wywołują w organizmie stan odurzenia, euforii oraz bardzo często spotykane halucynacje. Niestety dostęp do tej substancji jest prosty i nawet można je zakupić przez Internet. Do negatywnych skutków stosowania dopalaczy należą: bóle głowy, bóle w klatce piersiowej, zaburzenia rytmu serca, bezsenność, problemy z koncentracją, stany lękowe, które w konsekwencji mogą zakończyć się samobójstwem. Leczenie tego uzależnienia wiąże się z ukończeniem programu terapeutycznego i abstynencją, co więcej osoba chora powinna uczestniczyć w tzw. grupach wsparcia,
- uzależnienie od komputera i gier komputerowych, podczas którego osoby (zwłaszcza dzieci i młodzież) wykazują ciągłą potrzebę używania komputera, zwłaszcza do grania we wszelkiego

rodzaju gry komputerowe. Bardzo poważnym, skutkiem tego jest często nieodróżnianie świata rzeczywistego od fikcji. W ich życiu można również dostrzec problemy społeczne, somatyczne czy psychologiczne, czyli m.in. bardzo widoczne zaniedbywanie obowiązków szkolnych i domowych, zanik więzi rodzinnych czy osłabiona siła wrażliwości moralnej,

- uzależnienie od hazardu, jego znakiem rozpoznawalnym jest nadmierne i regularne uprawianie gier hazardowych. Sytuacja ta prowadzi do zaniedbywania życia społecznego i rodzinnego, a także izolacja osoby, która cierpi na tę przypadłość. Gracz czuje konieczność, by zaspokoić swoją potrzebę w trybie natychmiastowym, co prowadzi do aktów przemocy i przestępstw, których przyczyną jest wewnętrzny przymus zdobycia środków finansowych z przeznaczeniem na gry hazardowe.

Na terenie gminy regularnie sporządzany jest **Miejski Program Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii**. Aktualnie obowiązującym programem jest przyjęty na rok 2024 uchwałą Nr LXXII/585/24 z dnia 17 stycznia 2024 roku w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Aleksandrowa Kujawskiego na 2024 rok. Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii jest podstawowym dokumentem określającym zakres i formę realizacji działań związanych z przeciwdziałaniem alkoholizmowi i narkomanii na terenie miasta. Program ma na celu przeciwdziałanie pogłębiania się procesu chorobowego oraz umożliwienie osobie leczącej się powrotu do społeczeństw.

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Aleksandrów Kujawski na rok 2024, określa cele i zadania w zakresie profilaktyki oraz rozwiązywania problemów wynikających z używania alkoholu, narkotyków oraz występowania uzależnień behawioralnych. Program został opracowany zgodnie z treścią ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151) i ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939 z późn. zm.) oraz zgodnie z Narodowym Programem Zdrowia na lata 2021-2025. Program jest podstawowym dokumentem określającym zakres i formę realizacji działań profilaktycznych oraz naprawczych, zmierzających do ograniczenia spożycia alkoholu i narkotyków oraz do występowania uzależnień behawioralnych wśród mieszkańców.

Cele główne i operacyjne Programu

Cele główne i operacyjne:

- 1) Zapewnienie warunków do szybkiej i efektywnej pomocy dla osób i rodzin z problemem alkoholowym lub narkomanii
 - zapewnienie mieszkańcom miasta dostępu do poradnictwa specjalistycznego,

- umożliwienie mieszkańcom miasta dostępu do placówek leczenia odwykowego,
 - zwiększenie działań interwencyjnych w chorobie alkoholowej i narkomanii,
- 2) Osiągnięcie stanu, w którym zdrowy styl życia, wolny od nałogów dotyczy coraz większej liczby mieszkańców
- zwiększenie ofert rekreacyjnych, sportowych i kulturalnych dla mieszkańców miasta,
 - zapewnienie dostępu do materiałów informacyjno-edukacyjnych z zakresu profilaktyki uzależnień
 - ograniczenie możliwości dostępności do nabycia alkoholu i narkotyków,
 - rozbudowanie i udostępnienie bazy sportowej dla mieszkańców miasta.
- 3) Zwiększenie świadomości społecznej dot. uzależnień oraz ochrona dzieci i młodzieży przed presją używania substancji psychoaktywnych
- zapewnienie dzieciom i młodzieży dostępu do programów profilaktycznych w szkołach,
 - zapewnienie szkoleń dla nauczycieli i rodziców, mających na celu szybkie i skuteczne reagowanie, na pojawiające się problemy uzależnień,
 - możliwości zakupu i spożycia alkoholu przez nieletnich,
 - ograniczenie możliwości nabycia narkotyków,
 - zapewnienie bezpiecznego wypoczynku dla dzieci i młodzieży w czasie wolnym od nauki.
- 4) Zmniejszenie skali i natężenia szkód związanych z nadużywaniem alkoholu takich jak: zgony, wypadki, przemoc, zaniedbania i konflikty rodzinne
- zwiększenie dostępności usług terapeutyczno - profilaktycznych, w szczególności dla grup podwyższonego ryzyka.
 - zwiększenie działań interwencyjnych w chorobie alkoholowej.
 - natężenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz osób kierujących pojazdami mechanicznymi.
 - podejmowanie działań represyjnych w stosunku do osób łamiących przepisy ustawy.

Zasoby w sferze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii w Aleksandrowie Kujawskim:

1. Miejskie Centrum Profilaktyki Uzależnień.

Cele działalności:

- koordynacja działań (współdziałanie) i integracja lokalnych zasobów profilaktycznych,

- planowanie i stabilizacja oddziaływań,
- gromadzenie i udostępnianie specjalistycznych danych i materiałów informacyjno- edukacyjnych,
- interdyscyplinarność oddziaływań,
- diagnoza problemów i ich monitorowanie oraz ewaluacja,
- promocja oddziaływań profilaktycznych, propagowanie idei profilaktycznej (media, materiały informacyjne),

Pomoc w Miejskim Centrum Profilaktyki Uzależnień skierowana jest do osób uzależnionych, ich rodzin (współuzależnionych) od alkoholu i narkotyków oraz do osób, które doznają przemocy fizycznej i psychicznej. Osoby mające taki problem mogą liczyć na pomoc psychologiczną, pedagogiczną, fachowe konsultacje, jak również interwencje w terenie. W ramach Centrum Profilaktyki Uzależnień funkcjonują:

- punkt konsultacyjno – informacyjny,
- grupa samopomocowa typu AA, /dla osób uzależnionych/,
- grupa samopomocowa Al-anon, /dla osób współuzależnionych/,
- grupa wsparcia dla narkomanów i ich rodzin,
- punkt konsultacyjny dla ofiar i sprawców przemocy w rodzinie,
- pomoc psychologiczna.

2. Świetlice działające w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Kujawskim są placówkami wspierającymi rozwój dzieci z rodzin dysfunkcyjnych. Zadania Świetlic:

- 1) Sporządzanie diagnozy indywidualnej dziecka i jego rodziny.
- 2) Prowadzenie zajęć kompensacyjnych zgodnie z programem przygotowanym dla całej grupy i diagnozą indywidualną dzieci.
- 3) Praca ze stałymi grupami dzieci.
- 4) Praca z dziećmi w kontakcie indywidualnym.
- 5) Przygotowanie i realizacja indywidualnych programów socjalizacyjnych.
- 6) Prowadzenie dokumentacji pracy z dzieckiem (plany i realizacja indywidualnych oraz grupowych zajęć z dziećmi wraz z osiągnięciami).
- 7) Utrzymywanie kontaktów z rodziną dziecka w celu:
 - diagnozy sytuacji rodzinnej,
 - rozwiązywania problemów rodziny (np. motywowanie osoby uzależnionej albo współuzależnionej do podjęcia terapii),

- współpracy w sprawie postępów dziecka w procesie socjalizacji.
- 8) Współpraca z instytucjami (miejska komisja rozwiązywania problemów alkoholowych, szkoła, ośrodek pomocy społecznej, sąd rodzinny, powiatowe centrum pomocy rodzinie itp.), które mogą pomóc rodzinie w rozwiązaniu jej problemów, a zwłaszcza w zakresie podejmowania interwencji wobec osób uzależnionych i współuzależnionych.

3. Punkt Konsultacyjno – Informacyjny jest miejscem pierwszego kontaktu dla osób zgłaszających zaistnienie sytuacji kryzysowych związanych z problemem uzależnienia. Prowadzi także poradnictwo, rozmowy motywujące do podjęcia leczenia, interwencje na rzecz osób dotkniętych przemocą domową. Zadania punktu konsultacyjno – informacyjnego:

- współdziałanie z innymi podmiotami zajmującymi się rozwiązywaniem problemów uzależnień
- prowadzenie działalności edukacyjnej i informacyjnej w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień
- nawiązanie życzliwego, nieoceniającego kontaktu z osobą szukającą pomocy w rozwiązaniu trudnej sytuacji życiowej,
- prezentacja systemu wsparcia dla osób uzależnionych i ich rodzin,
- analiza zysków i strat spowodowanych uzależnieniem lub nadużywaniem alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych,
- udzielenie wsparcia psychicznego,
- informowanie o możliwościach pomocy i kompetencjach poszczególnych służb z terenu miasta i innych instytucji, które mogą udzielić profesjonalnej i systemowej pomocy osobom, które zgłosiły się do punktu,
- motywowanie do leczenia,
- informowanie o możliwości podjęcia leczenia w placówce leczenia odwykowego, poradni uzależnień, poradni zdrowia psychicznego,
- udzielanie wsparcia po zakończonym leczeniu poprzez rozmowy podtrzymujące – motywowanie osób współuzależnionych do ewentualnego podjęcia psychoterapii w poradniach leczenia odwykowego,
- przyjmowanie wniosków do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- rozpoznanie w trakcie rozmowy zjawiska przemocy domowej i udzielenie stosownego wsparcia i informacji o możliwościach jej powstrzymania,

- uruchomienie interwencji w przypadku zdiagnozowania przemocy domowej celem podjęcia działań w kierunku zapewnienia bezpieczeństwa ofiary i powstrzymania przemocy (wypełnienie niebieskiej karty - części A, przekazanie sprawy do MKRPA, kontakt z Policją, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, bądź innymi instytucjami, które mogą przyczynić się do rozwiązania sprawy np. szkoły, poradnie),
- dokonanie oceny stanu w zakresie problemu alkoholowego, przemocy domowej i narkomanii na terenie miasta,
- działania w kierunku opracowywania programów z zakresu problemów alkoholowych, przemocy domowej, narkomanii.
- gromadzenie aktualnych informacji o miejscach pomocy oraz kompetencjach służb i instytucji z terenu gminy miejskiej oraz województwa
- prowadzenie rozmów profilaktycznych z zakresu uzależnień z dziećmi i młodzieżą uczęszczającymi do świetlic miejskich

4. **Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.**

Przyjąć należy, że kompetencje i umiejętności osób wchodzących w skład komisji powinny być ściśle powiązane z zadaniami, jakie ona realizuje. Na liście tych podstawowych kompetencji powinny znaleźć się więc takie zagadnienia, jak:

- uzależnienie od alkoholu, leczenie osób uzależnionych, picie ryzykowne i szkodliwe oraz strategie pomocy, w tym programy redukcji szkód oraz programy ograniczania picia,
- rodzina z problemem alkoholowym, w tym współuzależnienie,
- sytuacja dzieci wychowujących się w rodzinach z problemem alkoholowym oraz strategie pomocy organizowanej w środowisku lokalnym z uwzględnieniem pracy socjoterapeutycznej,
- zjawisko przemocy w rodzinie – aspekty prawne i psychologiczne, praca w zespołach interdyscyplinarnych i grupach roboczych, procedura „Niebieskiej Karty”, z uwzględnieniem roli miejskiej komisji,
- skuteczne strategie profilaktyczne, wiedza o czynnikach ryzyka i czynnikach chroniących, profilaktyka szkolna, środowiskowa i rodzinna, standardy programów profilaktycznych oraz ich ewaluacja,
- system rozwiązywania problemów alkoholowych w Polsce oraz budowanie gminnych programów i ich ewaluacja,

- zasady wydawania i cofania zezwoleń oraz prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych,
- lokalne strategie ograniczania dostępności alkoholu, w tym zawartość merytoryczna uchwał podejmowanych przez rady gmin na podstawie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- kontakt z klientem miejskiej komisji – osobą uzależnioną, współuzależnioną, osobą doświadczającą przemocy i stosującą przemoc.

5. Grupy samopomocowe.

Na terenie miasta działają trzy grupy samopomocowe funkcjonujące w oparciu o założenia wspólnoty Anonimowych Alkoholików. Na terenie Miasta są trzy grupy wsparcia AA „Tratwa”, „Ola” działające przy Miejskim Centrum Kultury oraz grupa „Azył” działająca przy Parafii NMP Wspomożenia Wiernych. Skupiają one środowisko osób prowadzących lub kontynuujących własny proces zdrowienia. Odbywają się także spotkania członków rodzin zorganizowanych w ruchu AI – anon. (osób współuzależnionych), oraz Grupa wsparcia dla narkomanów i ich rodzin.

2.7. Bezdomność

Osoba bezdomna to osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowana na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności, a także osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym i zameldowana na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania. Z powodu bezdomności w 2023r. przyznano pomoc społeczną 9 osobom. Liczba osób bezdomnych od 2019 r. zwiększyła się o 3 osoby.

W Gminie Miejskiej Aleksandrów Kujawski w roku 2023 bezdomni korzystali z różnorodnych form pomocy społecznej (zasiłki okresowe, zasiłki celowe, dożywianie), 6 osób przebywało w schronisku (w różnych okresach) w tym 2 w schronisku z usługami opiekuńczymi. Przyczyny bezdomności to: uzależnienia, eksmisje sądowe, wymeldowanie, rozpad rodziny, niezaradność życiowa, dobrowolny styl życia. Na pomoc osobą bezdomnym miasto Aleksandrów Kujawski w roku 2023 wydało 27 386zł.

Tabela 28 Liczba beneficjentów MOPS w Aleksandrowie Kujawskim korzystających z pomocy z powodu bezdomności

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba rodzin	6	10	9	7	9
Liczba osób w rodzinach	6	10	9	7	9

Źródło: Dane MOPS w Aleksandrowie Kujawskim

2.8. Przemoc w rodzinie

Przemocą w rodzinie można określić zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie lub skierowane przeciw członkowi rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste, powodując cierpienie i szkody. Najczęstszymi przyczynami przemocy są: destrukcja podstawowych funkcji rodziny i konflikty rodzinne. Ponadto zjawiskiem często towarzyszącym przemocy w rodzinie jest alkoholizm i narkomania. Ofiarami są zazwyczaj kobiety, dzieci, osoby starsze, rzadziej mężczyźni. Z naukowego punktu widzenia istnieją dwa rodzaje przemocy:

- przemoc gorąca – charakteryzuje się agresją fizyczną i słowną, związana jest z odreagowywaniem emocji na osobach najbliższych oprawcy,
- przemoc chłodna – pozbawiona gwałtownych wybuchów, emocji, przypomina najczęściej realizację z góry zaplanowanego scenariusza, często stosowana w imię „wyższych celów” np. konsekwentnego wychowywania dziecka.⁹

W badanym okresie 2019-2023 do MOPS nie zgłosili się beneficjenci o pomoc z powodu przemocy w rodzinie. Zjawisko przemocy w rodzinie jest problemem występującym znacznie częściej, niż wskazują na to oficjalne statystyki. Niejednokrotnie doświadczenie przemocy, którą stosują bliskie osoby, oddziałuje na mechanizmy psychologiczne, które to powodują, że osoby dotknięte przemocą usprawiedliwiają sprawców. Wynika z tego, że przyjęte statystyki niestety nie oddają rzeczywistej skali problemu. Przemoc w rodzinie bardzo często nazywa się problemem tzw. czterech ścian, ponadto jest procesem chronicznym i najczęściej bagatelizowanym przez osoby, które dotyka. Należy zaznaczyć, że przemoc ze strony osób bliskich często związana jest z brakiem poszukiwania pomocy na zewnątrz i usprawiedliwianiem sprawców. Analizując dane dotyczące przemocy domowej na terenie gminy w ostatnich latach, zauważyć można, że ofiarami przemocy w 92,41% były kobiety. Głównymi sprawcami przemocy domowej są natomiast mężczyźni (92,14%). Wszystkie interwencje domowe dotyczące przemocy domowej w badanym okresie skutkowały założeniem niebieskiej karty. W 2023 r. sporządzono 28 Niebieskich Kart. „Niebieska Karta” jest dokumentem służbowym wypełnianym przez m.in. funkcjonariusza policji, ośrodki pomocy społecznej, oświatę, gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych czy też ochronę zdrowia w przypadku stwierdzenia przemocy w rodzinie. Służy dokumentowaniu faktów związanych z przemocą w danej rodzinie i ocenie zagrożenia dalszą przemocą. Założenie karty nie jest złożeniem zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa oraz nie stanowi podstawy do wszczęcia postępowania karnego. „Niebieska Karta” jest informacją, że w danej rodzinie dochodzi do przemocy oraz pozwala na uruchomienie dalszych procedur w celu ochrony ofiar przemocy domowej w danej rodzinie.

⁹ <http://www.niebieskalinia.info/>; <https://www.ms.gov.pl/>

Tabela 29 Dane dotyczące przemocy domowej na terenie miasta Aleksandrów Kujawski w latach 2019-2023

Wyszczególnienie		2019	2020	2021	2022	2023
Liczba ofiar przemocy domowej		37	24	31	28	28
W tym:	kobiety	36	21	28	21	28
	mężczyźni	1	3	3	4	0
	dzieci	0	0	0	0	0
Liczba sprawców przemocy domowej		37	24	31	28	28
W tym:	kobiety	1	3	3	4	0
	mężczyźni	36	21	28	24	20
	dzieci	0	0	0	0	0
Liczba interwencji domowych, w tym:		42	46	58	52	46
dotyczących przemocy w rodzinie		37	24	31	28	28
Liczba sporządzonych Niebieskich Kart		37	24	31	28	28

Źródło: Dane Komenda Powiatowa Policji w Aleksandrowie Kujawskim

Uchwałą XXXI/250/21 z dnia 15 marca 2021r Rada Miejska Aleksandrowa Kujawskiego przyjęła Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Aleksandrowa Kujawskiego na lata 2021 – 2024, którego głównym celem jest przeciwdziałanie przemocy domowej oraz zwiększenie znaczenia profilaktyki w mieście. Program realizowany jest przez: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny, Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów, szkoły, Policję, prokuraturę rejonową, sąd rejonowy, placówki ochrony zdrowia oraz organizacje pozarządowe.

W celu pomocy ofiarom przemocy domowej Miasta w ramach „Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Aleksandrowa Kujawskiego na lata 2021 – 2024” funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny składający się z przedstawicieli różnych instytucji, który w razie potrzeby kieruje wnioski do Prokuratury Rejonowej, Sądu Rejonowego III Wydziału Rodzinnego i Nieletnich w Aleksandrowie Kujawskim. W 2023 roku do Zespołu Interdyscyplinarnego z Komendy Powiatowej Policji w Aleksandrowie Kujawskim wpłynęło 28 „Niebieskich Kart” oraz zamknięto 13 procedur. W 2023 roku Zespół Interdyscyplinarny:

- skierował 18 osób na posiedzenie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Zespół Motywacyjno-Interwencyjny celem leczenia uzależnienia,
- w 2 przypadkach wystąpiono do placówek oświatowych (szkoły, przedszkola) z prośbą o wsparcie psychologiczno - pedagogiczne dzieci,
- 4 środowiska otrzymały wsparcie finansowe z pomocy społecznej,

- w 2 przypadkach poinformowano Sąd Rodzinny nieprawidłowościach związanych z funkcjonowaniem rodziny,
- w 3 przypadkach funkcjonariusze KPP Policji w stosunku do sprawców przemocy domowej zastosowali środek w postaci zakazu zbliżania się do rodziny,
- 1 osoba brała udział w programie edukacyjno – korekcyjnym dla sprawców przemocy.

W 2023 roku kurator zawodowy Sądu Rejonowego w Aleksandrowie Kujawskim III Wydział Rodzinny i Nieletnich w Aleksandrowie Kujawskim udzielał porad prawnych w ramach Telefonicznego Pogotowia Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” działającego przy Marszałku Województwa Kujawsko – Pomorskiego. Gmina Miejska Aleksandrów Kujawski partycypuje w kosztach funkcjonowania ww. linii.

Zespół Interdyscyplinarny

Zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2021 r. poz. 1249), zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach z dnia 12 marca 2004 r. ustawy o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1283.) lub ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023r. poz. 2151.), chyba że przepisy niniejszej ustawy stanowią inaczej. Mieszkańcy miasta, którzy doświadczają przemocy, mogą zgłosić się do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, którego celem jest koordynowanie systemu przeciwdziałania przemocy domowej na obszarze gminy. W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, kuratorzy sądowi mogą także wchodzić osoby działające na rzecz przeciwdziałania przemocy. Zespół interdyscyplinarny realizuje działania określone w programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie takie jak m.in.

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Ustawa antyprzemocowa

Z dniem 30 listopada 2020 roku weszła w życie nowelizacja kodeksu postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2020 r. poz. 956) tzw. „ustawa antyprzemocowa”. Jedną z głównych zmian jest przyznanie

funkcjonariuszom policji i Żandarmerii Wojskowej uprawnienia do wydawania wobec sprawcy przemocy nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i zakazu zbliżania się do jego bezpośredniego otoczenia. Funkcjonariusz ma prawo je wykorzystać zarówno w przypadku skierowania go bezpośrednio na interwencję do osoby stosującej przemoc domową, jak i w sytuacji, gdy pozyska informacje o niepokojących zdarzeniach od jej ofiary. Do tej pory prawo takie posiadał jedynie prokurator oraz sąd, co prowadziło do sytuacji, że od zgłoszenia popełnienia przestępstwa przemocy w rodzinie do momentu opuszczenia mieszkania przez sprawcę mijało nawet kilka tygodni, w ciągu których sprawca nadal mieszkał razem z ofiarami.

Ustawa antyprzemocowa 2.0

Z dniem 22 czerwca 2023 r weszła w życie Ustawa antyprzemocowa 2.0, czyli Ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2023 poz. 535). Jej nowelizacja ma dopełnić system ochrony osób pokrzywdzonych przemocą. Nowa wersja ustawy antyprzemocowej 2.0., została przyjęta przez Sejm 13 stycznia 2023r i jest kontynuacją przepisów z 2020 roku. Założenia ustawy czynią ją bardzo nowoczesną na tle prawodawstwa europejskiego. Nowy pakiet rozwiązań wzmacnia ochronę osób dotkniętych przemocą. Obecnie przemoc domowa jest zjawiskiem coraz bardziej powszechnym. – Zakres, wielość form i skutki natury fizycznej, psychologicznej, a niekiedy ekonomicznej sprawiają, że coraz częściej postrzegana jest za zjawisko społeczne szczególnej kategorii. Nowe rozwiązania zawarte w ustawie mają przede na celu ochronę przed przemocą domową. Kolejną misją ma być poprawa funkcjonowania systemu przeciwdziałania przemocy na szczeblu centralnym, regionalnym oraz na szczeblu samorządu terytorialnego.

Przede wszystkim podstawową zmianą jest już sama zmiana definicja przemocy. Obowiązująca nazwa ustawy wskazywała, że „wyłącznie rodzina jest środowiskiem, w którym dochodzi do aktów przemocy”. Nowa ustawa zakłada, że zachowania przemocowe mogą występować również pomiędzy byłymi małżonkami, którzy w świetle prawa nie są rodziną czy osobami żyjącymi w związkach nieformalnych. Zatem konieczne było ponowne określenie, co należy rozumieć pod pojęciem przemoc. Dotychczasowe pojęcie „przemoc w rodzinie” zostanie zastąpione przez „przemoc domową”.

Znowelizowana Ustawa antyprzemocowa objęła ochroną:

- małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
- rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
- osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,

- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- małoletniego, wobec którego jest stosowana przemoc domowa lub który jest świadkiem przemocy domowej wobec innych osób.

W nowelizacji uwzględniona jest przemoc ekonomiczną (dotychczas przepisy uwzględniały jedynie trzy rodzaje przemocy: fizyczną, psychiczną i seksualną). Zastąpiono również definicje „członka rodziny” poprzez wprowadzenie definicji „osoby doznającej przemocy domowej” oraz „osoby stosującej przemoc domową”. Wskazano, że sprawcą przemocy może być osoba najbliższa w rozumieniu art. 115 par. 11 Kodeksu karnego, ale też inna osoba spokrewniona lub niespokrewniona pozostająca w faktycznym związku, niezależnie od faktu wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania, osoby wspólnie zamieszkujące i gospodarujące, a także były małżonek, były partner lub inny członek rodziny, niezależnie od faktu wspólnego zamieszkiwania. Ponadto nowelizacja zmienia m.in. procedury „Niebieskiej karty” i wprowadza programy psychologiczno-terapeutyczne dla sprawców przemocy. Do obowiązujących już przepisów wprowadzone zostały rozwiązania, które umożliwią izolowanie osób stosujących przemoc domową. Mają one zastosowanie, gdy osoby te stwarzają zagrożenie dla życia lub zdrowia innych osób, także poza wspólnie zajmowanym mieszkaniem.

Od 22 czerwca 2023 roku Policja i Żandarmeria Wojskowa otrzymała uprawnienia, by wydać wobec takiego sprawcy natychmiastowy 14 dniowy zakaz:

- zbliżania się osoby dotkniętej przemocą na odległość ustaloną w metrach;
- kontaktowania się z osobą dotkniętą przemocą domową, aby uniemożliwić jej nękanie również za pomocą środków komunikowania się na odległość;
- wstępu i przebywania w określonych miejscach, jak zakład pracy, szkoła czy placówki oświatowo-wychowawcze, opiekuńcze i artystycznej oraz obiekt sportowy, gdzie uczęszcza osoba dotknięta przemocą domową lub jej dzieci.

Zakazy te będą mogły zostać przedłużone przez sąd cywilny, analogicznie jak w przypadku dotychczas obowiązującego zakazu zbliżania się do mieszkania. Co ważne nakazy będą mogły zostać wydane także przez sąd cywilny. Sąd będzie mógł wydać zakaz kontaktowania się analogicznie, kiedy sprawca przemocy domowej nęka swą ofiarę za pomocą środków komunikacji elektronicznej na odległość, wzbudzając u niej uzasadnione okolicznościami poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia albo w istotny sposób narusza jej prywatność. Zakazem wstępu i przebywania sąd będzie mógł objąć także miejsca, w których osoba dotknięta przemocą regularnie przebywa.

Zmiany nastąpiły także w pouczeniach o prawach i obowiązkach uczestników postępowania. Mają być sporządzone w prostym, zrozumiałym języku. Dla osób nieporadnych ze względu na wiek lub stan zdrowia, osób poniżej 18 lat, przewidziano dodatkowo wyjaśnienia. Dotyczą one ich uprawnień i obowiązków. W zależności od grupy docelowej, pouczenia oraz wyjaśnienia będą w formie opisowej lub graficznej.

Dodatkowo wprowadzone zostały zmiany dotyczące pracy zespołów interdyscyplinarnych i dotychczasowych grup roboczych, które funkcjonują w gminach. Ustanowiony został standard podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej. Ustawa doprecyzowała również przepisy dotyczące kwalifikacji osób kierujących specjalistycznymi ośrodkami wsparcia dla osób doznających przemocy domowej.

Ustawa „Kamilka”

15 lutego 2024 r. weszła w życie nowelizacja Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, czyli tzw. ustawa Kamilka. Jednocześnie zaczną obowiązywać przepisy nakładające obowiązek wprowadzenia standardów ochrony małoletnich we wszystkich placówkach, które pracują z dziećmi. Ustawa ta zawiera szereg rozwiązań, mających na celu lepszą ochronę dzieci przed przemocą i zapewnienie im kompleksowej pomocy w przypadku skrzywdzenia. Stanie się tak m.in. poprzez wprowadzenie:

- standardów ochrony małoletnich we wszystkich placówkach, gdzie przebywają dzieci;
- wysłuchania dziecka – żeby głos dziecka był słyszany i rozumiany w sądach;
- kwestionariusza oceny bezpieczeństwa dziecka, który pomaga policjantom, pracownikom socjalnym oraz pracownikom ochrony zdrowia ocenić, czy zdrowie i życie dziecka jest zagrożone;
- analizy poważnych i śmiertelnych przypadków krzywdzenia dzieci, by zapobiec kolejnym tragediom.

Nowelizacja zmienia m.in. przepisy dotyczące wysłuchania dziecka przez sąd, które będzie mogło nastąpić raz w toku postępowania, chyba że dobro dziecka wymaga ponownego przeprowadzenia tej czynności lub taką potrzebę zgłasza samo dziecko. Ustawa reguluje także, że dziecko przed sądem ma swojego reprezentanta. W sytuacji, jeśli opiekun lub rodzic nie może podjąć się tej funkcji, rolę tę mogą pełnić adwokaci i radcy prawni. Nowe przepisy wprowadzają obowiązek dla sędziów, którzy orzekają w sprawach z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, by brali udział w specjalistycznych szkoleniach i uczyli się lepiej dbać o dobro dziecka w sytuacji sporu między rodzicami albo opiekunami oraz wiedzieli, jak rozpoznawać, czy dziecko doświadcza przemocy. Zdaniem Rzeczniczki Praw Dziecka sama wiedza prawnicza jest niewystarczająca do tego, by takie sprawy prowadzić i potrzebne są także kompetencje z zakresu psychologii, psychiatrii czy pedagogiki. Zmiany zakładają też wdrożenie procedury tzw. Serious Case Review. Chodzi o obowiązek analizy najpoważniejszych przypadków przemocy wobec najmłodszych. W każdej takiej sprawie ustalane będzie m.in., dlaczego nie podjęto odpowiednich działań, zanim dziecku stała się krzywda, a także co robić, aby w przyszłości zapobiec tragicznym zdarzeniom.

2.9. Przestępczość

Policja jest organem ścigania, który stoi na straży porządku i bezpieczeństwa. Jest to uzbrojona oraz umundurowana formacja służąca obywatelom, podlegająca ministrowi właściwemu ds. wewnętrznych. Jej głównym celem jest ochrona zdrowia i życia mieszkańców państwa. Również władze gmin są zobowiązane zapewniać obywatelom bezpieczeństwo. Obszar miasta Aleksandrów Kujawski podlega pod Komendę Powiatową Policji w Aleksandrowie Kujawskim.

Do zadań Policji należą czynności: operacyjno-rozpoznawcze, dochodzeniowo-śledcze i administracyjno-porządkowe w celu:

- rozpoznawania, zapobiegania i szukania przestępstw, przestępstw skarbowych i wykroczeń;
- oszukiwania osób ukrywających się przed policją, prokuraturą, sądami oraz poszukiwania osób zaginionych.

Zakres działalności Komendy Powiatowej Policji to między innymi:

- zapewnienie porządku i bezpieczeństwa podczas organizowanych zgromadzeń, protestów, meczy i koncertów,
- zabezpieczanie śladów i dowodów,
- układanie programów profilaktycznych,
- dbanie o bezpieczeństwo i porządek w ruchu na drogach,
- edukowanie dorosłych, dzieci, młodzieży w zakresie bezpiecznego korzystania z dróg, jezior i rzek.

W Aleksandrowie Kujawskim zlokalizowany jest Komisariat Policji. Swoje zadania wykonuje dwóch dzielnicowych, którzy pełnią swoje obowiązki w następujących rejonach:

- **Rejon nr I**, Aleksandrów Kujawski ulice: Dworcowa, Hoża, Kościelna, Lipowa, Osiedlowa, Parkowa, Pogodna, Spółdzielcza, Szkolna, Świstucha, Wojska Polskiego, teren dworca PKP i PKS, Wspólna, Wyspiańskiego, Zacisze, Boczna, Chopina (numery parzyste), Kasztanowa, Klonowa, Leszczynowa, Łąkowa, Piłsudskiego, Modrzewiowa, Narutowicza, Objazdowa, Okrężna, 8-go Marca, Salezjańska, Sienkiewicza, Sosnowa, Szeroka, Świerkowa, Targowa, Tartaczna, Traugutta.
- **Rejon nr II**, Aleksandrów Kujawski ulice: Asnyka, Bojowników o Wolność i Demokrację, Brzozowa, Chopina, Cicha, Czysta, Dekerta, Długa, Dolna, Drzewna, Fredry, Górna, Graniczna, Halinowo, Kochanowskiego, Konopnickiej, Kopernika, Kościuszki, Krótka, Krzywa, Szczygłowski, Kwiatowa, Leśna, Limanowskiego, Listna, Mickiewicza, Miodowa, Moniuszki,

Nowa, Ogrodowa, Okrzei, Osińska, Piaskowa, Piekarska, Polna, Prusa, Przemysłowa, Słowackiego, Spokojna, Stachury, Strażacka, Szpitalna, Tuwima, Wierzbowa, Wiśniowa, Zielona.

Plany priorytetowe wyznaczone dla opisanych rejonów zakładają wyeliminowanie zagrożeń, zapobieżenie naruszaniu porządku prawnego oraz podniesienie stopnia poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców.

Ponadto porządku publicznego pilnuje Straż Miejska w Aleksandrowie Kujawskim. Straż Miejska to umundurowana formacja stworzona przez Radę Miejską, która ma na celu przede wszystkim ochronę spokoju i porządku w miejscach publicznych, ochronę obiektów komunalnych i urządzeń użyteczności publicznej a także czuwanie (w ograniczonym zakresie) nad porządkiem i kontrolowaniem ruchu drogowego. Straż Miejska współdziała z innymi służbami w zakresie ratowania życia i zdrowia obywateli, pomocy w usuwaniu awarii technicznych i skutków klęsk żywiołowych i innych miejscowych zagrożeń. Do momentu przybycia właściwych służb, zabezpiecza miejsca przestępstwa, katastrofy lub innego podobnego zdarzenia przed dostępem osób postronnych lub zniszczeniem śladów i dowodów, a także ustala wstępnie świadków zdarzenia. Często współdziała z organizatorami i innymi służbami w ochronie porządku podczas zgromadzeń i imprez publicznych. Doprowadza osoby nietrzeźwe do izby wytrzeźwień lub miejsca ich zamieszkania, jeżeli osoby te zachowaniem swoim dają powód do zgorszenia w miejscu publicznym, znajdują się w okolicznościach zagrażających zdrowiu albo życiu ich lub innych osób. Do innych zadań Straży Miejskiej należy ponadto konwojowanie dokumentów, przedmiotów wartościowych lub wartości pieniężnych dla potrzeb gminy miejskiej oraz informowanie społeczności lokalnej o stanie i rodzajach zagrożeń, a także inicjowanie i uczestnictwo w działaniach mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw, wykroczeń i zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi. Strażnicy miejscy posiadają węższy zakres uprawnień niż Policja, mają, jednakże prawo do m.in.:

- udzielania pouczeń,
- legitymowania osób w uzasadnionych przypadkach w celu ustalenia ich tożsamości,
- ujęcia osób stwarzających w sposób oczywisty bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego, a także dla mienia i niezwłocznego doprowadzenia do najbliższej jednostki Policji,
- nakładania grzywien w postępowaniu mandatowym za wykroczenia określone w trybie przewidzianym przepisami o postępowaniu w sprawach o wykroczenia,
- dokonywania czynności wyjaśniających, kierowania wniosków o ukaranie do sądu, oskarżania przed sądem i wnoszenia środków odwoławczych – w trybie i zakresie określonymi w Kodeksie postępowania w sprawach o wykroczenia,
- usuwania pojazdów i ich unieruchamiania przez blokowanie kół w przypadkach, zakresie i trybie określonymi w przepisach o ruchu drogowym,
- wydawania poleceń,

- obserwowania i rejestrowania przy użyciu środków technicznych obrazu zdarzeń w miejscach publicznych,
- dokonywania kontroli osobistej oraz przeglądania zawartości bagażu podręcznego osób w stosunku, co do których zachodzi podejrzenie popełnienia przez nie czynu zabronionego.

W poniższej tabeli przedstawiono dane dotyczące bezpieczeństwa publicznego na terenie miasta Aleksandrów Kujawski w latach 2019-2023. Na przestrzeni lat liczba przestępstw zmniejszyła się o 36,08%. Największy udział w przestępstwach ogółem, w 2023 r., stanowiły kradzieże rzeczy obcej – 69,30%. Zauważalny jest także znaczny spadek kradzieży z włamaniem.

Tabela 30 Bezpieczeństwo publiczne na terenie miasta Aleksandrów Kujawski w latach 2019-2023

Wyszczególnienie		2019	2020	2021	2022	2023
Liczba przestępstw:		158	130	117	111	101
W tym:	kradzież rzeczy obcej	83	60	68	68	70
	kradzież z włamaniem	61	62	40	36	27
	rozboje	4	1	0	1	0
	bójki i pobicia	1	2	4	4	1
	uszczerbek na zdrowiu	9	5	5	2	3

Źródło: Dane Komenda Powiatowa Policji w Aleksandrowie Kujawskim

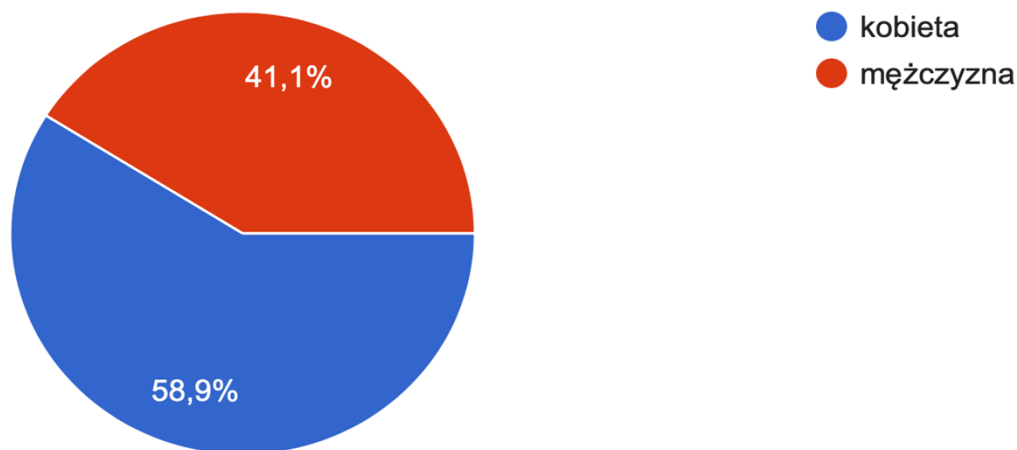
IV. Wyniki badania ankietowego

W celu opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Aleksandrów Kujawski na lata 2024-2029 przeprowadzono badanie ankietowe mające na celu rozpoznanie najczęściej występujących według opinii mieszkańców, problemów społecznych oraz kierunków działań prowadzących do ich rozwiązania. Formularz ankietowy składał się z 15 pytań, w tym 14 pytań zamkniętych oraz jednego pytania otwartego. Ankietowani wyrazili swoją opinię również na temat sytuacji społecznej mieszkańców miasta. Pytania dotyczyły dostępu do ochrony zdrowia, ubóstwa, niepełnosprawności, osób starszych, bezpieczeństwa oraz uzależnień. Ankietę wypełniło 112 osób. Większość respondentów stanowiły kobiety, których udział w ogólnej liczbie badanych wyniósł 58,90%, zaś udział mężczyzn wyniósł 41,10%.

Wykres 6 Ankietowani według płci

Płeć

112 odpowiedzi

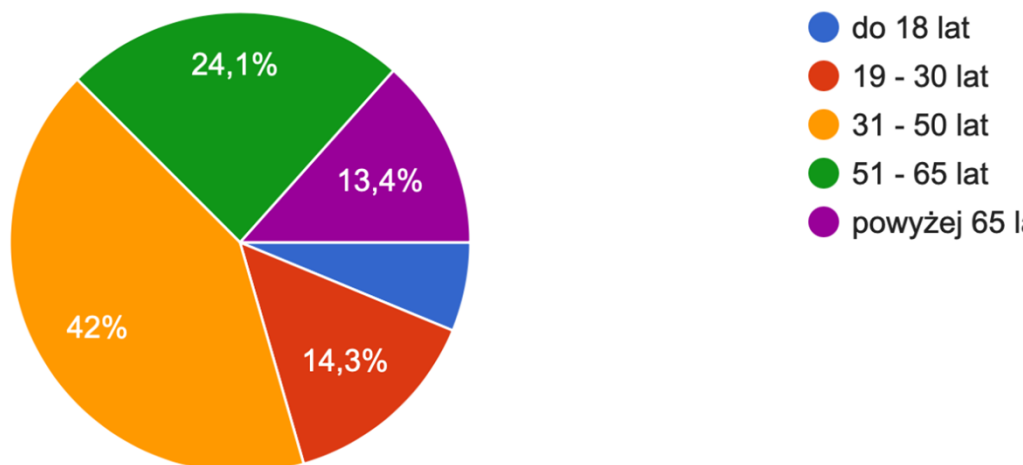

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiety przeprowadzonej na terenie miasta Aleksandrów Kujawski
Największy odsetek ankietowanych stanowiły osoby w przedziale wiekowym 31-50 (42%), kolejną grupą były osoby w wieku 51-65 lat (24,10%), osoby w przedziale wiekowym 19-30 lat (14,30%), osoby powyżej 65 lat (13,40) oraz osoby do 18 roku życia (6,20%)

Wykres 7 Ankietowani według wieku

Wiek

112 odpowiedzi

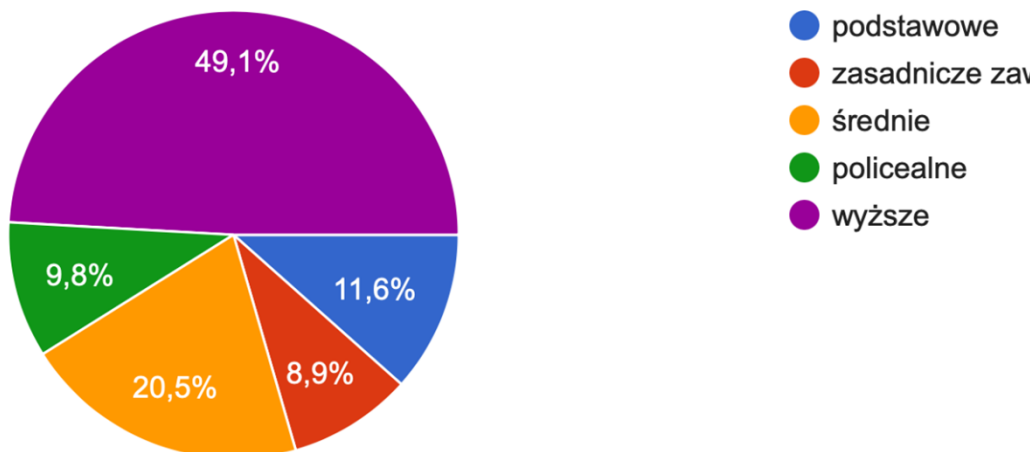
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiety przeprowadzonej na terenie miasta Aleksandrów Kujawski

Największą część respondentów stanowiły osoby z wykształceniem wyższym (49,10%), następnie osoby z wykształceniem średnim (20,50%), podstawowym (11,60%), policealnym (9,80%) oraz zasadniczym zawodowym (8,90%)

Wykres 8 Ankietowani według poziomu wykształcenia

Wykształcenie

112 odpowiedzi

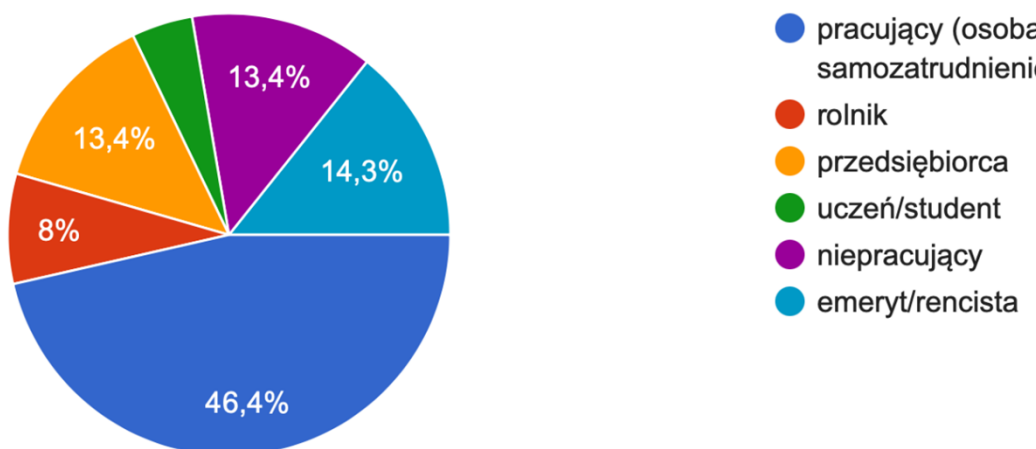

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiety przeprowadzonej na terenie miasta Aleksandrów Kujawski. Pod względem statusu zawodowego, największy odsetek ankietowanych stanowiły osoby pracujące (46,40%). Kolejną grupę pod względem liczności stanowili emeryci/renciści (14,30%), przedsiębiorcy oraz niepracujący (13,40%), rolnicy (8,00%) oraz uczniowie i studenci (4,50%).

Wykres 9 Ankietowani według statusu zawodowego

Status zawodowy

112 odpowiedzi

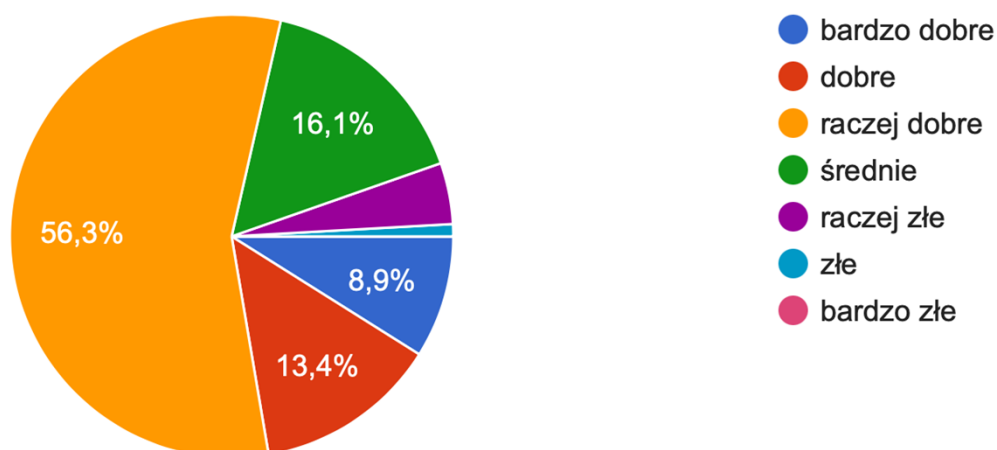
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiety przeprowadzonej na terenie miasta Aleksandrów Kujawski

Ocena aktualnych warunków życia Miasta wśród mieszkańców jest dość spolaryzowana. Pozytywnie o aktualnych warunkach życia w gminie wypowiedziała się większość ankietowanych tj. 78,60%, z czego 56,30% określiło je jako raczej dobre, 13,40% jako dobre, a 8,90% jako bardzo dobre. Aktualne warunki życia oceniono jako średnie przez 16,10% ankietowanych, 4,40% ankietowanych określiło jej jako raczej złe oraz jako złe 0,90% ankietowanych, co relatywnie daje niski poziom negatywnych odpowiedzi do odpowiedzi pozytywnych. Nikt z ankietowanych nie określił warunków życia jako bardzo złe

Wykres 10 Ocena aktualnych warunków życia mieszkańców

Jak oceniają Państwo aktualne warunki życia mieszkańców miasta?

112 odpowiedzi

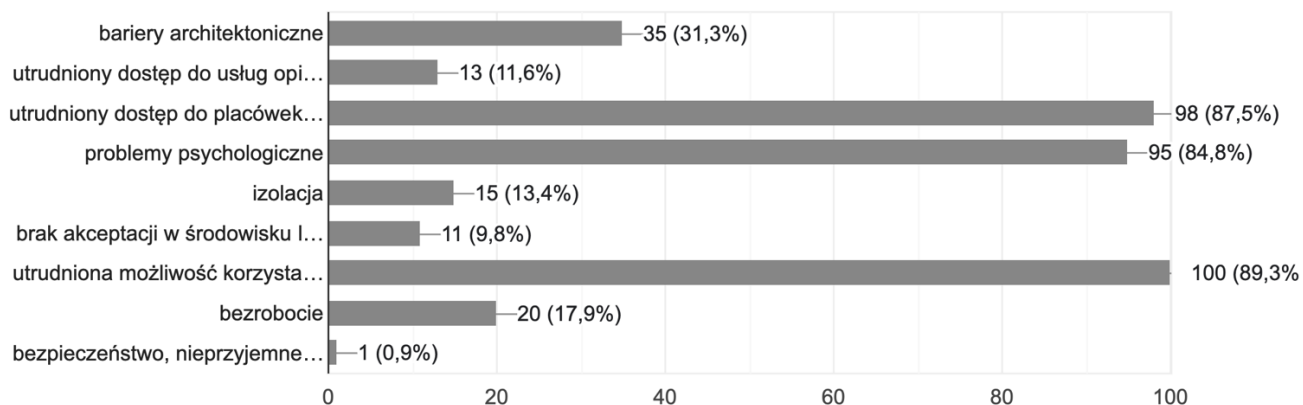

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiety przeprowadzonej na terenie miasta Aleksandrów Kujawski
Zdaniem największej liczby ankietowanych najczęstszymi problemami społecznymi, na które napotykają w swoim życiu codziennym osoby niepełnosprawne jest utrudniona możliwość korzystania ze środków transportu, utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych, problemy psychologiczne oraz bariery architektoniczne i bezrobocie. Niezbędne jest prowadzenie na terenie gminy działań w zakresie niwelacji barier, z jakimi na co dzień spotykają się osoby z niepełnosprawnościami i skierowanie dla nich pomocy w celu poprawy ich sytuacji życiowej.

Wykres 11 Problemy społeczne najczęściej spotykające niepełnosprawnych wg ankietowanych

Z jakimi problemami społecznymi najczęściej spotykają się osoby niepełnosprawne?

112 odpowiedzi

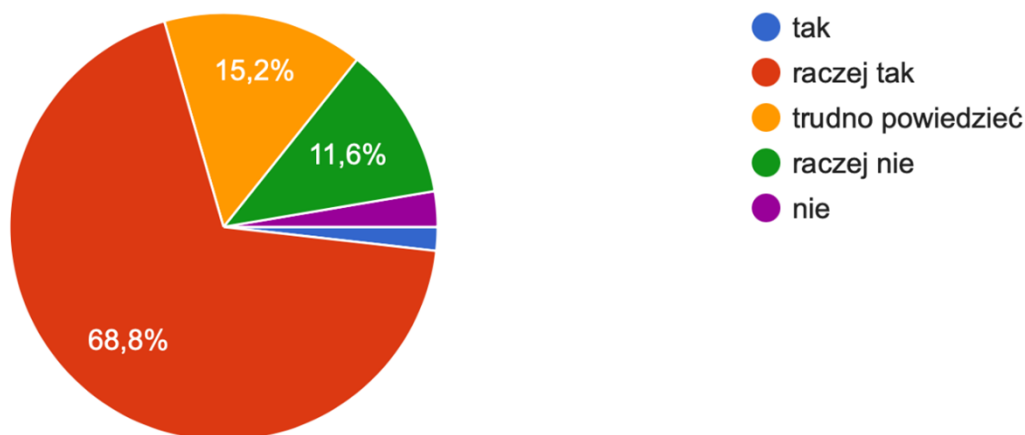
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiety przeprowadzonej na terenie miasta Aleksandrów Kujawski

W kolejnym pytaniu ankietowali, oceniali czy oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych na obszarze gminy jest wystarczająca. Pozytywnie odpowiedziało na to pytanie 70,60% respondentów. 15,20% respondentów nie potrafiło jednoznacznie stwierdzić i ocenić wystarczalność kierowanej oferty pomocy dla osób niepełnosprawnych. Dla 11,60% ankietowanych oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych jest raczej nie wystarczająca, a dla 2,70% jest niewystarczająca.

Wykres 12 Czy oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych jest wystarczająca?

Czy oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych (np. dostęp do placówek rehabilitacyjnych) jest wystarczająca?

112 odpowiedzi

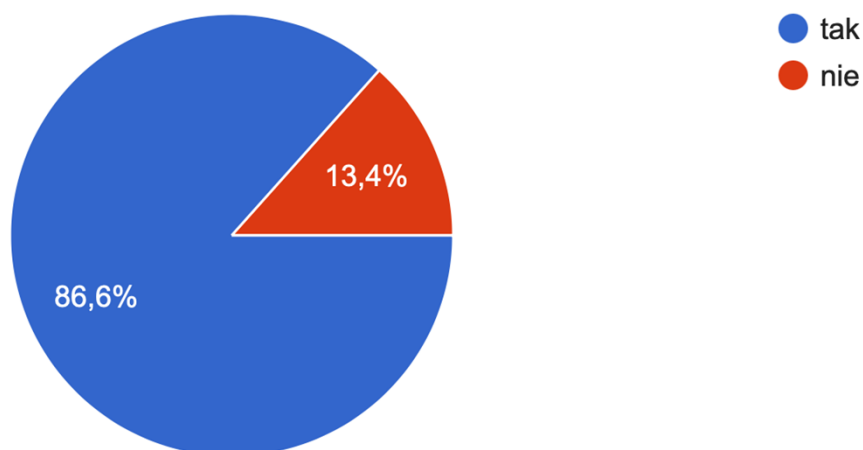
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiety przeprowadzonej na terenie miasta Aleksandrów Kujawski

Dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie gminy został oceniony pozytywnie przez respondentów, gdyż aż 68,60% z nich zaznaczyło odpowiedź, że jest on wystarczający. Negatywnie odpowiedziało 13,40% pytanym. Osoby wypowiadające się negatywnie argumentowały to przede wszystkim brakiem specjalistów (m.in. endokrynologa, laryngologa, dentyści, dermatologa, reumatologa, alergologa, psychologa, logopedy) Miasta oraz długim oczekiwaniem do specjalisty.

Wykres 13 Czy dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie gminy jest wystarczający?

Czy dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie miasta jest wystarczający?

112 odpowiedzi

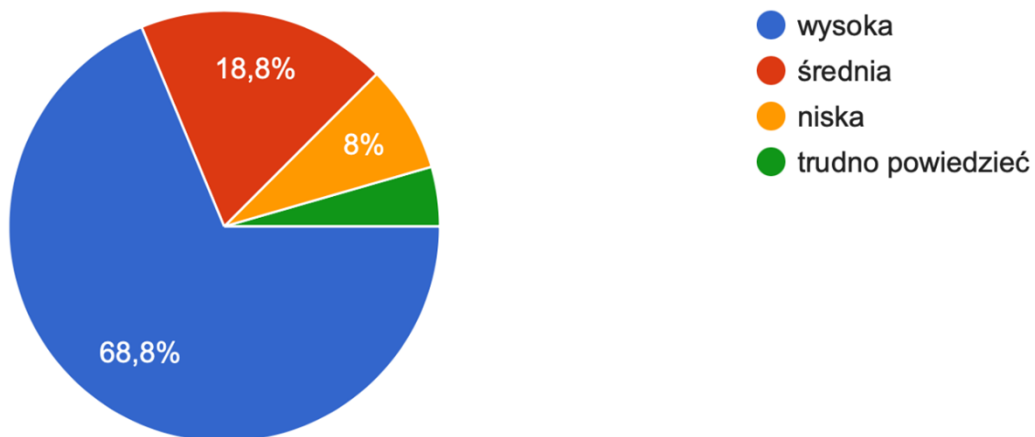
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiety przeprowadzonej na terenie miasta Aleksandrów Kujawski

W kolejnym pytaniu ankietowali, oceniali skalę problemu uzależnień na terenie gminy. Największa część respondentów (68,80%) oceniła poziom problemu uzależnień jako wysoki. 18,80% ankietowanych ocenia skalę problemu uzależnień jako średni. 4,40% nie potrafiło określić poziomu problemu, natomiast 8,00% oceniło poziom jako niski.

Wykres 14 Skala problemu uzależnień na terenie gminy miejskiej

Jaka jest skala problemu uzależnień na terenie miasta?

112 odpowiedzi

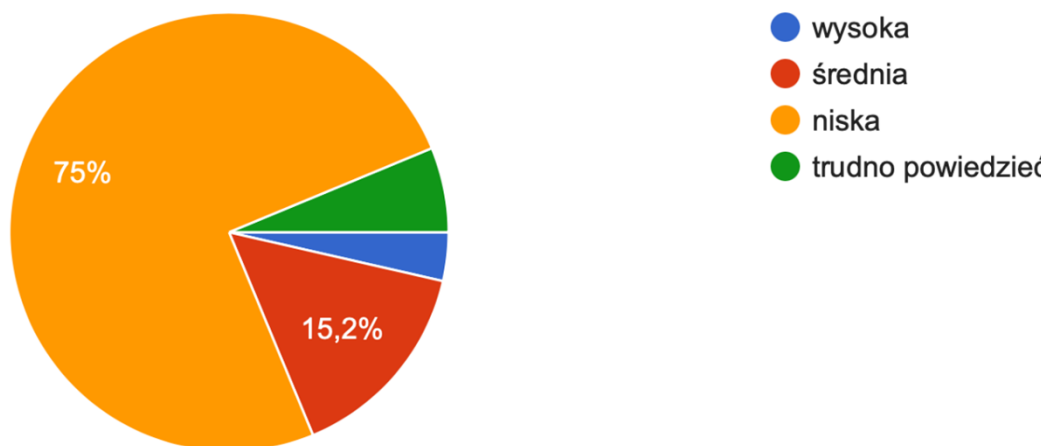

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiety przeprowadzonej na terenie miasta Aleksandrów Kujawski. Następnie ankietowali, oceniali skalę problemu bezdomności na terenie gminy miejskiej. Największa część respondentów (75,00 %) oceniła poziom problemu bezdomności jako niski. 15,20% ankietowanych ocenia skalę bezdomności jako średnią. 6,20% nie potrafiło określić poziomu problemu, natomiast 3,60% oceniło poziom jako wysoki.

Wykres 15 Skala problemu bezdomności na terenie gminy miejskiej

Jaka jest skala problemu bezdomności w mieście?

112 odpowiedzi

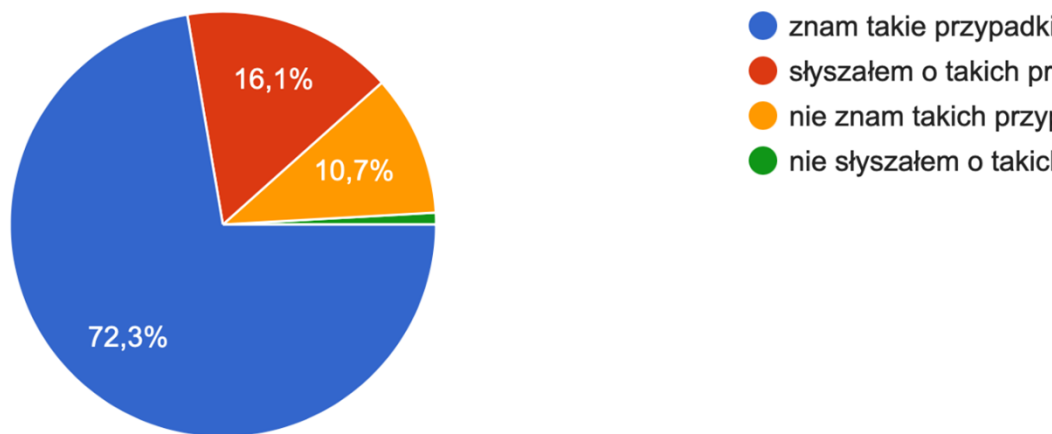
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiety przeprowadzonej na terenie miasta Aleksandrów Kujawski

Kolejne pytanie w kwestionariuszu dotyczyło problemów przemocy domowej na terenie gminy. Poziom wiedzy na temat takich przypadków był zróżnicowany wśród ankietowych. Największa część respondentów (72,30%) wskazała, że zna takie przypadki a 16,10% że słyszała o takich przypadkach. Łącznie daje to, aż 88,40% respondentów, którzy spotkali się z problemem przemocy domowej. Pozostała część, tj. 10,70% wskazała, że nie zna takich przypadków, natomiast 0,90% zadeklarowało, że nie słyszało o takich przypadkach.

Wykres 16 Zjawisko przemocy domowej na terenie gminy

Czy na terenie miasta występuje zjawisko przemocy domowej?

112 odpowiedzi

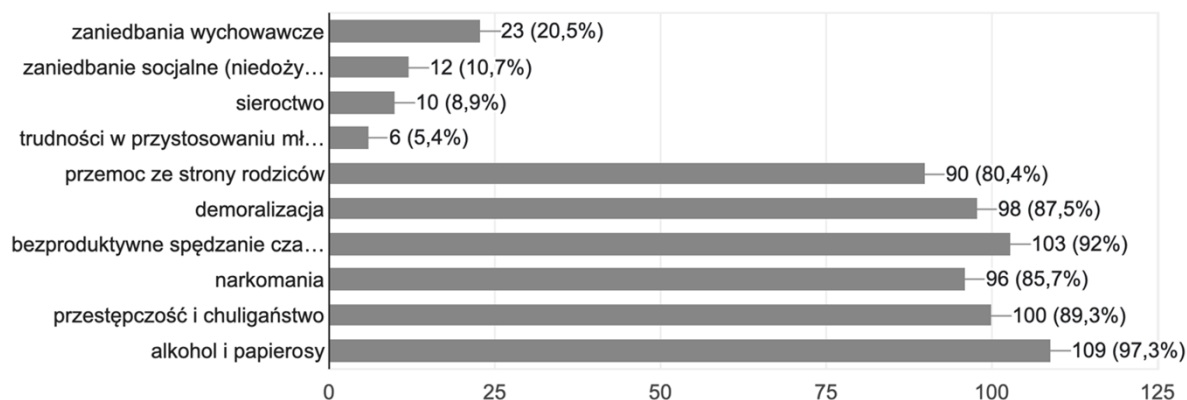

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiety przeprowadzonej na terenie miasta Aleksandrów Kujawski. Wśród dzieci i młodzieży najbardziej dostrzeganym przez ankietowanych problemem są: spożywanie alkoholu i palenie papierosów, bezproduktywne spędzanie czasu wolnego, przestępczość i chuligaństwo oraz demoralizacja i narkomania. Następnymi w kolejności zjawiskami wskazywanymi przez respondentów są: przemoc ze strony rodziców, zaniedbania wychowawcze, zaniedbanie socjalne, sieroctwo oraz trudności w przystosowaniu młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawczej.

Wykres 17 Najczęściej dostrzegane negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży

Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzegacie Państwo najczęściej?

112 odpowiedzi

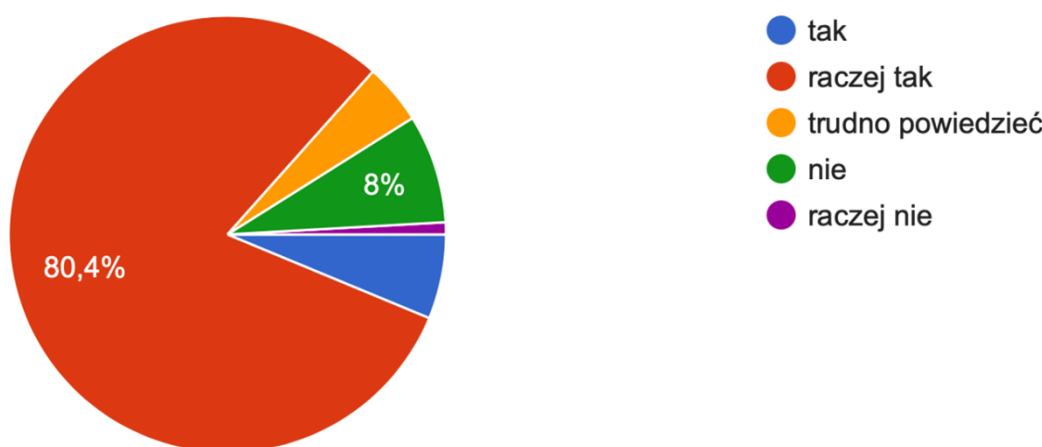
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiety przeprowadzonej na terenie miasta Aleksandrów Kujawski

W kolejnym pytaniu ankietowani oceniali poziom bezpieczeństwa na obszarze gminy miejskiej. 86,70% respondentów czuje się bezpiecznie w mieście. 4,50% respondentów nie potrafiło jednoznacznie stwierdzić i ocenić, poziomu bezpieczeństwa. 8,90% ankietowanych nie czuje się w mieście bezpiecznie.

Wykres 18 Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w mieście?

Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w mieście?

112 odpowiedzi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiety przeprowadzonej na terenie miasta Aleksandrów Kujawski Na pytania dotyczące poszczególnych kwestii wpływających na jakość życia mieszkańców na terenie gminy, wyłączając osoby niezdecydowane, ankietowani przeważnie stwierdzili, że są zadowoleni z obecnych warunków. Największy poziom zadowolenia dotyczył poziomu warunków mieszkaniowych, gdzie zadowolenie w tej sferze wyraziło, aż 80,36% respondentów oraz dostępności przedszkoli, gdzie zadowolonych było 75,89% ankietowanych. Natomiast największy poziom niezadowolenia dotyczy przede wszystkim udziału mieszkańców w życiu publicznym, gdzie negatywnie wypowiedziało się 75,00% ankietowanych. Duże niezdecydowanie (75,00%) panuje w obszarze organizacji imprez cyklicznych na terenie miasta.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiety przeprowadzonej na terenie miasta Aleksandrów Kujawski

W ostatnim pytaniu ankietowani zostali poproszeni o wskazanie działań, które ich zdaniem będą przeciwdziałać negatywnym zjawiskom występującym na terenie gminy.

W zakresie wsparcia ubogich respondenci wskazali przede wszystkim na:

- U uruchomienie jadalni i noclegowni dla bezdomnych

- Dofinansowania do obiadów w szkołach i zajęć pozalekcyjnych, oraz pomoc dorosłym w formie jadłodajni dla najbardziej ubogich mieszkańców.
- Rozszerzenie działań Spółdzielni Socjalnej o powstanie jadłodajni
- Informacje dot. możliwości uzyskania wsparcia.
- Budowę Centrum Usług Społecznych
- Budowę nowej siedziby MOPS dostosowaną do potrzeb osób z niepełnosprawnościami
- Wzmocnienia patroli Policji
- Przygotowanie oferty szkoleń umożliwiającą znalezienie lepiej płatnych prac, odpowiadających lokalnemu rynkowi pracy
- Rozbudowę MOPS, poprawę warunków funkcjonowania świetlic, rozwijanie i dofinansowanie pomocy sąsiedzkiej
- Zorganizowanie zimowego i letniego wypoczynku dla dzieci rodzin ubogich,
- Bezpłatną szybką pomoc medyczną wsparcie psychologa,
- Budowę mieszkań treningowych
- Budowę ośrodka terapii uzależnień
- Prowadzenie akcji charytatywnych
- Zorganizowanie zbiórki AGD, RTV, mebli raz w roku

Zdaniem ankietowanych głównymi działaniami, jakie powinny zostać podjęte w zakresie poprawy sytuacji osób z niepełnosprawnością to:

- Więcej miejskich środków finansowych na wkład własny do programów pomocowych realizowanych przez MOPS
- Łatwiejszy dostęp do korzystania z ośrodków rehabilitacyjnych, terminy odległe są nawet na pół roku a zajęcia potrzebne są na bieżąco.
- Zwiększenie dostępu do miejsc integracji społecznej
- Dostosowanie przejść dla pieszych dla osób niewidomych
- Stworzenie domu pobytu dziennego
- Dostosowanie budynków użyteczności do potrzeb osób niepełnosprawnych, poprawa jakości chodników
- Nauczyć osoby niepełnosprawne jak rozwiązywać problemy, rozwijać umiejętności, zaangażowanie w sferę społeczną i zawodową która ich interesuje, zwiększenie dostępu do wysokiej niedrogiej opieki zdrowotnej
- Likwidacja barier architektonicznych

- Więcej pieniędzy z budżetu miasta na organizację przyjaznego miasta z udziałem programów zewnętrznych realizowanych przez MOPS
- Więcej pieniędzy na programy pomocowe dla mieszkańców realizowanych przez MOPS
- Większy dostęp do placówek rehabilitacyjnych, zwiększenie usług opiekuńczych i terapeutycznych, zwiększenie zasiłków pielęgnacyjnych oraz świadczeń z pomocy społecznej zająć prowadzone przez specjalistę rehabilitanta raz lub dwa razy w tygodniu
- Lepszy dostęp do placówek rehabilitacyjnych. Obecnie zbyt odległe terminy

W zakresie poprawy sytuacji osób bezdomnych respondenci wskazali:

- Budowę schroniska, jadłodajni
- Budowę ogrzewalni
- Budowę mieszkań socjalnych i komunalnych, organizacja mieszkań treningowych
- Tworzenie miejsc pracy

W sferze ochrony zdrowia, ankietowani wskazali, że kluczowymi działaniami w zakresie poprawy dostępu do ochrony zdrowia są:

- Zwiększenie dostępności lekarzy specjalistów
- Zwiększenie lekarzy w przychodniach
- Niewielkie opłaty, rzędu 5-10 zł za rezerwację miejsca w kolejce do lekarza, to wyeliminują tych co się zapisują a nie przychodzą i jednocześnie zmotywuje ich do przyścia na wizytę.
- Przywrócenie oddziału dziecięcego

Jako działania przeciwdziałające negatywnym zjawiskom, na jakie narażone są osoby starsze, wskazano przede wszystkim:

- Karta seniora na terenie miasta ze wszystkimi możliwymi udogodnieniami
- Dobrze funkcjonują stowarzyszenia osób starszych, mają zapewnioną opiekę i rozrywkę. W czasie remontów dróg można pomyśleć o pomocy w transporcie osób starszych, które chcą dostać się w dalsze tereny miasta a jest to utrudnione. Małe autobusy miejskie jeżdżące kilka razy dziennie poprawiłyby sytuację.
- Powstanie placówki wsparcia dziennego
- Edukacja dot. form wsparcia oraz tworzenie grup wzajemnego wsparcia i organizacji czasu wolnego.
- Kluby seniora
- Świetlica dla starszych
- Całodobowy dom seniora

- Angażowanie i zachęcanie młodzieży!!!!
- Imprezy dla seniorów
- Karta seniora na terenie miasta ze wszystkimi możliwymi udogodnieniami,
- rozbudowa straży miejskiej

W celu poprawy bezpieczeństwa na terenie gminy zdaniem respondentów powinny zostać podjęte działania przede wszystkim w zakresie:

- Działania w zakresie budowy, przebudowy dróg i pieszych ciągów komunikacyjnych, doświetlenie przejść dla pieszych, rozbudowa monitoringu miejskiego
- Zwiększenie ilości kamer w miejscach najbardziej zagrażających bezpieczeństwu.
- Zwiększenie roli służb mundurowych w monitoringu miasta.
- Częstsze patrole np. w obrębie placów zabaw, kontrole sprzedaży alkoholu niepełnoletnim, poszerzenie działającego monitoringu
 - Większa aktywność straży miejskiej
 - Oświetlenie przede wszystkim na drogach na ścieżkach rowerowych!!!!
- Działania w zakresie budowy, przebudowy dróg i pieszych ciągów komunikacyjnych, doświetlenie przejść dla pieszych, rozbudowa monitoringu miejskiego, budowa ośrodka uzależnień

Wśród innych działań wskazanych przez mieszkańców mających na celu przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom na terenie gminy wystąpiły poniższe odpowiedzi:

- Mieszkańcy nie sprzątają po zwierzętach, jest to bardzo duży problem.
- Konieczna poprawa bazy lokalowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej celem poprawienia warunków przyjmowania interesantów.
- Rozwiązanie problemu tzw. "kopciuchów", kontrole jakości pieców oraz emisji zanieczyszczeń.
- Poprawa jakości dróg miejskich, konsultowanie z mieszkańcami pozwoleń na otwieranie przedsiębiorstw zagrażających poczuciu bezpieczeństwa (np. kompostownia), dofinansowanie budżetu obywatelskiego
- Likwidacja kompostowni
- Za nieprzestrzeganie porządku publicznego kary w postaci prac społecznych na rzecz danej ulicy

V. Analiza strategiczna z analizą SWOT

Analiza SWOT jest jedną z najczęściej stosowanych i najprostszych technik analitycznych. Skrót SWOT pochodzi od czterech angielskich słów: **S**trengths (silne strony), **W**eaknesses (słabe strony), **O**pportunities (szanse) oraz **T**hreats (zagrożenia). Powyższe pojęcia należy rozumieć następująco:

- **SZANSE** – zewnętrzne zjawiska i tendencje, które mają miejsce w otoczeniu, a odpowiednio wykorzystane będą impulsem rozwoju oraz osłabiają występujące niekorzystne zjawiska;
- **ZAGROŻENIA** – wszystkie zewnętrzne zjawiska uznawane jako bariery dla rozwoju miasta, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń musi zostać uwzględnione przy planowaniu podejmowanych działań;
- **MOCNE STRONY** – zalety wynikające z uwarunkowań wewnętrznych miasta, które w pozytywny sposób wyróżniają je spośród innych. Mocne strony mogą być zarówno obiektywnie dane przez naturę, jak i być zasługą lokalnej społeczności;
- **SŁABE STRONY** – stanowią konsekwencję ograniczeń zasobów i niedostatecznego ukształtowania uwarunkowań wewnętrznych. Mogą one dotyczyć całej Gminy, jak i jej części.

Prawidłowa diagnoza poszczególnych okoliczności pozwoli na osiągnięcie celów, którym służy analiza SWOT.

Celem tym jest:

- unikanie zagrożeń,
- wykorzystywanie szans,
- wzmacnianie słabych stron,
- opieranie się na mocnych stronach.

Z uwagi na zagadnienie przygotowywanego dokumentu z zakresu polityki społecznej zagadnienia ujęte w tabeli przedstawiającej analizę SWOT zredukowano do kwestii mających wpływ na politykę społeczną.

Tabela 31 Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonowanie MOPS, który umożliwia mieszkańcom pokonanie trudnych sytuacji życiowych, rozwiązanie problemów, okazuje wsparcie oraz udziela pomocy psychologicznej dla osób i rodzin, które tego potrzebują, • wykwalifikowana kadra Pomocy Społecznej • Instytucje wspierające włączenie osób • Dostrzeganie problemów i potrzeb osób ubogich przez społeczność lokalną • Aktywność społeczna mieszkańców • spadek liczby osób bezrobotnych ogółem na terenie miasta, funkcjonowanie punktów wspierających działalność MOPS, • funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego, • funkcjonowanie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, • funkcjonowanie klubu seniora, • wzrost liczby podmiotów gospodarczych, • dobrze funkcjonujący system oświaty, • spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej, • funkcjonowanie wielu programów pomocy, • działalność stowarzyszeń i organizacji pozarządowych udzielających się w zakresie pomocy społecznej, • dostęp do oferty sportowej i rekreacyjnej (funkcjonowanie klubów sportowych), • Przywiązywanie dużej wagi do problemów 	<ul style="list-style-type: none"> • brak instytucjonalnego wsparcia dla osób niepełnosprawnych i starszych takich, jak Dzielne Domy Pomocy Społecznej, • brak dostosowania siedziby MOPS do osób z niepełnosprawnością • niewystarczające warunki lokalowe MPOS • występowanie barier architektonicznych i komunikacyjnych, utrudniających osobom niepełnosprawnym dostęp do podstawowych dóbr i usług, • ujemne saldo migracji w ciągu ostatnich lat, • niska liczba działających zakładów pracy. • stały poziom zjawiska dziedziczenia biedy w mieście • migracje zewnętrzne • niski przyrost naturalny • starzenie się społeczeństwa • brak lokalnych liderów społecznych • wzrastający wskaźnik obciążenia demograficznego • zwiększająca się liczba osób samodzielnie prowadzących gospodarstwo domowe korzystających z pomocy społecznej • istnienie barier architektonicznych • wysokie poczucie zagrożenia bezrobociem • niewystarczająca oferta spędzania wolnego czasu

<p>społecznych przez władze samorządowe</p> <ul style="list-style-type: none"> • zadawalając infrastruktura społeczna • zmniejszające się skala zjawiska ubóstwa, • prowadzenie poradnictwa i podejmowanie interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, problemów alkoholowych • dobra współpraca MOPS ze służbami porządkowymi • dobry dostęp do lekarzy pierwszego kontaktu • zmniejszająca się liczba bezrobotnych będących w trudnej sytuacji. • Rozwinięta oferta edukacyjna Miasta, w tym szkoły podstawowe, przedszkola 	<ul style="list-style-type: none"> • migracja mieszkańców • niskie zaangażowanie w życie miasta przedsiębiorców
---	---

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • dotacje ze środków zewnętrznych, • Aktywizacja społeczna mieszkańców • Budowa nowej siedziby MOPS oraz budowa Centrum Usług Społecznych • nowe możliwości udzielenia pomocy osobom potrzebującym, • wzrost jakości usług w zakresie pomocy społecznej, • efekty realizowanych w skali krajowej, wojewódzkiej i powiatowej programów w zakresie polityki społecznej oraz koordynacja tych działań, • kontynuacja i realizacja nowych projektów socjalnych we współpracy z organizacjami pozarządowymi, • rosnąca aktywność i poziom integracji 	<ul style="list-style-type: none"> • starzenie się społeczeństwa, • bierność osób objętych pomocą społeczną i nasilanie się postaw roszczeniowych, • brak współpracy w kontekście pomocy społecznej między gminami, • wykluczenie społeczne osób niepełnosprawnych w przypadku braku objęcia ich działaniami w tej kwestii, • izolowanie się osób starszych, • zjawisko „dziedziczenia bezrobocia” i wyuczonej bezradności, • postępujące rozwarstwienie społeczne w zakresie zamożności mieszkańców miasta. • Zwiększające się koszty usług społecznych finansowanych przez gminę • Niespójność przepisów prawa

<p>mieszkańców w wyniku realizowanych projektów,</p> <ul style="list-style-type: none">• rozwój instytucji pomocowych oraz zwiększenie świadomości uczniów i mieszkańców na temat ich istnienia.• Prospołeczna polityka państwa• Bliskość instytucji publicznych powiatowych• Członkostwo miasta w LGD „Partnerstwo dla Ziemi Kujawskiej”• rozwój sieci transportu publicznego• rozwój współpracy instytucji rynku pracy z instytucjami pomocy i integracji społecznej• sprzyjający klimat dla rozwoju działań wspierających rodziny• wzrost znaczenia sektora pozarządowego w rozwoju społeczności lokalnych• poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży.• Wzrost aktywności i integracji osób starszych• Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w ramach wspierania zatrudnienia.• Dostęp mieszkańców do informacji na temat możliwych form pomocy w przypadku problemów uzależnień i przemocy.	<ul style="list-style-type: none">• Trendy demograficzne• Postępujące zmiany modelu życia – rozbijanie więzi rodzinnych i społecznych• Niestabilna sytuacja ekonomiczna w kraju• Szybkość zmian na rynku pracy dezaktualizacja kwalifikacji zawodowych• Częste zmiany uregulowań prawnych w zakresie pomocy społecznej• Emigracja zarobkowa młodych i wykształconych osób.• Zagrożenie problemem uzależnień wśród dzieci i młodzieży.
---	---

Źródło: Opracowanie własne.

VI. Analiza potencjałów, barier i potrzeb w sferze społecznej

1. Potencjał gminy

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy zidentyfikowano zasoby oraz produkty i usługi, mogące przynieść korzyści bezpośrednie lub pośrednie dla mieszkańców gminy miejskiej. Do głównych atutów, świadczących o potencjale gminy należą:

- dobre skomunikowanie Gminy miejskiej Aleksandrów Kujawski, umożliwiające mieszkańcom, m.in. podejmowanie pracy w innym ośrodku miejskim,

- rozwój mieszkalnictwa, umożliwiający napływ nowych mieszkańców, a przez to również wzrost atrakcyjności gminy miejskiej,
- rozwijająca się sytuacja gospodarcza gminy miejskiej, dzięki czemu występują możliwości tworzenia miejsc pracy, by pomóc wyjść z trudnej sytuacji osób ubogich, bezrobotnych i niepełnosprawnych,
- dostęp do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, umożliwiające m.in. dzieciom i młodzieży aktywny, zdrowy wypoczynek, rozładowanie negatywnych emocji,
- organizacja wydarzeń kulturalnych, które stwarzają możliwość aktywizacji i integracji różnych grup społecznych,
- funkcjonowanie policji i straży miejskiej,
- funkcjonowanie organizacji pozarządowych, angażujących się w pomoc osobom potrzebującym na terenie gminy miejskiej,
- funkcjonowanie szeregu placówek pomocy, dzięki którym osoby potrzebujące mogą korzystać z różnych form pomocy,
- monitorowanie skali problemów społecznych przez MOPS oraz wprowadzanie działań zaradczych,
- wprowadzanie innowacyjnych projektów społecznych, które realizowane są ze wsparciem środków Unii Europejskiej,
- funkcjonowanie przedszkoli, za pomocą których możliwe jest wyrównywanie szans dzieci na wczesnym poziomie, dzięki identyfikacji ich zdolności i obszarów, w których potrzebują wsparcia na wczesnym etapie ich rozwoju,
- funkcjonowanie Warsztatu Terapii Zajęciowej oraz klubu seniora, dzięki którym możliwe jest udzielanie pomocy osobom niepełnosprawnym i starszym, a także ich aktywizacja.

2. Bariery i potrzeby

Bariery stanowią niekorzystne zjawiska, niewykorzystane potencjały lub wewnętrzne i zewnętrzne czynniki uniemożliwiające, lub utrudniające rozwój. Bariery rozwojowe przedstawiono w układzie: przyczyna → problem → potrzeba. Na podstawie przeprowadzonej diagnozy określono przyczyny, problemy i potrzeby rozwojowe gminy miejskiej w sferze społecznej, które przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 32 Problemy, przyczyny i potrzeby rozwojowe Gminy Miejskiej Aleksandrów Kujawski.

Starzejące się społeczeństwo	Niewystarczająca oferta	W kolejnych latach należy prognozować

	<p>pomocy dla osób starszych</p>	<p>zwiększenie popytu na usługi opiekuńcze, asystenckie i inne rodzaje wsparcia dla osób starszych i z niepełnosprawnościami</p>
<p>Niedostawanie infrastruktury do osób z niepełnosprawnościami i starszych</p>	<p>Niska świadomość społeczna</p>	<p>Poprawa dostępności infrastruktury dla osób niepełnosprawnych i starszych.</p>
<p>Rodziny przejawiające problemy opiekuńczo-wychowawcze</p>	<p>Problemy związane z dysfunkcjonalnością rodzin oraz sytuacjami kryzysowymi</p>	<p>Odbudowa prawidłowych relacji i umacnianie konstruktywnych postaw rodzicielskich, nauka umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego, pomocy w integracji rodziny wewnątrz i z najbliższym otoczeniem</p>
<p>Stres, problemy finansowe, brak umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach, patologiczne środowisko</p>	<p>Uzależnienie od alkoholu</p>	<p>Kierowanie wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych, ulepszenie dostępu do informacji na temat dostępnej oferty pomocy</p>
<p>Agresja wśród dzieci i młodzieży</p>	<p>Dzieci i młodzież często poddawane są presji na osiągnięcia zarówno w szkole, jak i w domu. Ponadto dzieci z rodzin przemocowych często nie potrafią reagować inaczej niż agresją</p>	<p>Obniżenie liczby zaburzeń zachowania i przypadków przemocy rówieśniczej. Zwalczanie problemu alkoholowego i stosowania substancji psychoaktywnych czy innych uzależnień u osób poniżej 18 roku życia.</p>
<p>Marginalizacja, wyłączenie, ubóstwo, problemy społeczne</p>	<p>Niechęć do uczestnictwa w życiu społecznym</p>	<p>Aktywizacja i integracja osób wykluczonych społecznie poprzez realizację projektów społecznych.</p>
<p>Stereotypy społeczne jako źródło niekorzystnego wizerunku pomocy społecznej.</p>	<p>Opór przed zgłoszeniem się o pomoc osób potrzebujących i szukających pomocy oraz lęk osób otrzymujących pomoc przed stygmatyzacją</p>	<p>Prowadzenie działań edukacyjnych o problemach społecznych, kształtujących prawidłowe postawy, niwelujące stereotypy, które pośrednio mogą krzywdzić osoby bezradne, czy też wpływać niekorzystnie na ich stan psychiczny.</p>
<p>Ukrywanie problemów oraz unikanie pomocy społecznej szczególnie wśród</p>	<p>Przekazywanie negatywnych wzorców</p>	<p>Uświadamianie społeczeństwa o konieczności reagowania i niesienia pomocy</p>

rodzin z uzależnieniami, czy dotkniętych przemocą	dzieciom i młodzieży. Narastające sytuacje kryzysowe, obniżenie wytrzymałości psychicznej	osobom pochodzących z rodzin „zamiatających problem pod dywan”. Należy obnażać przemoc z otoczki tabu oraz edukować, że popadanie w uzależnienia nie jest rozwiązaniem, szczególnie dla dzieci i młodzieży, którzy przejmują wzorce z dorosłych.
Bariery komunikacyjne	Rezygnacja z aktywizacji zawodowej czy społecznej	Poprawa połączeń komunikacyjnych z sąsiednimi większymi miastami.
Brak środków finansowych na zapewnienie sobie podstawowych dóbr	Brak możliwości zapewnienia sobie dostatecznych warunków życiowych, brak wystarczających środków finansowych na utrzymanie mieszkania	Dążenie do utworzenia lokali socjalnych, umożliwiających osobom z niskim dochodem godne warunki do życia.

Źródło: Opracowanie własne.

VII. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią

Prognoza obejmuje informacje o zasobach, potrzebach, problemach danej społeczności lokalnej, które:

- są wynikiem analizy danych opisujących stan społeczności lokalnej w ostatnich latach,
- biorą pod uwagę tendencje rozwojowe właściwe dla danego kraju, regionu oraz owej społeczności,
- dotyczą okresu, w którym będzie realizowana Strategia, czyli lata 2024-2029.

1. Prognoza demograficzna

W tabeli przedstawiono prognozę liczbę ludności gminy miejskiej Aleksandrów Kujawski w latach 2024-2029. W badanym okresie zaobserwować można spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Ogólna liczba ludności wg prognozy w 2029 roku w stosunku do roku 2024 zmniejszy się o 0,79%.

Tabela 33 Prognoza liczby ludności gminy miejskiej Aleksandrów Kujawski w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny do 2029 roku

Rok	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny
2024
2025
2026
2027
2028
2029

	11 491	2 007	6 478	3 006
	11 457	1 951	6 474	3 032
	11 437	1 915	6 480	3 042
	11 427	1 865	6 510	3 052
	11 413	1 831	6 529	3 053
	11 400	1 801	6 521	3 078

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych historycznych oraz Prognozy ludności dla gmin opracowanej przez GUS

2. Prognoza zmian

Przewiduje się, że konsekwencją realizacji działań ujętych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Aleksandrow Kujawski na lata 2024-2029 będzie wzrost zaufania mieszkańców, w tym beneficjentów pomocy społecznej w stosunku do placówek pomocowych oraz zmniejszenie obszarów, w których występują problemy społeczne, szczegółowo określone w rozdziale 2 niniejszej Strategii.

Tabela 34 Prognoza zmian problemów społecznych Miasta wyniku realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

	<ul style="list-style-type: none"> spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej w wyniku ubóstwa, zmniejszenie liczby rodzin ubogich, rozszerzenie działań w formie pracy socjalnej,
	<ul style="list-style-type: none"> zapewnienie udziału osobom niepełnosprawnym w wydarzeniach współorganizowanych przez MOPS, zwiększenie szans osób niepełnosprawnych poprzez reintegrację zawodową i społeczną,
	<ul style="list-style-type: none"> wzrost aktywności osób starszych poprzez zapewnienie im dostępu do rekreacji, kultury i wypoczynku, wzrost liczby osób zatrudnionych sprawujących opiekę nad osobami starszymi,
	<ul style="list-style-type: none"> spadek liczby rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, spadek liczby rodzin objętych pomocą asystenta rodziny, rozwój społecznej świadomości na temat zjawiska przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy psychologicznej dla rodzin dotkniętych przemocą,

- zwiększenie dostępności do poradnictwa w zakresie uzależnień,
- spadek liczby osób uzależnionych,

Źródło: Opracowanie własne

VIII. Wizja rozwoju społecznego i cele strategiczne

Wizja rozwiązywania problemów społecznych dla Gminy Miejskiej Aleksandrów Kujawski została opracowana na podstawie analizy sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów strategicznych:

Przedstawiona wyżej wizja rozwoju społecznego dotyczy wszystkich mieszkańców gminy miasta Aleksandrów Kujawski dotkniętych problemami społecznymi. Jest to nawiązanie do ważnych kwestii zawartych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Aleksandrowskiego na lata 2019-2028. Na podstawie dokonanej analizy SWOT, dotychczasowego doświadczenia pracowników MOPS oraz rzeczywistych potrzeb społecznych, wytypowano następujące obszary priorytetowe wymagające wsparcia:

- 1) Osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym;
- 2) Osoby niepełnosprawne;
- 3) Osoby uzależnione od alkoholu i narkotyków;
- 4) Osoby starsze;
- 5) Rodzina, w tym rodziny niewydolne opiekuńczo-wychowawczo.

Dla każdego z ww. obszarów priorytetowych wyznaczono cele strategiczne, które ułatwią realizację wizji rozwoju.

Tabela 35 Cele strategiczne Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

1.	Osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym	Cel strategiczny 1. Pomoc dla osób ubogich i wykluczonych społecznie oraz wspieranie poprzez aktywizację zawodową.
2.	Osoby niepełnosprawne	Cel strategiczny 2. Aktywizacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych fizycznie i psychicznie.
3.	Osoby uzależnione od alkoholu i narkotyków	Cel strategiczny 3. Pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemem uzależnień oraz przeciwdziałanie uzależnieniom od substancji psychoaktywnych.

4.	Osoby starsze	Cel strategiczny 4. Przeciwdziałanie izolacji i wykluczeniu osób starszych.
5.	Rodzina, w tym rodziny niewydolne opiekuńczo-wychowawczo	Cel strategiczny 5. Zintegrowany system pomocy i wsparcia rodzinom w wypełnianiu jej funkcji.

Źródło: Opracowanie własne

IX. Kierunki niezbędnych działań

W celu urzeczywistnienia założeń Strategii niezbędne jest wskazanie zasadniczych działań oraz zadań w ramach skonkretyzowanych celów strategicznych. Owe działania wyrażono w postaci celów operacyjnych oraz zaproponowano przykładowe zadania do realizacji. Wskazane cele strategiczne, kierunki działań i zaproponowane zadania są długofalowe i ich realizacja trwać będzie przez cały okres obowiązywania Strategii, tj. w latach 2024-2029.

Tabela 36 Kierunki niezbędnych działań

<p>Cel strategiczny 1. Pomoc dla osób ubogich i wykluczonych społecznie oraz wspieranie poprzez aktywizację zawodową.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców w gminie, • organizowanie dożywiania w szkołach, • rozwój aktywności zawodowej osób ubogich i wykluczonych społecznie, • zapewnienie psychologicznego i społecznego wsparcia, • dostosowanie kwalifikacji osób ubogich do rynku pracy poprzez prowadzenie szkoleń, • aktywizacja społeczna osób ubogich i wykluczonych społecznie. 	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie wizyt terenowych osób potrzebujących, • wydawanie posiłków potrzebującym, • organizacja kursów, szkoleń, warsztatów, • dostępność psychologa oraz prawnika oraz udzielanie przez nich porad, • organizacja wydarzeń kulturalnych, spotkań integracyjnych, wyjazdów.
<p>Cel strategiczny 2. Aktywizacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych fizycznie i psychicznie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • likwidacja barier architektonicznych, • poprawa warunków lokalowych obsługi interesantów • zapewnienie wsparcia psychologicznego i społecznego 	<ul style="list-style-type: none"> • montaż podjazdów, barierek i poręczy oraz infrastruktury wizualno- dźwiękowej umożliwiającej funkcjonowanie osób niepełnosprawnych w miejscach publicznych,

	<p>osobom niepełnosprawnym, w tym z zaburzeniami psychicznymi,</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie dostępu do rehabilitacji i pomoc w zaopatrzeniu w sprzęt rehabilitacyjny, • aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych, • udzielanie wsparcia finansowego rodzinom z niepełnosprawną osobą. 	<ul style="list-style-type: none"> • budowa nowej siedziby MOPS oraz CUS • dostępność psychologa oraz organizacja spotkań lokalnej społeczności z osobami niepełnosprawnymi, • organizacja kursów, szkoleń, warsztatów, • udzielanie pomocy w zakresie wypełniania wniosków o dofinansowanie do sprzętu rehabilitacyjnego, • udzielanie świadczeń pomocy społecznej.
<p>Cel strategiczny 3. Pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemem uzależnień oraz przeciwdziałanie uzależnieniom od substancji psychoaktywnych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie lokalnych kampanii społecznych zwiększających świadomość społeczną dotyczącą uzależnień, • monitorowanie zjawiska uzależnień, • zapewnienie pomocy psychologa i terapeuty ds. uzależnień, motywowanie do podjęcia leczenia. 	<ul style="list-style-type: none"> • cykl spotkań w szkołach zwiększających świadomość społeczną dotyczącą uzależnień, • kontrola osób po zakończeniu leczenia, • udzielanie skierowań na leczenie, • dostępność psychologa i terapeuty ds. uzależnień, • współpraca psychologa, szkoły i pracowników socjalnych z rodziną osoby uzależnionej.
<p>Cel strategiczny 4. Przeciwdziałanie izolacji i wykluczeniu osób starszych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój środowiskowych form opieki dla osób starszych oraz wolontariatu na rzecz pomocy seniorom, • organizacja nowych miejsc 	<ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie wolontariatu, • zwiększenie zatrudnienia opiekunek osób starszych, • wspieranie klubu seniora, • organizacja cyklu spotkań

	<p>spędzania czasu wolnego dla osób starszych,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wzrost aktywności osób starszych w życiu społecznym, • wsparcie instytucji działających na rzecz osób starszych, • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz osób starszych. 	<p>seniorów,</p> <ul style="list-style-type: none"> • dofinansowania organizacji pozarządowych oraz instytucji działających na rzecz osób starszych.
<p>Cel strategiczny 5. Zintegrowany system pomocy i wsparcia rodzinom w wypełnianiu jej funkcji.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • organizacja kampanii lokalnych o tematyce pomocy rodzinom mającym problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, • udzielanie wsparcia rodzinom będącym w trudnej sytuacji materialnej, • organizacja szkoleń skierowanych dla rodzin z dysfunkcjami, • praca socjalna z rodzinami dysfunkcyjnymi. 	<ul style="list-style-type: none"> • organizacja kampanii lokalnych o tematyce pomocy rodzinom mającym problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, • udzielanie wsparcia rodzinom będącym w trudnej sytuacji materialnej, • organizacja szkoleń skierowanych dla rodzin z dysfunkcjami, • praca socjalna z rodzinami dysfunkcyjnymi.

Źródło: Opracowanie własne

X. Sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe

Sposób realizacji Strategii

Realizowanie założeń strategii rozwiązywania problemów społecznych należy do obowiązku władzy wykonawczej gminy, przy czym bezpośrednim realizatorem celów wskazanych w niniejszej Strategii jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Kujawskim.

Programy i projekty muszą być analogiczne z założeniami Strategii oraz tak zaplanowane, by zawierały się w strukturze celów strategicznych, zaś rezultaty realizacji programu lub projektu wpływały na osiągnięcie wizji. Skuteczne wdrożenie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie opierało się na poniżej

przedstawionych założeniach. Konieczne jest wyznaczenie lidera, który będzie pracował nad komunikacją, motywacją i kształtem realizacji zapisów. W procesie wdrażania dokumentu uwzględnić należy również udział zewnętrznych partnerów społeczno- gospodarczych.

Podstawowe założenia:

- 1) Liderem i koordynatorem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest Gmina Miejska Aleksandrów Kujawski.
- 2) Głównym partnerem w jej realizacji jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Kujawskim
- 3) Przyjęty system wdrożeniowy wyposażony musi być w narzędzia, które m.in. mają służyć systematycznej kontroli i korekcie zapisów niniejszej Strategii.

Ramy finansowe Strategii

Jednym z najważniejszych warunków realizacji celów zawartych w każdej strategii jest jej finansowanie. Zakłada się, że ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Aleksandrów Kujawski obejmują lata 2024-2029, gdyż w tym okresie będą realizowane w sposób stały zdefiniowane cele strategiczne.

Przewiduje się, że realizacja proponowanych celów i działań nastąpi przy wykorzystaniu następujących źródeł finansowania:

- środki własne pochodzące z budżetu Gminy finansowane z jego dochodów;
- środki przekazane Gminie Miejskiej z budżetu państwa (dotacje);
- środki funduszu krajowego;
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków rządowych, ministerialnych oraz Unii Europejskiej;
- środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej.

XI. Monitoring i wskaźniki pomiaru stopnia realizacji strategii

Monitoring

Realizacja niniejszej Strategii będzie monitorowana w oparciu o założone wskaźniki obserwacji, w tym m.in.:

- 1) w obszarze społecznym:
 - struktura demograficzna mieszkańców;
 - przyrost naturalny;
 - saldo migracji;
 - liczba beneficjentów pomocy społecznej;
 - powody korzystania z pomocy;

- formy udzielanej pomocy.
 - 2) w obszarze gospodarczym:
- liczba funkcjonujących podmiotów gospodarczych;
- liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych.

Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą ze sprawozdań MOPS oraz danych statystycznych GUS.

Monitorowanie umożliwi:

- bieżącą ocenę wykonywania programów, osiągania celów i realizacji zadań,
- prognozowanie możliwych zmian warunków realizacji Strategii,
- podjęcie czynności naprawczych i zabezpieczających,
- informowanie lokalnej społeczności o osiągniętych efektach.

Ewaluacja

Ewaluacja oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia wartości Strategii. W szerokim pojęciu proces ten musi odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu strategia rozwiązuje realne problemy społeczności lokalnej, w wąskim zaś aspekcie ewaluacja koncentruje się na realizacji oceny zapisów strategii, np. wskaźników realizacji celów i zadań. Zadaniem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Kujawskim będzie sporządzanie raportu monitoringowego, ukazującego stan realizacji Strategii. Będzie on wykonywany na podstawie rocznych danych. Raport będzie stanowił podstawę do wszelkich prac aktualizacyjnych i składania sugestii adaptacji zapisów Strategii w stosunku do zachodzących zmian społeczno-gospodarczych na terenie gminy miejskiej.

Wyznacznikiem realizacji celów strategicznych będzie przede wszystkim stopień zadowolenia mieszkańców z jakości życia. Owa jakość będzie sprawdzana na podstawie weryfikatorów zawartych w tabeli poniżej. Oprócz tego, wskaźnikiem monitorującym zachodzące zmiany, będzie również zmniejszająca się liczba beneficjentów pomocy.

Tabela 37 Wskaźniki realizacji wyznaczonych celów

<p>Cel strategiczny 1. Pomoc dla osób ubogich i wykluczonych społecznie oraz wspieranie poprzez aktywizację zawodową.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców w gminie, • organizowanie dożywiania w szkołach, • rozwój aktywności zawodowej osób ubogich i wykluczonych społecznie, • zapewnienie psychologicznego i społecznego wsparcia, 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób, którym przyznano świadczenie pieniężne z powodu ubóstwa i wykluczenia społecznego, • liczba osób zatrudnionych w ramach robót publicznych, • liczba udzielonych porad psychologicznych, • liczba zrealizowanych projektów w zakresie ograniczenia zjawiska ubóstwa

	<ul style="list-style-type: none"> • dostosowanie kwalifikacji osób ubogich do rynku pracy poprzez prowadzenie szkoleń, • aktywizacja społeczna osób ubogich i wykluczonych społecznie. 	<ul style="list-style-type: none"> • i wykluczenia społecznego i wzrostu aktywności społeczno- zawodowej, • liczba mieszkańców, która wzięła udział w projektach, • liczba dzieci, które objęto dożywianiem, • liczba zorganizowanych kursów i szkoleń, • liczba osób, które wzięły udział w kursach i szkoleniach.
<p>Cel strategiczny 2. Aktywizacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych fizycznie i psychicznie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • likwidacja barier architektonicznych, • poprawa warunków lokalowych obsługi interesantów • zapewnienie wsparcia psychologicznego i społecznego osobom niepełnosprawnym, w tym z zaburzeniami psychicznymi, • zapewnienie dostępu do rehabilitacji i pomoc w zaopatrzeniu w sprzęt rehabilitacyjny, • aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych, • udzielanie wsparcia finansowego rodzinom z niepełnosprawną osobą. 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba nowopowstałych jednostek wsparcia społecznego • liczba osób niepełnosprawnych, którym udzielono wsparcia psychologicznego i społecznego, • liczba podjętych działań inwestycyjnych, likwidujących bariery architektoniczne, • liczba udzielonych porad psychologicznych, • liczba osób niepełnosprawnych, którym zapewniono dostęp do rehabilitacji, • liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w szkoleniach, • liczba rodzin z osobą niepełnosprawną, którym udzielono wsparcia finansowego, • wysokość udzielonego wsparcia finansowego, • liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w spotkaniach integracyjnych.
<p>Cel strategiczny 3. Pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemem uzależnień oraz przeciwdziałanie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie lokalnych kampanii społecznych zwiększających świadomość społeczną dotyczącą uzależnień, • monitorowanie zjawiska uzależnień, 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób korzystający ze wsparcia z terapeutą, • liczba przeprowadzonych kampanii, – liczba osób, którym udzielono pomocy psychologicznej,

<p>uzależnieniom od substancji psychoaktywnych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie pomocy psychologa i terapeuty ds. uzależnień, motywowanie do podjęcia leczenia. 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób, które podjęły się leczenia.
<p>Cel strategiczny 4. Przeciwdziałanie izolacji i wykluczeniu osób starszych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój środowiskowych form opieki dla osób starszych oraz wolontariatu na rzecz pomocy seniorom, • organizacja nowych miejsc spędzania czasu wolnego dla osób starszych, • wzrost aktywności osób starszych w życiu społecznym, • wsparcie instytucji działających na rzecz osób starszych, • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz osób starszych. 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób zatrudnionych przez OPS sprawujących opiekę nad osobami starszymi, • liczba wolontariuszy zajmujących się osobami starszymi, • liczba nowych miejsc spędzania czasu wolnego dla osób starszych, • liczba osób starszych uczestnicząca w zorganizowanych spotkaniach, • wartość udzielonych dotacji dla instytucji działających na rzecz osób starszych, • liczba projektów zrealizowanych na rzecz osób starszych, • liczba osób starszych objęta bezpośrednią pomocą w ramach projektów, • liczba spotkań integracyjnych.
<p>Cel strategiczny 5. Zintegrowany system pomocy i wsparcia rodzinom w wypełnianiu jej funkcji.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • organizacja kampanii lokalnych o tematyce pomocy rodzinom mającym problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, • udzielanie wsparcia rodzinom będącym w trudnej sytuacji materialnej, • organizacja szkoleń skierowanych dla rodzin z dysfunkcjami, • praca socjalna z rodzinami dysfunkcyjnymi. 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba przeprowadzonych kampanii, • kwota przyznanych świadczeń, • liczba zorganizowanych szkoleń, • liczba osób uczestnicząca w szkoleniach, • liczba asystentów rodziny, • liczba rodzin i dzieci objętych asystenturą rodzinną, • liczba rodzin, którym udzielana jest pomoc w radzeniu sobie w trudnych sytuacjach życiowych, • liczba rodzin korzystających ze wsparcia pedagogicznego.

Źródło: Opracowanie własne

Ocena ryzyka

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych poddana została analizie pod kątem zgodności przyjętych postanowień i sposobu ich realizacji. Kluczową okolicznością jest fakt wyznaczenia celów, wskazania działań dla poszczególnych obszarów wsparcia i interwencji, określenia wskaźników stopnia ich realizacji oraz szeroko zakrojony zakres konsultacji tego dokumentu dla wyeliminowania ryzyka sprzeczności z innymi strategicznymi ustaleniami i opracowaniami.

Ponadto przyjęcie tego Strategii istotnie ograniczy ryzyko planowania zadań budżetowych w sferze społecznej bez uwzględnienia rzeczywistości zdiagnozowanych problemów i potrzeb. Analiza będzie przeprowadzana także okresowo z wykorzystaniem danych z monitoringu, a ewentualne stwierdzone ryzyka, w szczególności wynikające ze zmiany zewnętrznych okoliczności i zdarzeń mających wpływ na realizację wyznaczonych celów i zadań, będą mogły być identyfikowane i ograniczane poprzez dopuszczalną aktualizację założeń strategicznych.

XII. Powiązanie Strategii z dokumentami strategicznymi wyższej rangi oraz z dokumentami na szczeblu lokalnym

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest jednym ze sposobów realizacji strategii rozwoju gminy miejskiej i dokumentem wdrażającym politykę lokalną, a w wyniku tego dokumentem wypełniającym politykę regionalną i krajową. Konstruowana jest zgodnie z logiką kaskadowego układu strategii i programów, co ma na celu uspołnienie podejścia do procesu programowania, zarówno w odniesieniu do relacji strategii z programami szerszego zasięgu, jak i programami konstruowanymi w jej ramach. W praktyce oznacza to, że długo i średniookresowe programy operacyjne i strategiczne na poziomie krajowym są planami wykonawczymi dla polityk formułowanych na poziomie Unii Europejskiej. Z kolei na poziomie lokalnym programy operacyjne i strategię rozwoju stanowią głównie długo i średniookresowe plany wykonawcze dla polityk formułowanych na poziomie krajowym. Zachowanie spójności niesie ze sobą również korzyści związane z możliwością aplikowania o środki pomocowe z funduszy Unii Europejskiej.

Poniżej ukazano sprzężenie niniejszego dokumentu z dokumentami strategicznymi wyższej rangi, a także z dokumentami lokalnymi.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku) została przyjęta uchwałą nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (M.P. 2017 poz. 260). Jest to dokument strategiczny na szczeblu krajowym, przedstawia wyzwania, jakie stoją przed polską gospodarką (tzw. pułapki rozwojowe), a także zarysowuje przykładowe instrumenty gospodarcze, finansowe i instytucjonalne, koncentrując propozycje działań wokół pięciu filarów rozwojowych. Prezentuje on nowe podejście do polityki gospodarczej, a także inicjatywy kluczowe dla realizacji założeń przyjętych w Planie.

W Strategii zawarte są rekomendacje dla polityk publicznych. Stanowi ona podstawę dla zmian w systemie zarządzania rozwojem, w tym obowiązujących dokumentów strategicznych (strategii, polityk, programów) oraz weryfikacji pozostałych instrumentów wdrożeniowych.

Dokument ten zawiera cele szczegółowe, w tym Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Aleksandrów Kujawski na lata 2024-2029 jest spójna z wyżej wymienionym celem, a konkretnie z obszarem interwencji nazwanym „Spójność społeczna”.

Strategia Demograficzna 2040

Strategia Demograficzna 2040 została przyjęta uchwałą nr 224 Rady Ministrów z dnia 15 listopada 2022r. w sprawie ustanowienia polityki publicznej pt. "Strategia Demograficzna 2040" (M.P. 2022 poz. 1196) Jest to pierwszy w Polsce kompleksowy dokument mierzący się z niekorzystnymi trendami w obszarze demografii. Jej strategicznym celem jest wyjście z pułapki niskiej dzietności i zbliżenie się do poziomu dzietności gwarantującego zastępowalność pokoleń.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Aleksandrów Kujawski na lata 2024-2029 jest spójna z wyżej wymienioną Strategią w zakresie następujących celów szczegółowych i kierunków działania:

- cel szczegółowy: wzmocnienie rodziny:
 - o kierunek działania: zabezpieczenie finansowe rodzin.
- cel szczegółowy: znoszenie barier dla rodziców chcących mieć dzieci:
 - o kierunek działania: rozwój form opieki nad dziećmi,
 - o kierunek działania: rozwój infrastruktury i usług potrzebnych rodzinom.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 została przyjęta uchwałą nr 102 Rady Ministrów z dnia 17 września 2019 r. w sprawie przyjęcia „Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030” (M.P. 2019 poz. 1060). Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 rozwija postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), określone w filarze rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Aleksandrów Kujawski na lata 2024-2029 jest spójna z wyżej wymienioną Strategią w zakresie następujących celów głównych, szczegółowych i kierunków działań:

- cel główny: Efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów

mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym

- o cel szczegółowy 1: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym

- § kierunek działania 1.5.: rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów,

- o cel szczegółowy 3: Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie,

- § kierunek działania 3.3.: Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030

Strategia przyjęta została uchwałą nr 184/2020 Rady Ministrów z dnia 14 grudnia 2020 r. Celem głównym Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce. Odpowiada to celowi szczegółowemu II Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR): Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, przede wszystkim w obszarze „Spójność społeczna”. Cel nawiązuje także do zagadnień wymienionych w ramach obszaru horyzontalnego SOR „Kapitału ludzki i społeczny”. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Aleksandrów Kujawski na lata 2024-2029 jest spójna z wyżej wymienioną Strategią w zakresie celu szczegółowego 4: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030

Krajowy Program Przeciwdziałaniu Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021- 2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030 został przyjęty uchwałą nr 105 Rady Ministrów z dnia 17 sierpnia 2021 r. w sprawie przyjęcia polityki publicznej pod nazwą „Krajowy Program Przeciwdziałaniu Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030” (M.P. 2021 poz. 843). Jest to dokument ustanowiony w celu realizacji polityki publicznej w obszarach związanych z przeciwdziałaniem ubóstwu i wykluczeniu społecznemu zawartych w średniookresowej strategii rozwoju kraju – „Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju” oraz Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego, jak również nawiązujący do problematyki ubóstwa i wykluczenia zawartych w innych dokumentach strategicznych. Celem głównym Programu jest redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne. Cel ten jest tożsamy z celem nr 4 wskazanym w Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego, gdyż KPPUIWS jako polityka publiczna stanowi rozwinięcie i uzupełnienie Strategii w tym konkretnym obszarze. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Aleksandrów Kujawski na lata 2024-2029 jest spójna z wyżej wymienionym Programem w zakresie celów szczegółowych numer 1 i 2, to jest kolejno zmniejszenie

zagrożenia ubóstwem i wykluczeniem wśród dzieci i młodzieży oraz zwiększenie dostępu do usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym.

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej - Projekt został przyjęty uchwałą nr 11 Rady Ministrów z dnia 31 stycznia 2019 r. zmieniającą uchwałę w sprawie przyjęcia programu pod nazwą „Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej” (M.P.2019 poz. 214). Cel główny powyższego Programu brzmi „Do roku 2023 podmioty ekonomii społecznej i solidarnej będą ważnym elementem aktywizacji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz dostawcami usług użyteczności publicznej i realizatorami zadań z zakresu rozwoju lokalnego”. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Aleksandrów Kujawski na lata 2024-2029 jest spójna z wyżej wymienionym Programem w zakresie celu szczegółowego 2, to jest zwiększenia liczby wysokiej jakości miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030

Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 została przyjęta uchwałą nr 27 Rady Ministrów z dnia 16 lutego 2021 r. w sprawie przyjęcia dokumentu Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 (M.P. 2021 poz. 218). Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami stanowi wypełnienie wymogów tak zwanej warunkowości podstawowej. Przewiduje ona działania z zakresu wzmocnienia koordynacji polityki państwa w obszarze niepełnosprawności. Strategia stanowi również jedno z narzędzi realizacji celu szczegółowego SOR pt. „Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony”. Działania przewidziane w Strategii stanowią odpowiedź na wyzwanie ustanowione w ramach celu szczegółowego SOR: „Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu”. Celem głównym Strategii jest włączenie społeczne i zawodowe osób z niepełnosprawnościami. Oznacza to, że Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Aleksandrów Kujawski na lata 2024-2029 jest spójna z wyżej wymienioną Strategią.

Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.)

W dniu 7 czerwca 2022 r. Rada Ministrów przyjęła uchwałę Rady Ministrów w sprawie przyjęcia polityki publicznej pod nazwą Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna na lata 2021–2030 (z perspektywą do 2035 r.). Jest to dokument szczebla krajowego określający politykę państwa względem usług społecznych oraz kierunku ich rozwoju, z uwzględnieniem warunków otoczenia, takich jak np. demografia. W dokumencie przyjęto cele strategiczne oraz szczegółowe spójne ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Aleksandrów Kujawski na lata 2024-2029 w brzmieniu:

- cel strategiczny: Zwiększenie udziału rodzin i rodzinnych form pieczy zastępczej w opiece i wychowaniu dzieci,

- o cel szczegółowy nr 1: Rozwój usług profilaktycznych i bezpośrednich usług środowiskowych wspierających dzieci i rodzinę,
- cel strategiczny: Zbudowanie skutecznego i trwałego systemu opieki długoterminowej świadczącego skoordynowane usługi społeczne i zdrowotne,
 - o cel szczegółowy nr 2: Wsparcie rodziny realizującej opiekę długoterminową,
 - o cel szczegółowy nr 3: Rozwój środowiskowych form wsparcia opieki długoterminowej,
- cel strategiczny: Włączenie społeczne osób z niepełnosprawnościami dające możliwość życia w społeczności lokalnej niezależnie od stopnia sprawności,
 - o cel szczegółowy nr 2: Wsparcie rodziny realizującej opiekę nad osobą z niepełnosprawnościami, w tym wsparcie w zakresie realizacji usług,
 - cel szczegółowy nr 4: Usamodzielnienie mieszkańców instytucji opieki całodobowej.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030 Strategia (dalej SRKS) przyjęta została uchwałą nr 155 Rady Ministrów z dnia 27 października 2020 r. (M.P. 2020 poz. 1060). Głównym celem SRKS jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. W dokumencie wyznaczono następujące trzy cele szczegółowe:

- 1) Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne,
- 2) Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich,
- 3) Wzmocnienie rozwoju społeczno-gospodarczego kraju przez sektory kultury i kreatywne.

Działania skierowane do mieszkańców gminy miejskiej Aleksandrów Kujawski, w szczególności beneficjentów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Kujawskim, będą miały wpływ na osiągnięcie wyżej wymienionych założeń, a zwłaszcza na zwiększenie aktywności i wzrost poziomu umiejętności wspomagających rozwój kapitału społecznego.

Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego

Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+ została przyjęta uchwałą nr XXVIII/399/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 grudnia 2020 r. w sprawie przyjęcia Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+.

Strategia rozwoju jest najważniejszym dokumentem, który opracowuje Samorząd Województwa w celu wyznaczenia kierunków rozwoju województwa na najbliższe lata (ta strategia obejmuje okres do roku 2030, choć niektóre działania kontynuowane będą także po tym roku, stąd do jej nazwy dodano symboliczny znak „+”). Kierunki te są następnie realizowane poprzez bardzo różne działania władz, ale także innych podmiotów zainteresowanych rozwojem.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Aleksandrów Kujawski na lata 2024-2029 jest spójna z zawartą w Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego celem głównym 2 w obszarze „Społeczeństwo” w brzmieniu „Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo” oraz z celem operacyjnym tegoż celu głównego „Rozwój wrażliwy społecznie”.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Aleksandrowskiego na lata 2019-2028

W Strategii wyznaczono pięć celów strategicznych oraz kierunki działań.

Cel strategiczny 1. Wielokierunkowe wspieranie rodziny z dzieckiem

Cel operacyjny 1.1. Kompleksowe wspieranie rodzin naturalnych z dziećmi.

Cel operacyjny 1.2. Zapewnienie profesjonalnej pomocy w postaci poradnictwa specjalistycznego rodzinom dotkniętym kryzysem.

Cel operacyjny 1.3. Organizowanie dzieciom zastępczych form opieki.

Cel operacyjny 1.4. Zwiększanie szans powrotu dziecka do rodziny naturalnej.

Cel operacyjny 1.5. Wspieranie pełnoletnich wychowanków zastępczych form opieki

Cel strategiczny 2. Wyrównywanie szans osób starszych z niepełnosprawnościami i przeciwdziałanie ich wykluczeniu społecznemu.

Cel operacyjny 2.1. Zapewnienie sprawnie działającego systemu wspierania osób starszych i z niepełnosprawnościami.

Cel operacyjny 2.2. Zwiększenie uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym.

Cel operacyjny 2.3. Zwiększenie dostępu do usług opiekuńczych, opieki medycznej i rehabilitacji dla osób starszych i z niepełnosprawnościami.

Cel strategiczny 3: Przeciwdziałanie dysfunkcjom społecznym

Cel operacyjny 3.1. Przeciwdziałanie uzależnieniom i ich następstwom

Cel operacyjny 3.2. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Cel Strategiczny 4. Zbudowanie zintegrowanego systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie

Cel operacyjny 4.1. Współpraca z samorządami oraz promowanie skutecznych rozwiązań w zakresie polityki społecznej.

Cel operacyjny 4.2. Stwarzanie warunków do tworzenia instytucjonalnych form partnerskiej współpracy pomiędzy samorządem powiatowym, samorządami gminnymi i organizacjami społecznymi.

Cel strategiczny 5. Zmniejszenie marginalizacji społecznej mieszkańców oraz łagodzenie jej negatywnych skutków

Cel operacyjny 5.1. Ograniczenie bezrobocia oraz łagodzenie jego negatywnych skutków.

Cel operacyjny 5.2: Wspieranie lokalnego rynku pracy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Aleksandrów Kujawski jest spójna ze Strategią Rozwiązywanie Problemów Społecznych na poziomie powiatu. Obydwa dokumenty mają na celu zbudowania zintegrowanego systemu pomocy oraz prowadzenie działań społecznych dla mieszkańców swojego obszaru dla poprawy ich sytuacji życiowej.

Strategia rozwoju miasta Aleksandrów Kujawski na lata 2018 – 2024 z perspektywą do roku 2030

Strategia Rozwoju jest dokumentem wpisującym się w proces strategicznego myślenia o rozwoju. Jest komplementarny z innymi dokumentami strategicznymi dotyczącymi rozwoju kraju i regionu (schemat poniżej). Planowanie rozwoju gminy wpisuje się w nowe, zintegrowane podejście do polityki rozwojowej całego kraju. Polega ono na podchodzeniu do kwestii wyzwań w perspektywie długo i średniookresowej. Generalnej wizji podporządkowane są strategie sektorowe, które stwarzają ramy działania nie tylko dla administracji centralnej, ale także samorządowej oraz wszystkim podmiotom zaangażowanym w działania rozwojowe. Strategia rozwoju jest planem osiągnięcia długofalowych zamierzeń, implikując przejście ze stanu istniejącego do pożądanego, wyrażonego w wizji rozwoju. Strategia rozwoju stanowi najważniejszy dokument przygotowywany przez samorząd gminny, który określa priorytety i cele rozwoju społeczno-gospodarczego danej jednostki. Ten dokument strategiczny stanowi również podstawę do opracowania i wdrażania projektów współfinansowanych m.in. ze środków zewnętrznych.

W Strategii rozwoju miasta Aleksandrów Kujawski na lata 2018 – 2024 z perspektywą do roku 2030 określono cel strategiczny: Zintegrowani mieszkańcy aktywnie włączający się w życie wspólnoty a w ramach niego wyznaczono 3 cele operacyjne:

- Budowa skuteczniejszego systemu włączania społecznego
- Zwiększenie jakości życia mieszkańców miasta
- Tworzenie warunków dla budowania aktywnej i obywatelskiej postawy mieszkańców miasta

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Aleksandrów Kujawski na lata 2024-2029 jest spójna przede wszystkim z celami operacyjnym: wzrost jakości życia mieszkańców oraz aktywizacja społeczna osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem, gdyż zaplanowane działania w dokumencie mają na celu zarówno poprawę jakości życia, jak i aktywizację wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem grup społecznych. Dokumenty są ze sobą zgodne, a ich realizacja wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców i ich zadowolenia.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym przez wyżej cytowaną ustawę spoczywa między innymi na jednostkach samorządu terytorialnego. Art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i

systemie pieczy zastępczej (Dz.U. 2011 nr 149 poz. 887) określa zadania własne gminy dotyczące działań związanych z organizacją pieczy zastępczej na terenie gminy – do tych zadań należy:

- opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny
- stworzenie systemów opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego
- finansowanie kosztów wspierających szkoleń, podnoszenia kwalifikacji, innych kosztów asystenta rodziny i rodzin
- współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub innej placówce
- sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny
- prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej zamieszkałego na terenie gminy.

Gminny Program wspierania rodziny na lata 2022-2024 został przyjęty do realizacji Uchwałą nr XLVII/376/22 Rady Miejskiej Aleksandrowa Kujawskiego z dnia 1 kwietnia 2022r. Celem programu jest skuteczne wspieranie rodzin w przywracaniu im zdolności do pełnienia ich zadań oraz tworzenie warunków sprzyjających wspieraniu rodziny i jej prawidłowego funkcjonowania.

W programie określono cele główne które brzmią:

- skuteczne wspieranie rodzin w przywracaniu im zdolności do pełnienia ich zadań
- tworzenie warunków sprzyjających wspieraniu rodziny i jej prawidłowego funkcjonowania.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Aleksandrów Kujawski jest spójna ze Gminnym Programem Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024. Obydwa dokumenty mają na celu zbudowania zintegrowanego systemu pomocy i wsparcia rodzinom w wypełnianiu tej funkcji.

Miejski Program Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii.

Aktualnie obowiązującym programem jest przyjęty na rok 2024 uchwałą Nr LXXII/585/24 z dnia 17 stycznia 2024 roku w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Aleksandrowa Kujawskiego na 2024 rok. Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii jest podstawowym dokumentem określającym zakres i formę realizacji działań związanych z przeciwdziałaniem alkoholizmowi i narkomanii na terenie miasta. Program ma na celu przeciwdziałanie pogłębiania się procesu chorobowego oraz umożliwienie osobie leczącej się powrotu do społeczeństw.

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Aleksandrów Kujawski na rok 2024, określa cele i zadania w zakresie profilaktyki oraz rozwiązywania problemów wynikających z używania alkoholu, narkotyków oraz występowania uzależnień behawioralnych. Program został opracowany zgodnie z treścią ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i

przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151) i ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939 z późn. zm.) oraz zgodnie z Narodowym Programem Zdrowia na lata 2021-2025. Program jest podstawowym dokumentem określającym zakres i formę realizacji działań profilaktycznych oraz naprawczych, zmierzających do ograniczenia spożycia alkoholu i narkotyków oraz do występowania uzależnień behawioralnych wśród mieszkańców. Cele główne Programu to:

- 1) Zapewnienie warunków do szybkiej i efektywnej pomocy dla osób i rodzin z problemem alkoholowym lub narkomanii
- 2) Osiągnięcie stanu, w którym zdrowy styl życia, wolny od nałogów dotyczy coraz większej liczby mieszkańców
- 3) Zwiększenie świadomości społecznej dot. uzależnień oraz ochrona dzieci i młodzieży przed presją
- 4) Zmniejszenie skali i natężenia szkód związanych z nadużywaniem alkoholu takich jak: zgony, wypadki, przemoc, zaniedbania i konflikty rodzinne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Aleksandrów Kujawski na lata 2024-2029 jest spójna z wyżej wymienionym Programem w zakresie celu głównego 1, to jest zapewnienie warunków do szybkiej i efektywnej pomocy dla osób i rodzin z problemem alkoholowym lub narkomanii.

XIII. Prowadzenie polityki informacyjnej strategii

Rozpowszechnianie wśród mieszkańców powiatu informacji o przedsięwzięciach realizowanych zgodnie z zapisami strategii stanowi istotny element kształtowania wizerunku władz miasta i ich zaangażowania w rozwiązywanie problemów społecznych. Sprzyja także wdrażanym przedsięwzięciom. Jest także bezpośrednim efektem postawionej przed systemem wdrażania i monitorowania Strategii, zasady transparentności życia publicznego. Wskazane jest opracowanie streszczenia Strategii oraz sprawozdań z jej realizacji w języku potocznym i publikanie jej na stronie internetowej miasta. Realizatorzy poszczególnych zadań zobowiązani są do umieszczania na swoich materiałach promocyjnych informacji, że zadanie realizowane jest w ramach Strategii.

XIV. Wnioski i podsumowanie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Aleksandrów Kujawski jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania. W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania. Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami

i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem.

W ramach wypracowanej strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych; wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej; partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych.

Analiza problemów społecznych będących przedmiotem niniejszej Strategii zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne, czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych. Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców gminy miejskiej Aleksandrów Kujawski i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określenie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym. Przyjmuje się w niniejszym dokumencie, że osiągnięcie zamierzonego rezultatu będzie możliwe dzięki:

- podejmowaniu działań wspierających rozwój przedsiębiorczości mieszkańców oraz ścisłej korelacji tych działań z potrzebą zapewnienia osobom pracującym warunków do wychowywania dzieci;
- dostosowaniu oferty usług do potrzeb starzejącego się społeczeństwa; działania będą ukierunkowane na wspieranie rozwoju rynku usług dla seniorów, ale również na ich wszechstronną aktywizację;
- podniesieniu kapitału społecznego poprzez wzmacnianie potencjału istniejących i nowopowstających organizacji pozarządowych i podmiotów pożytku publicznego, które swoją działalnością wspierają społeczeństwo;
- wspieraniu działań prospołecznych, wolontarystycznych i samopomocowych oraz rozwijaniu umiejętności współpracy, w tym relacji Miasto – Obywatel;
- promowaniu i rozwijaniu inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej;
- doskonaleniu dialogu społecznego poprzez badanie opinii i potrzeb lokalnych, propagowaniu działań profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży;
- zwiększeniu dostępu do informacji o działaniach w zakresie szeroko rozumianej polityki społecznej oraz wsparciu rodzin i opiekunów osób niepełnosprawnych, chorych i starszych;
- interdyscyplinarnej i wielosektorowej współpracy z instytucjami i organizacjami mającymi wpływ na budowanie kolejnych narzędzi na rzecz zabezpieczenia potrzeb mieszkańców Miasta.

Zgodnie z celami strategicznymi głównym założeniem niniejszego dokumentu jest to, że jego realizacja powinna przyczynić się do dobrej jakości życia mieszkańców gminy miejskiej Aleksandrów Kujawski, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Miasta, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najsukuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

Spis rysunków

Rysunek 1 Położenie miasta Aleksandrów Kujawski na tle województwa kujawsko-pomorskiego i powiatu aleksandrowskiego.	11
---	----

Rysunek 2 Schemat organizacyjny Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Kujawskim.....	36
---	----

Spis tabel

Tabela 1 Liczba ludności miasta Aleksandrów Kujawski w latach 2019 – 2023.....	11
Tabela 2 Ludność miasta Aleksandrów Kujawski w latach 2019 – 2023 wg grup ekonomicznych	12
Tabela 3 Urodzenia żywe i zgony ogółem oraz przyrost naturalny w latach 2019-2023	13
Tabela 4 Saldo migracji w mieście Aleksandrów Kujawski na przestrzeni lat 2019-2023	14
Tabela 5 Struktura działalności gospodarczej według sektorów na terenie miasta Aleksandrów Kujawski w latach 2019-2023.....	15
Tabela 6 Podział i liczba podmiotów gospodarczych w latach 2017-2021	16
Tabela 7 Zasoby mieszkaniowe na terenie miasta Aleksandrów Kujawski w latach 2019-2023	19
Tabela 8 Opieka zdrowotna na terenie miasta Aleksandrów Kujawski w latach 2019-2023	21
Tabela 9 Wychowanie przedszkole na terenie miasta Aleksandrów Kujawski w latach 2019-2023.....	22
Tabela 10 Średnie wyniki procentowe egzaminu ósmoklasisty w [%] uzyskanych na terenie Miasta Aleksandrów Kujawski, powiatu aleksandrowskiego i województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2019 -2023.....	23
Tabela 11 Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkolnictwa podstawowego na terenie Miasta Aleksandrów Kujawski w latach 2019-2023	24
Tabela 12 Średnie wyniki procentowe egzaminu maturalnego w [%] uzyskanych na terenie Miasta Aleksandrów Kujawski, z podziałem na licea i technika w latach 2021 -2023	24
Tabela 13 Liczba imprez kulturalnych oraz ich uczestnicy na terenie miasta Aleksandrów Kujawski w latach 2019-2023	28
Tabela 14 Koła, kluby i sekcje kulturalne oraz liczba ich członków na terenie miasta Aleksandrów Kujawski w latach 2019-2022.....	28
Tabela 15 Księgozbiór oraz liczba czytelników biblioteki na terenie miasta Aleksandrów Kujawski w latach 2019-2023	29
Tabela 16 Kluby sportowe oraz liczba członków na terenie miasta Aleksandrów Kujawski w latach 2018-2022	31
Tabela 17 Pomoc społeczna na terenie miasta Aleksandrów Kujawski - zadania własne Gminy w latach 2019-2023.....	40
Tabela 18 Powody przyznawania pomocy społecznej mieszkańcom miasta Aleksandrów Kujawski w 2023r.....	41

Tabela 19 Bezrobotni zarejestrowani z terenu miasta Aleksandrów kujawski w latach 2019-2023.....	51
Tabela 20 Liczba bezrobotnych z podziałem na grupy - stan na koniec grudnia danego roku.....	51
Tabela 21 Bezrobocie na terenie miasta Aleksandrów Kujawski w latach 2019 - 2023	51
Tabela 22 Liczba beneficjentów MOPS w Aleksandrowie Kujawskim korzystających z pomocy z powodu bezrobocia.....	52
Tabela 23 Liczba beneficjentów MOPS w Aleksandrowie Kujawskim korzystających z pomocy z powodu ubóstwa.....	53
Tabela 24 Liczba beneficjentów MOPS w Aleksandrowie Kujawskim korzystających z pomocy z powodu niepełnosprawności.....	56
Tabela 25 Liczba beneficjentów MOPS w Aleksandrowie Kujawskim z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	61
Tabela 26 Liczba beneficjentów MOPS w Aleksandrowie Kujawskim powodu uzależnień od alkoholu i narkotyków	75
Tabela 27 Uzależnienia alkoholowe na terenie miasta Aleksandrów Kujawski	75
Tabela 28 Liczba beneficjentów MOPS w Aleksandrowie Kujawskim korzystających z pomocy z powodu bezdomności	82
Tabela 29 Dane dotyczące przemocy domowej na terenie miasta Aleksandrów Kujawski w latach 2019-2023	83
Tabela 30 Bezpieczeństwo publiczne na terenie miasta Aleksandrów Kujawski w latach 2019-2023	91
Tabela 31 Analiza SWOT.....	103
Tabela 32 Problemy, przyczyny i potrzeby rozwojowe Gminy Miejskiej Aleksandrów Kujawski.	107
Tabela 33 Prognoza liczby ludności gminy miejskiej Aleksandrów Kujawski w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny do 2029 roku.....	109
Tabela 34 Prognoza zmian problemów społecznych Miastaw wyniku realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	110
Tabela 35 Cele strategiczne Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	111
Tabela 36 Kierunki niezbędnych działań.....	112
Tabela 37 Wskaźniki realizacji wyznaczonych celów	116

Spis wykresów

Wykres 1 Liczba ludności (wg płci) miasta Aleksandrów Kujawski w latach 2019-2023	12
Wykres 2 Udział poszczególnych grup ekonomicznych miasta Aleksandrów Kujawski w ogólnej liczbie ludności w [%] w latach 2019-2023.....	13

Wykres 3 Przyrost naturalny w latach 2019-2023.....	14
Wykres 4 Saldo migracji w mieście Aleksandrów Kujawski na przestrzeni lat 2019-2023	15
Wykres 5 Liczba podmiotów gospodarczych (wg sekcji PKD) w roku 2023	18
Wykres 6 Ankietowani według płci	91
Wykres 7 Ankietowani według wieku	92
Wykres 8 Ankietowani według poziomu wykształcenia.....	92
Wykres 9 Ankietowani według statusu zawodowego.....	93
Wykres 10 Ocena aktualnych warunków życia mieszkańców	93
Wykres 11 Problemy społeczne najczęściej spotykające niepełnosprawnych wg ankietowanych	94
Wykres 12 Czy oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych jest wystarczająca?.....	94
Wykres 13 Czy dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie gminy jest wystarczający?	95
Wykres 14 Skala problemu uzależnień na terenie gminy miejskiej.....	95
Wykres 15 Skala problemu bezdomności na terenie gminy miejskiej.....	96
Wykres 16 Zjawisko przemocy domowej na terenie gminy.....	96
Wykres 17 Najczęściej dostrzegane negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży	97
Wykres 18 Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w mieście?.....	97
Wykres 19 Zadowolenie ankietowanych z obecnych warunków życia na terenie gminy.....	98

UZASADNIENIE

Konieczność opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

Dokument określa cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować ich skutki. Strategia stanowi zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, i doprowadzić do integracji społecznej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Aleksandrów Kujawski jest kontynuacją działań określonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Aleksandrowa Kujawskiego na lata 2017-2023, uzupełnionych o nowe rozwiązania dostosowane do aktualnych potrzeb społeczności lokalnej.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.